Štev. 23 (689) L. XIV.
NOVO MESTO, četrtek,
13. junija 1963

DOLENJSKI LIST

V nedeljo bomo spet stopili na volišča: tokrat bomo izvolili poslance za zvezni zbor in republiški zbor novih ljudskih skupščin. Volitve so naša državljanska pravica in dolžnost — izpolnimo jo zato tako kot zadnjikrat! Vsi na volišče — za socializem, za mir, za srečno in še lepše življenje!

V nedeljo gotovo ne bo nikogar, ki ne bi opravil svoje dolžnosti: oddal svojega glasu za zveznega in republiškega poslanca. To smo dolžni zaradi sebe, zavoljo napredka, ki si ga želimo, da bi nam bilo vsem še lepše. Udeležiti se volitev – to pa je tudi naš dolg do vsega tistega, kar Jugoslavija predstavlja v svetu. Z množično, polnoštevilno udeležbo na volitvah bomo dokazali, da temelji politika Jugoslavije na množični podpori delovnih ljudi. Odločen boj za mir, proti pošastni uničevalni vojni, za enakopravnost med narodi, za odstranjevanje pregraj, ki umetno delijo človeštvo na bloke, za hitrejši razvoj večine človeštva, ki mu pri delitvi obilja dobrin dajejo komaj za pest riža na dan, samo da bi več ostalo za rakete in bombe – vse to klije iz konkretne, vsakodnevne politike delovnih ljudi v številnih samoupravnih družbenih organih.

V nedeljo bomo volili republiške in zvezne poslance

V nedeljo bomo volili poslance republiškega in zveznega zbora. Z njihovo izvolitvijo bomo oblikovali najvišja politična zbora, ki bosta — enakopravno skupaj z drugim pristojnim zborom ali samostojno — morali zavzeti pri sestavljanju 7-letnega programa, izvesti predvidene rekonstrukcije industrijskih podjetij, poskrbeti za nadaljnji razvoj kmetijstva in gozdarstva ter odločneje reševati šolska in kulturna vprašanja.

V nedeljo bomo volili poslance republiškega in zveznega zbora. Z njihovo izvolitvijo bomo oblikovali najvišja politična zbora, ki bosta — enakopravno skupaj z drugim pristojnim zborom ali samostojno — morali zavzeti pri sestavljanju 7-letnega programa, izvesti predvidene rekonstrukcije industrijskih podjetij, poskrbeti za nadaljnji razvoj kmetijstva in gozdarstva ter odločneje reševati šolska in kulturna vprašanja.

Predstavniška telesa, taka, kakršna so sedaj, bodo kar najbolj povezana s svojim zaledjem, s svojo bazo, iz katere bodo črpala pobude za svoje delo z impulzi iz razvejanega mehanizma družbenega samoupravljanja. Predstavniška telesa, taka, kakršna so sedaj, bodo kar najbolj povezana s svojim zaledjem, s svojo bazo, iz katere bodo črpala pobude za svoje delo z impulzi iz razvejanega mehanizma družbenega samoupravljanja. Prvega smo volili neposredno, drugega pa posredno. V tem ni torej nobenih sprememb. Razlika je le v tem, da v novem skupščinskem mehanizmu ne bo odločala o vseh zadevah iz pristojnosti republiške oz. zvezne skupščine. S tem pa bo končana tudi tretja faza volitev. Skupščinski mehanizem — od občine do federacije — bo lahko polno zaživel, ker je zgrajen tako, da bo lahko poživljal svetno-kulturni zbor je skupni delavski svet vseh delovnih organizacij s področja kulture in prosvete itd. Na sejah obravnavajo celotno problematiko, ki se nanaša na delo in poslovanje delovnih organizacij

Ker so mnogi vpraševali, kakšna je razlika med posameznimi zbori v skupščini in zakaj ene volimo posredno, druge neposredno, je prav, da ponovno spregovorimo o tem. Kakor je znano, smo imeli doslej dva zbora — splošnega in zbor proizvajalcev. Prvega smo volili neposredno, drugega pa posredno. V tem ni torej nobenih sprememb. Razlika je le v tem, da v novem skupščinskem mehanizmu ne bo odločala o vseh zadevah iz pristojnosti republiške oz. zvezne skupščine. S tem pa bo končana tudi tretja faza volitev. Skupščinski mehanizem — od občine do federacije — bo lahko polno zaživel, ker je zgrajen tako, da bo lahko poživljal za delo.

Ker so mnogi vpraševali, kakšna je razlika med posameznimi zbori v skupščini in zakaj ene volimo posredno, druge neposredno, je prav, da ponovno spregovorimo o tem. Kakor je znano, smo imeli več zbora proizvajalcev, kakršnega smo poznali doslej. Namesto enega samega zbora proizvajalcev bomo imeli v republiški oziroma zvezni skupščini več samoupravnih zborov: gospodarski zbor, prosvetno-kulturni zbor, socialno-zdravstveni zbor in organizacijsko-politični zbor. Ta sprememba je bila potrebna zato, ker se je družbeno samoupravljanje bistveno razširilo tudi na druga področja. V času, ko so nastajali zbori proizvajalcev, je obstajalo le samoupravljanje v gospodarstvu, in še to je delalo komaj prve otroške korake. Kasneje se je družbeno samoupravljanje razmahnilo na vsa druga področja družbenega življenja, tako da zdaj že skoraj ni več torišča, ki ga ne bi zajemal sistem samoupravljanja. Zaradi takih sprememb v družbeni strukturi je seveda potrebno, da se zbor proizvajalcev razširi, in to tako, da bo odslej več zborov delovnih skupnosti.

Zakaj volimo poslance teh zborov posredno? Tako, kot smo volili posredno poslance zborov proizvajalcev, je potrebno, da volimo posredno tudi nove zbore delovnih skupnosti republiške in zvezne skupščine. Vsak zbor delovnih skupnosti je nekakšen delavski svet vseh delovnih organizacij na svojem področju. Gospodarski zbor zvezne skupščine je delavski svet vseh delovnih organizacij v Jugoslaviji, prosvojega področja, bodisi samostojno, če bo šlo za družbene akte, ali pa enakopravno z zveznim oziroma republiškim zborom, če bo na dnevnem redu vprašanje, ki ga bo treba urediti s pravnim aktom, torej z zakonom. Prednost teh zborov je v tem, da bodo neposredno povezani z delovnimi organizacijami, in sicer prek poslancev, ki bodo le nekakšni delegati s terena. Le-ti bodo še zmeraj ostali na svojih delovnih mestih in bodo odsotni samo takrat, kadar bo zasedal zbor, čigar člani so. To pa pomeni, da ne bodo odtrgani od življenja spodaj, od neposrednih teženj delovnih ljudi, od njihovih problemov. Obogateni z izkušnjami pri delu na terenu, s poznavanjem problematike področja, ki ga predstavljajo v enem izmed zborov delovnih skupnosti, bodo lahko tehtneje, bolj strokovno in z več posluha za probleme delovnih ljudi razpravljali in odločali o posameznih vprašanjih, ki bodo prišla na dnevni red skupščine.

Zvezni in republiški zbor, katerih poslance bomo volili v nedeljo, bosta imela širše, kompleksnejše naloge. To ne bosta samo samoupravna zbora, ki bi obravnavala in odločala samo o vprašanjih določenega področja, ampak bosta več: SPLOŠNA POLITIČNA ZBORA, KI BOSTA OBRAVNAVALA CELOTNO PROBLEMA-

(Nadaljevanje na 3. str.)

Prva seja novoizvoljene okrajne skupščine v Celju

V ponedeljek je bila v Celju prva seja novoizvoljene okrajne skupščine. Po verifikaciji mandatov in slovesni izjavi so za predsednika okrajne skupščine izvolili dosedanjega podpredsednika OLO Petra Sprajca, za podpredsednika pa pomočnika direktorja srednje ekonomske šole v Celju Mileno Vršnikovo Štifter. Ob tej priložnosti so izvolili še komisijo za volitve in imenovanja ter komisijo za statut celjskega okraja.

Na prvi seji so poudarili, da naloge okrajne skupščine izhajajo iz vloge in nalog občinskih skupščin. Zlasti se bo-

V Hinjah spomenik padlim borcem NOB

Krajevna organizacija ZB Hinje se pripravlja na letošnjo proslavo dneva borca s pomembnim programom, v katerega je vključeno odkritje spomenika padlim borcem. Z odkritjem tega spomenika bo dobila Suha krajina četrti spomenik borcem, padlim v NOB.

Tuji novinarji na Dolenjskem

Kot gostje Gospodarske zbornice SRS so italijanski in avstrijski novinarji 8. VI. obiskali dolenjsko turistično področje. V Šmarjeških Toplicah sta jih pozdravila predsednik občinske skupščine Novo mesto tov. Sergej Thorževskij in tajnik Dolenjske turistične zveze.

Nazaj grede so si gostje ogledali tudi grad Otočec in Dolenjske Toplice ter se po dolini Krke zvečer vrnili v Ljubljano. Presenetila jih je turistično še neznana Dolenjska in ob slovesu so zagotovili, da bodo z veseljem po svojih časopisih skušali seznaniti bralce z ugodnimi pogoji za letovanje in oddih v dolenjskih zdraviliščih ali v turističnih objektih v dolini Krke.

VREME

OD 12. DO 23. JUNIJA

Prevladovalo bo deloma do pretežno sončno vreme s pogostnimi krajevnimi nevihtami. Okrog 12. in okrog 23. junija poslabšanje vremena.

Dr. V. M.

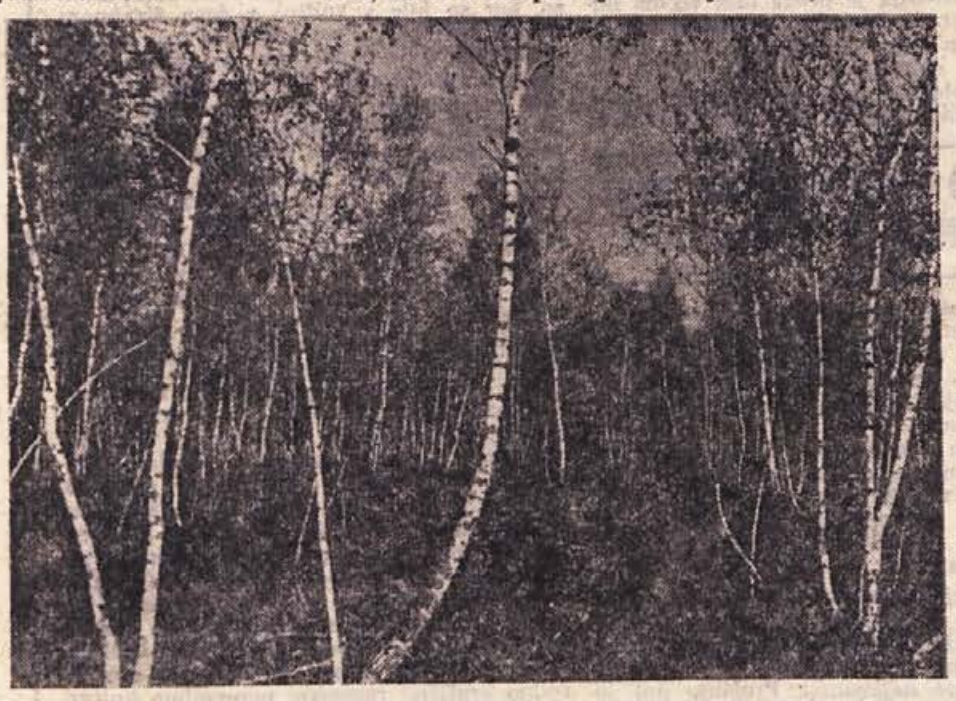

»Tam med mladovjem nežnih vitkih brez...« — je pel poet Bele krajine, ko se je poslavljal od domačih krajev in spet prihajal med nje in na svojo Vinico ob Kolpi. V pesmi »Breza in hrast« je zapel rodni pokrajini: »Breza, breza tenkolasa, kdo lase ti razčesava, da stoje ti tak lepo? Ali mati ali sestra, ali Vila iz goščave?« Tako Oton Župančič v svojih pesmih. Ljubil je mehko pokrajino svoje deželice in neštetokrat jo je ovekovečil v svojih čudovitih pesmih. Tudi lepota pokrajine je dragocenost, ki vabi domačega in tujega turista k nam; le priznajmo, da smo še vse premalo predstavili čare naše zemlje domačim in tujim gostom. Turizem, ta pomembna gospodarska panoga, postaja tudi za naše kraje čedalje pomembnejši vir dohodkov, pri katerem lahko sodelujemo vsi. Več o tem preberite danes na 4. in 5. strani Dolenjskega lista!

KREDITE PO KRAJŠI POTI!

Slaba dostava kvalitetnih surovin in sortinega blaga gospodarskim organizacijam in birokratski postopki pri odobravanju kreditov še vedno ne dovoljujejo industriji in rudarstvu, da bi svojo proizvodnjo razvila v okviru dejanskih možnosti. To so ugotovili na posebnem posvetovanju 5. junija v Novem mestu. Razgovorov so se udeležili predstavniki industrijskih in rudniških sindikalnih podružnic trebanjske, črnomaljske, metliške in novomeške občine, člani ObSS, podpredsednik republiškega odbora sindikata za industrijo in rudarstvo Slavko Zalokar, član okrajnega sindikalnega sveta Sintič in drugi.

Razgovori so imeli namen seznaniti republiške sindikalne organe s problemi, ki tarejo industrijsko proizvodnjo rudnikov na tistem področju, ki se je po razformiranju novomeškega okraja priključilo ljubljanskemu. Predstavniki sindikalnih podružnic so povedali, da se nekateri problemi vlečejo že nekaj let, birokracija pri odobravanju kreditov gospodarskim organizacijam (za izpopolnitev tehnoloških postopkov, modernizacijo proizvodnje sploh itd.) pa jim življenje še podaljšuje. Skoraj neverjetno je, toda resnično, da nekatere gospodarske organizacije čakajo na kredite že dve leti in več. Povsem gotovo je, da včasih z manjšim nepravilnim posegom lahko zavremo celoten napredek tam, kjer so odvisni od pomoči pa še celo. Toda preden se do kreditov pride, so naglašali v razpravi, se cela procedura zavleče še na račun potrdil, ki jih je treba dajati raznim organom, ker se »je treba prepričati, ali ta in ta prosilec res potrebuje kredit« in podobno. Pisarniško tratenje črnila in nič več! Le zakaj je potrebno stvari zapletati, če so same po sebi že dovolj razumljive?

V več gospodarskih organizacijah nimajo visoko kvalificiranega kadra. Primanjkuje predvsem inženirjev. To je problem številka 1, rešili pa ga bomo le s smotrnim vsestranskim planiranjem. Gospodarske organizacije bi morale to vprašanje reševati skladno z razvojem podjetja, ne pa čakati, da jim strokovnjake pošlje neki »stric«.

Pomanjkanje strokovnjakov ima odmev še na enem področju. Akcija v zvezi z izdelavo statutov se noče in noče premakniti z mrtve točke. Predstavniki gospodarskih organizacij so povedali, da so v tej smeri naredili še premalo, saj so ponekod oblikovane le komisije, drugje pa prve teze za statut. Gospodarske organizacije čakajo. Morda na vzorce, da bi le s kopirnim papirjem zadostili formalnosti? Ne, prepisovanje se ne bo obneslo, kot se ni obneslo pri tarifnih in drugih pravilnikih. Če bi se to zgodilo pri statutih, bi bila še dosti bolj huda stvar. Enkrat za vselej si je treba zapomniti, da je statut ustava gospodarske organizacije. Ne s čakanjem na vzorce, vprašanje statutov bomo rešili (moramo ga čimprej) s poglabljanjem v lastno delo in zmožnost!

Posvet je bil nedvomno koristen. V letošnjem letu bosta predvidoma še dva. Prihodnjič bodo probleme industrije in rudarstva obdelali še konkretneje.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

KENNEDYJEV POZIV

Predsednik ZDA John Kennedy je imel na washingtonski univerzi govor, v katerem je sporočil, da je bilo med njim, premierom Macmillanom in premierom Hruščovom sklenjeno soglasje, da bi se julija sestali v Moskvi visoki zastopniki ZDA, Velike Britanije in ZSSR. Ti naj bi nadaljevali pogajanja za sklenitev sporazuma o prepovedi atomskih poskusov. Toda Kennedy je v govoru tudi obljubil v imenu svoje vlade, da bo delal za boljše medsebojno razumevanje z ZSSR in da ZDA ne bodo opravljale atomskih poskusov, dokler jih ne bo opravljala druga stran. Govoril je o skupnih prizadevanjih ameriškega in sovjetskega ljudstva in dejal, da »obe ljudstvi sovražita vojno«.

To, kako je predsednik Kennedy pozval k miru in odstranjevanju nezaupanja v odnosih med ZDA in ZSSR in nevsakdanje javno priznanje sovjetskemu ljudstvu za »številne dosežke v znanosti, ekonomskem in industrijskem razvoju, kulturi in pokazanem pogumu«, pomeni po mnenju ameriških diplomatskih opazovalcev vidno spremembo v politiki Bele hiše.

Sodeč po odmevih na Kennedyjevo izjavo na sedežu OZN v New Yorku, Londonu in celo Moskvi, pomeni najnovejši Kennedyjev govor morda odločilno prelomnico v zunanji politiki ZDA. Desnica v ameriškem Kongresu je že napadla Kennedyjeve postavke, medtem ko je liberalno krilo poslancev Demokratske in Republikanske stranke pozdravilo predsednikove besede.

Opazovalci tudi pripominjajo, da si Kennedy očitno precej obeta od julijskih razgovorov v Moskvi. Če bi bili ti razgovori »na visoki ravni« uspešni, bi bili ustvarjeni pogoji za sestanek na »najvišji ravni« med Hruščovom, Kennedyjem in Macmillanom, ki bi najbrž podpisali sporazum o prepovedi atomskih poskusov in s tem odprli pot k počasnemu, a vendarle realnemu iskanju možnosti za postopno zmanjševanje oborožitve na svetu.

*

Zadnji teden je bil zelo buren za Iran. Muslimanski verski krogi, ki se čutijo ogrožene zaradi šahove politike izvajanja agrarne reforme, so nahujskali množice v glavnem mestu Teheranu in drugih mestih, da so demonstrirale proti agrarni reformi. Policija in vojska sta streljali in med spopadi je bilo mnogo ljudi ubitih in ranjenih. V državi še vedno vlada izredno stanje in napetost še ni popustila.

Iran je dežela, v kateri vladajo še fevdalni družbeni odnosi. Številne iranske vlade so si več ali manj prizadevale, da bi s postopno agrarno reformo nekoliko olajšale položaj iranskega kmeta, ki živi v božjem oziroma Alahovem strahu pred mogočnim veleposestnikom. Kako zelo držijo ti fevdalci kmete v kleščah, je razvidno iz izjave nekega revnega iranskega kmeta, ki je po nedavnem strahotnem potresu v Iranu, ko je izgubil prav vse borno imetje in svojo kolibo, dejal nekemu tujemu novinarju: »Hvala bogu, zdaj se mi vsaj ni treba več bati gospodarja.«

Ko je iranska vlada s privolitvijo in ob podpori šaha Reze Pahlevija začela odločno izvajati agrarno reformo (tudi šah se je odpovedal vsem svojim posestvom), je naletela na silovit odpor fevdalcev. Toda vse kaže, da ta odpor ni nič v primerjavi s silovito reakcijo muslimanskih cerkvenih interesov, ki imajo tudi orjaška veleposestva, ko je agrarna reforma ogrozila tudi te interese.

Spopad še traja, toda šah je izjavil, da ne misli niti za las odstopiti od svojega programa agrarne reforme in je nazval cerkvene fevdalce »najčrnejšo reakcijo«.

*

Po kratkem omahovanju, kakšno politiko naj vodi do Kurdov, se je novi režim v Bagdadu po smrti premiera Kasema odločil za isto jalovo in nevarno politiko kot umorjeni Kasem: za boj proti Kurdom. Kurdi so staro, bojevito in svobodoljubno ljudstvo v goratem predelu, kjer se stikajo meje Sirije, Iraka, Irana in Turčije. To ljudstvo je delalo preglavice že Aleksandru Velikemu in se mu ni hotelo pokoriti. Danes pod vodstvom Al Barzanija zahtevajo Kurdi samoupravo, svoje šole in armado, iraška vladaa pa jim tega noče dati. Kurdski problem je eden izmed najbolj zapletenih problemov ne samo v tem delu sveta. Zato ga najnovejši iraški ultimat Al Barzaniju ne bo rešil, temveč bo samo povzročil še več gorja kurdskemu ljudstvu in arabskemu prebivalstvu v severnem Iraku, kjer so velika petrolejska polja, ki ležijo prav na robu strelne črte med Arabci in Kurdi.

SGP PIONIR: za 4 milijarde dinarjev gradenj

V primerjavi z lanskim investicijskim zatišjem, ki je bilo opazno zlasti v prvi polovici leta, je letošnje leto za gradbince nadvse ugodno. SGP Pionir ima doslej na treh gradbiščih sklenjenih pogodb za nekaj več kot 4 milijarde dinarjev. Na gradbišču Novo mesto jih je za 1 milijardo 300 milijonov, na gradbišču Videm-Krško za 404 milijone in na gradbišču Ljubljana za 1 milijardo 346 milijonov. V te zneske pa niso všteta dela, za katera so se pogodili po 15. aprilu. Takrat je bilo že pogojenih gradbenih del za 3 milijarde 728 milijonov dinarjev. Če primerjamo začetke letošnje gradbene sezone z onimi v lanskem letu, je razlika nepopisna. V letu 1962 je SGP Pionir z opravljenimi gradbenimi storitvami ustvarilo 3 milijarde 400 milijonov dinarjev. V prvi polovici lanskega leta so imeli več kot trikrat manj pogojenih del kot letos.

Že imate DOLENJSKI ZBORNIK, ki ga je izdala Dolenjska založba? Cena 1500 dinarjev. Dobite ga v vseh knjigarnah.

Kupcev manj, cena nižja

10. junija je bil na novomeškem sejmišču sejem za prašiče, kjer so živinorejci prodali 753 prašičev, naprodaj pa jih je bilo 1006. Ker pomladanska odkupna cena popušča, je bilo kupcev manj kot prejšnje krati, zato so prodajalci tudi v ceni popustili. V ponedeljek so zahtevali za prašiče 6.500 do 10.000 dinarjev.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

• Grški premier Karamanlis je z vlado vred odstopil. Kot razlog za odstop navajajo nesoglasje med njim in grškim kraljem Pavlom glede obiska grške kraljevske dvojice v Veliki Britaniji. Kralj je za obisk, medtem ko mu ga je Karamanlis odločno odsvetoval.

• V Manili so izdali uradno sporočilo po razgovorih malajskih, filipinskih in indonezijskih zastopnikov, v katerem je rečeno, da je bil dosežen načelen sporazum o vzpostavitvi nekakšne širše malezijske konfederacije. Filipini in Indonezija se tudi baje ne upirajo več ustanovitvi Malezijske federacije.

• V Veliki Britaniji se še vedno ni polegel prah po aferi Profumo. Profumo je bil do pred kratkim britanski obrambni minister, ki je odstopil zaradi razmerja, ki ga je imel z neko mlado lahkoživko, s katero je vzdrževal stike tudi sovjetski ataše v Londonu. Da ne gre samo za kršitev »morale«, ampak tudi za državne interese ali morda celo vohunstvo, je dokaz nenavadna publiciteta, ki jo daje britanski tisk tej aferi, in zaskrbljenost konservativne vlade, ki ji je afera Profumo zelo škodovala med volilci.

• Južnovietnamski diktator Ngo Din Diem je dregnil v osje gnezdo, ko je pred nekaj dnevi na nasvet svojega brata, katoliškega nadškofa, prepovedal v mestu Hué proslavo Budovega roistnega dne. Dežela je pretežno budistična, čeprav je Diem katoličan. Zdaj skuša Diem z vso silo streti mirne demonstracije prebivalstva in budističnih svečenikov proti verski neenakopravnosti. Največ koristi od tega spopada med Diemom in budisti ima gibanje Vietkong, ki se bori proti Diemu in Američanom.

• Francoske oblasti v Španiji pripravljajo novo akcijo proti udeležencem španske državljanske vojne. To pot nameravajo izročiti vojaškemu sodišču člana CK KP Španije Ramona Ormazabala. Pred kratkim so v Španiji usmrtili drugega člana CK KP Španije Juliana Grimaua.

• Britansko združenje preživelih zapornikov v nacističnih jaboriščih je protestiralo proti napovedanemu zborovanju bivših članov nacističnih SS oddelkov, ki naj bi bilo v Hamelnu septembra.

• V Havani, kubanskem glavnem mestu, so ukinili racionirano preskrbo z ribami, ki so jo bili uvedli pred več kot letom dni. Prebivalci Havane so lahko doslej dobivali le pol kilograma rib mesečno na osebo.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

EDVARD KARDELJ NA ZBOROVANJU V LJUBLJANI

Velikega predvolilnega zborovanja v Ljubljani, na katerem je govoril podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, se je udeležilo nad 200.000 ljudi. Toliko ljudi je prišlo iz vseh krajev Slovenije, da je bilo na Trgu revolucije premalo prostora zanje. Tudi vse stranske ulice so bile polne ljudi, ki so želeli prisluhniti uglednemu politiku in poslanskemu kandidatu Edvardu Kardelju. Še sreča, da so bile vse ulice ozvočene in da so ljudje lahko poslušali zanimiv govor tudi izven zbornega mesta.

Edvard Kardelj je v daljšem govoru, ki so ga pogosto prekinjali s ploskanjem in vzkliki odobravanja, obširneje osvetlil probleme v zvezi z nadaljnjim uveljavljanjem sistema samoupravljanja. Govoril je tudi o nekaterih nepravilnostih in poudaril, da je mogoča uspešna borba proti njim le s sodelovanjem vsakogar. O tem je med drugim dejal:

»Roka človeka, ki v sodobnih pogojih gradi socializem in utira nova pota za napredek človeštva, je še vedno zelo nebogljena. Vendar pa je to edina roka, ki lahko izvede veliki in neizogibni zgodovinski preobrat in ki ga tudi izvaja.«

Tovariš Kardelj je nadalje poudaril, da je treba premagati negativne strani delitve dela, kar pa je mogoče edino v sistemu samoupravljanja. S tem, ko je postal človek nosilec samoupravnih funkcij, je omogočeno, da je dejavnost na delovnem mestu le ena stran njegove ustvarjalnosti in razvijanja njegove osebnosti. Druga stran je njegovo sodelovanje v sistemu samoupravljanja, pri upravljanju družbe.

V nadaljevanju govora se je tovariš podpredsednik dotaknil tudi številnih drugih aktualnih problemov našega notranjega razvoja. Tako je med drugim dejal, da je gospodarska integracija koristna le tedaj, če omogoča večjo produktivnost. Govoril je tudi o novem skupščinskem mehanizmu in naglasil, da je okrepljen vpliv človeka z delovnega mesta neposredno na delo skupščin. O izvajanju načela rotacije je med drugim rekel, da to ne pomeni zamenjave generacij, kakor še vedno nekateri posamezniki mislijo, ampak nekaj drugega: da so vse javne funkcije odprte slehernemu občanu. Tovariš Kardelj se je dotaknil tudi odnosov med državo in cerkvijo, ki jih je ugodno ocenil. Dejal je, da vernost ni bila pri nas nikdar razlog za diskriminacijo človeka v njegovih pravicah državljana in delovnega človeka. Do tega spoznanja je prišla tudi večina duhovščine, zaradi česar so se odnosi med državo in cerkvijo izboljšali.

V prvem delu govora, ki se je tikal notranjih problemov, je bilo govora še o tem, da morajo biti dohodki družbenih služb odvisni od celotne družbene produktivnosti, in o novem 7-letnem planu, ki ga prav zdaj pripravljajo in ki mora biti po besedah tovariša Kardelja tesneje prilagojen sistemu samoupravljanja in spremembam v gospodarskem sistemu.

V drugem delu govora, ki je obravnaval aktualne zunanjepolitične oziroma mednarodne probleme, je bil poudarek na vprašanjih aktivne koeksistence, ki je prisotna v vseh oblikah našega sodelovanja s katerokoli drugo državo.

● Po vsej Jugoslaviji in tudi pri nas v Sloveniji so še vedno na dnevnem redu predvolilna zborovanja, razgovori s poslanci oziroma poslanskimi kandidati in druge oblike predvolilne dejavnosti. Prejšnje dni so nekateri ugledni voditelji obiskali delovne kolektive in komune, kjer so se pogovarjali s tamkajšnjimi predstavniki o aktualni problematiki podjetij oziroma širših območij. Miha Marinko je obiskal tovarno »Tops« in Celje, kjer se je udeležil plenuma okrajnega odbora SZDL. Boris Kraigher je obiskal več krajev na Koroškem. Ivan Maček se je sestal s političnim aktivom na Kočevskem, s katerim je izmenjal misli o problemih tega območja. — Volilna komisija zveznega odbora SZDL Jugoslavije je ugodno ocenila volilne rezultate oziroma udeležbo na volitvah v občinske skupščine. V svojem poročilu, namenjenem za javnost, je poudaril, da je udeležba presegla vsa pričakovanja, zlasti še, ker so bile v volitve v času živahnega dela v kmetijstvu, gradbeništvu in v drugih sezonskih dejavnostih, ko je mnogo ljudi izven svojih bivališč. Volilna udeležba pa bi bila po mnenju komisije lahko še večja, če bi bile nekatere občine, zlasti planinske, pripravile prikladnejša volišča in če bi imele bolj urejene volilne imenike.

● Še nekaj pomembnih tedenskih dogodkov: te dni je obiskal našo državo naš prijatelj, voditelj velike azijske države Indonezije predsednik Sukarno. S tovarišem Titom, svojim soborcem za mir in aktivnim pobornikom aktivne koeksistence, se je pogovarjal o aktualnih mednarodnih problemih. V soboto so odprli v Ljubljani letni sejem »Alpe-Adria«, na katerem razstavlja 176 podjetij iz Slovenije, Hrvatske in obmejnih krajev Italije in Avstrije. Naše renomirano podjetje »Iskra« je izdelalo elektronsko avtomatsko telefonsko centralo, prvo te vrste v Jugoslaviji in na Balkanu, kakršno imajo samo še v Londonu, Münchenu in Parizu. V Beogradu so podpisali sporazum, po katerem bodo naša podjetja zgradila štiri tovarne v Alžiriji: dve tekstilni, eno za proizvodnjo sadnih sokov in eno za predelavo kož. V Moderni galeriji v Ljubljani so v nedeljo odprli V. jubilejno mednarodno grafično razstavo, pomembno kulturno manifestacijo aktivne koeksistence, kakor je poudaril zvezni sekretar za kulturo Janez Vipotnik. Republiški izvršni svet Slovenije je na svoji zadnji seji pozval gospodarske organizacije in komune, da storijo vse za enakomerno rast proizvodnje tudi v času dopustov.

Pogodbene proizvodnje ne gre podcenjevati

Edo Komočar je mojster kovinske delavnice v tovarni papirja in celuloze v Vidmu-Krškem. V občini Videm-Krško je bil izvoljen za poslanca gospodarskega zbora republiške skupščine. Kratek pogovor z mladim mojstrom se je mudil največ okoli gospodarstva.

— Kaj sodite o perspektivnem razvoju gospodarstva v vaši komuni?

— Zadnja leta povedo precej o uspehih, ki smo jih dosegli, vendar tudi težav ne manjka in jih ne gre tajiti. Industrija, ki predstavlja močno materialno osnovo za bodoči razvoj, se je krepko razmahnila. Na račun tega je bilo doslej kmetijstvo v ozadju, vse pa kaže, da se bo treba z njim močno pomujali. Zagotoviti rast kmetijske proizvodnje, ki bo dohajala razvoj industrije, je prva naloga. Z odkupom in podružbljanjem zemljišč smo že začeli, mislim pa, da ne gre zanemarjati in podcenjevati pogodbene proizvodnje zasebnega kmeta z zadrugo.

Nekaj številk — naštel jih bom mimogrede — je dovolj zgovoren dokaz o pravilnosti pravkaršnje trditve. V letu 1959 smo imeli v kooperaciji 650 hektarov, lani pa že 2900 hektarov. Tudi potrošnja umetnih gnojil je naglo rasla: v letu 1956 smo jih porabili 32 kilogramov na hektar, lani pa 140 kilogramov ali skoraj petkrat toliko. V obdobju podružbljanja, ki je brez dvoma zahtevalo mnogo naporov, smo na pogodbeno proizvodnjo vse preveč pozabljali in jo morda tudi malce podcenjevali. V občini bo zato treba izdelati čvrst usmerjevalni program razvoja kmetijstva, ki bo zajel posamezna področja tako v pogledu družbene kot tudi pogodbene proizvodnje. Pogodbeno proizvodnjo, ki je še vedno v več alj manj začetnih oblikah, pa bo treba izpopolnjevati na ta način, da bo res postala dopolnilo družbene in da zasebni kmet ne bo zbegan, ampak bo točno vedel, kje je njegov prostor v sodobnem kmetijstvu in kakšna je njegova vloga.

— Krški most, ki je močno obrabljen, predstavlja v komuni velik problem. Kaj menite o tem?

Edo Komočar

— Krški most je za naše gospodarstvo zelo pomemben, zato je rešitev nujna. Popravilo starega ali gradnja novega mostu pa ni samo lokalnega, ampak tudi splošno gospodarskega značaja, saj se 250 milijonov škode, ki nastaja v letu dni zaradi podaljšanih prevozov, pozna tako občini, kot v okraju in v republiki. Sredstva za novi most bo morala prispevati družba kot celota in ne le naša komuna, ker je most, takšen kot je danes, splošen problem celotnega Posavja. Živimo v obdobju, ko so hitre zveze pomembna stvar. V načrtih je asfaltiranje ceste do Laškega, most pa pri tem prav gotovo ne bo mogel ostati nerešen problem.

Priprave za gradnjo tovarne kleja v Brežicah

Prostor, kjer bodo v Brežicah gradili sodobno tovarno kostnega kleja, je že izbran. Prav tako so opravili tudi vsa potrebna dela pri preiskavah zemljišča, na katerem bodo tovarno gradili. Projektivni biro Region v Brežicah že pripravlja načrte. Vse priprave so torej v teku, le pri vprašanju sredstev se še vedno zatika. Vse kaže, da bo treba potrebna investicijska sredstva zbrati v republiškem rezervnem skladu, v občini Ljubljana-Moste in v občini Brežice. Upamo, da bomo lahko kmalu poročali, da je tudi to težavno vprašanje rešeno, in sporočili, kdaj bodo pričeli z gradnjo nove tovarne, ki bo brez dvoma precejšen prispevek k sorazmerno slabi materialni osnovi brežiške komune.

Suha krajina pred volitvami

V soboto, 8. junija, se je žužemberškim volivcev predstavil tovariš Stane Dolenc, kandidat za republiški zbor. Med kandidatom in volivci se je razvil sproščen razgovor, v katerem so volivci dobili odgovore na številna nerešena vprašanja na tem območju.

Za predvolilno zborovanje v Ljubljani, na katerem je govoril kandidat za zvezni zbor, podpredsednik ZIS Edvard Kardelj, je bilo v Suhi krajini izredno zanimanje. Družbeno-politične organizacije so za odhod na to zborovanje organizirale prevoz z avtobusom in osebnimi vozili ter tako omogočile, da se je velikega zborovanja udeležilo nad 70 Suhokranjčanov.

Nekateri člani delovnih kolektivov iz tega območja so se udeležili tudi predvolilnega zborovanja v Novem mestu, na katerem je govoril kandidat za republiški zbor predsednik IS Slovenije tovariš Viktor Avbelj.

■ Pred kratkim je podjetje »Energoinvest« začelo graditi termoelektrarno Kalakat v Indiji. V prvi fazi bo imela tri agregate z zmogljivostjo 22.500 kW. Opremo za to centralo bodo nabavila jugoslovanska podjetja »Rade Končar«, »Djuro Djaković« in »Jugoturbina«.

NOVOLES uspešno izvaža

Izvoz Novolesovih izdelkov v razne države zahodnega sveta je v zadnjih letih zavzel širok razmah. Z ozirom na količine izvoženega lesa in lesnih izdelkov ter njihovo vrednost se je Novoles uvrstil med najpomembnejše izvoznike svoje stroke v SR Sloveniji. Letos bodo izvozili za 986 tisoč dolarjev lesa in lesnih izdelkov. Po vrednosti bodo poslali največ v Ameriko in Anglijo, kamor prodajajo predvsem končne izdelke. Od vseh izvoženih količin bo 1 tretjina končnih izdelkov, ostali dve tretjini pa žagani les, vezane plošče in furnirji. Letošnji plan izvoza je precej napet, vendar računajo, da ga bodo dosegli, če že ne presegli. Izvoz žaganega lesa se je v primerjavi z lanskim letom nekoliko povečal.

IZREDNA DEJAVNOST IN PRIZADEVNOST POLITIČNIH AKTIVOV PO VSEJ SLOVENIJI

Preteklo soboto je bila v Celju razširjena seja okrajnega odbora SZDL, katere se je udelezil tudi sekretar CK ZKS Miha Marinko in na kateri so obravnavali predvolilno dejavnost in volitve ter priprave za volitve 16. junija.

Predsednik okrajnega odbora SZDL inž. Andrej Marinc je podal temeljito in izčrpno analizo o predvolilni dejavnosti in volitvah na območju celjskega okraja. Več kot 1520 kandidacijskih zborov, predvolilnih zborov, sestankov in zborovanj se je udeležilo blizu 122.000 občanov in članov delovnih skupnosti. Na teh zborih in sestankih je razpravljalo 4.559 ljudi o problemih delovnih organizacij, krajev in občin ter posamezna vprašanja povezovalo tudi s problemi širše družbene skupnosti. Razen tega je v samih pripravah na volitve sodelovalo skoraj 10.000 političnih delavcev, občanov in članov delovnih skupnosti. Tako so široke in kakovostne politične priprave vplivale tudi na veliko udeležbo pri volitvah v predstavniške organe.

Ko je tov. Marinc analiziral potek razprav na kandidacijskih zborih in kasneje na predvolilnih zborih, sestankih in zborovanjih, je poudaril, da so občani in člani delovnih skupnosti s čutom odgovornosti razpravljali o vseh vprašanjih ter dali mnogo utemeljenih pripomb in predlogov. V delovnih organizacijah so zlasti razpravljali o izpolnjevanju proizvodnih in izvoznih nalog, o možnostih za povečanje produktivnosti in proizvodnje ter načeli vprašanja perspektivnega razvoja svojih delovnih organizacij. Sadovi teh razprav se že konkretno kažejo v izpolnjevanju letošnjih proizvodnih in izvoznih nalog na območju tega okraja. Hkrati so opozarjali na problem zaostajanja realnega osebnega dohodka za rastjo produktivnosti in proizvodnje in na destimulativni vpliv prispevka na izredni dohodek ob večjem prizadevanju v proizvodnji.

Z isto zavzetostjo so razpravljali o vprašanjih na vseh drugih področjih družbene dejavnosti. Tako so npr. pri obravnavanju šolstva omenjali, da nepopolne osemletke ne dajejo popolno osnovnošolsko izobrazbo in da so zaradi tega otroci v takih krajih prikrajšani. Največ pa so govorili o komunalnih problemih in sredstvih, namenjenih krajevnim skupnostim. Pri tem so občani pokazali veliko pripravljenost za reševanje najrazličnejših vprašanj.

Spričo vsega tega, je ob koncu poudaril inž. Marinc, je naloga vseh družbenopolitičnih organizacij, občinskih skupščin in delovnih organizacij, da preučijo predloge in pripombe ter jih upoštevajo pri prihodnjem delu.

Po poročilu je v razpravi sodelovalo več članov okrajnega odbora SZDL, predstavnikov občinskih skupščin in občinskih odborov SZDL ter poslancev, za zaključek pa je posegel v razpravo tudi tovariš Miha Marinko. Najprej je poudaril izredno dejavnost in prizadevnost političnih aktivov po vsej Sloveniji, kar je ob porastu socialistične zavesti, zaradi uspehov samoupravnega sistema privedlo do tako ugodnih rezultatov v volilni dejavnosti. Ti uspehi pa so vsekakor tudi rezultat delovnega značaja razprav, ki so jih delovni ljudje ugodno sprejeli.

Glede volilnih izidov na kmetijskih območjih je tov. Marinko ugotovil, da so rezultati povsod tam, kjer je bila jasna orientacija o socialističnem razvoju kmetijske proizvodnje.

V nadaljevanju se je tov. Marinko zadržal še na nekaterih aktualnih vprašanjih gospodarskega razvoja in se nekoliko dlje zadržal pri integracijskih procesih. Poudaril je, da mora medsebojno gospodarsko sodelovanje — v enotnem podjetju ali v drugih najrazličnejših oblikah poslovnega sodelovanja — temeljiti na spoštovanju interesov neposrednih proizvajalcev, ob upoštevanju njihove pobude in pravice odločanja. Prav zaradi tega je potrebno preučiti predvsem ustrezne oblike in osnove za vprašanje vloženega dela tako v predelavi surovin kot v njihovi končni proizvodnji.

Tov. Marinko se je dotaknil tudi nekaterih aktualnih zunanjepolitičnih vprašanj, odmeva v svetu na našo novo ustavno ureditev ter pomena referata tovariša Tita in razprave na V. plenumu CK ZKJ z jasno orientacijo jugoslovanske zunanje politike.

Ob koncu razširjene seje okrajnega odbora SZDL so poudarili, da ne bi smeli prezreti zanimanja in pripravljenosti občanov delovnih skupnosti za reševanje vseh njihovih in skupnih problemov, težišče dela do volitev 16. junija pa naj bo v poglobljenem političnem delu s posamezniki in v okviru manjših sestankov v delovnih organizacijah in na terenu.

Sprememba v sindikalnem vodstvu Slovenije

Na nedavnem plenumu republiškega sveta sindikatov Slovenije, na katerem so obravnavali načela za sestavo statutov delovnih organizacij, so razrešili dosedanjega predsednika Staneta Kavčiča, ki odhaja na novo, odgovorno dolžnost — za predsednika ideološke komisije Centralnega komiteja ZKS.

Za novega predsednika rep. sveta je bil izvoljen dosedanji sekretar okrajnega komiteja ZKS Ljubljana Franc Popit.

Naročila za vse leto vnaprej

Industrija obutve v Novem mestu je imela do 5. maja letos sklenjene pogodbe za polletno uresničitev plana, celoletna proizvodnja pa je že prodana s prednaročili. Tržišče se je letos odprlo, kolektiv pa je zato sklenil pričeti z delom v dveh izmenah pri izdelavi vrhnjih delov obutve. Samo na ta način bodo lahko zadostili velikim potrebam. Polletni plan, ki ga je doslej kolektiv le redkokdaj dosegel, bo letos presežen. Do konca maja so dosegli že nad 40 odstotkov plana. To je razveseljivo zlasti zato, ker v prvi polovici leta delajo lahko obutev, ki ustvarja veliko manjšo vrednost kot težka, s katero prično v drugi polovici leta.

Letos se pogajajo tudi za izvoz gojzaric v Zahodno Nemčijo, kjer so našli resnega kupca. Upajo, da bodo kmalu sklenili pogodbo. Letos bi poslali manjšo, poizkusno pošiljko gojzaric, nato pa se dogovorili za dobavo večjih količin.

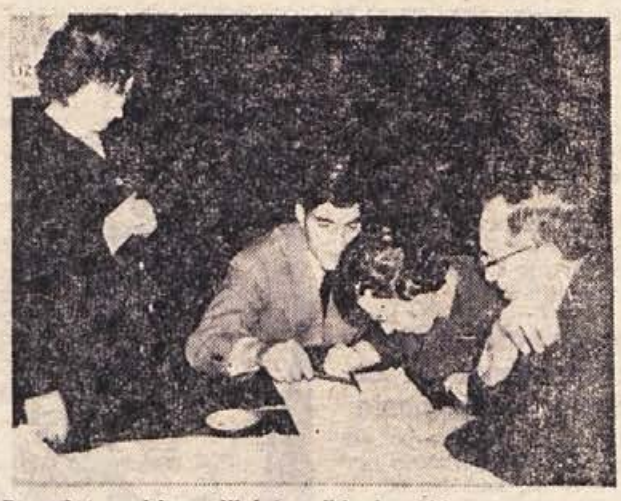

Povsod tam, kjer volilni imeniki niso bili vestno sestavljeni, so volivci in člani komisij izgubili pri zadnjih volitvah precej časa. In narobe: gladko je teklo delo povsod, kjer sta sestavljanju imenikov botrovala natančnost in čut odgovornosti. V nedeljo bomo spet volili — in čez dve leti spet polovico članov vseh skupščin: sestavljanju volilnih imenikov bo zato treba poslej posvetiti večjo skrb!

V nedeljo bomo volili republiške in zvezne poslance

(Nadaljevanje s 1. str.)

TIKO Z VSEH PODROČIJ DRUŽBENEGA ŽIVLJENJA. Obravnavala bosta tudi problematiko, denimo s področja kulture, prosvete, socialnega varstva, gospodarstva itd., toka enakopravno skupaj z enim izmed zborov delovnih skupnosti, pač glede na to, ali se bo nanašala problematika na to ali ono področje. Republiški oziroma zvezni zbor pa bosta obravnavala in odločala o nekaterih problemih tudi samostojno, na primer o volitvah članov zveznega izvršnega sveta itd. Ker torej skoraj ne bo vprašanja, o katerem ne bi razpravljala tudi republiški oziroma zvezni zbor, je razumljivo, da bodo poslanci zelo zaposleni in ne bodo mogli, podobno kot poslanci zborov delovnih skupnosti, ostati na svojih delovnih mestih, ker bodo večidel odsotni. Potrebno bo, da bodo stalno delali kot poslanci: bodisi v skupščini, kjer bodo odbori in komisije stalno zasedale, bodisi na terenu, kjer bodo morali biti v stalnem kontaktu z občinskimi organi in volivci.

Še enkrat: storimo svojo dolžnost! Naj ne bo nikogar, ki ne bi šel na volišče. S svojo udeležbo na volitvah, ki naj bo še večja kot pred tremi tedni, bomo pomagali našemu vodstvu, da bo še uspešnejše v brezkompromisnem boju za socializem in mir.

OBVESTILO OBČINSKE SKUPŠČINE NOVO MESTO

Občinska skupščina (prej občinski ljudski odbor) Novo mesto

o b v e š č a o b č a n e,

da bo **sprejemala stranke samo ob uradnih dnevih**, to je ob **ponedeljkih, sredah in petkih.**

Prosimo občane, da vzamejo ta ukrep z razumevanjem na znanje in ga upoštevajo. Le tako bo zagotovljeno, da bo vsakdo opravil svojo zadevo, referentom pa bo zagotovljen čas za hitro in nemoteno reševanje upravnih zadev.

OBČINSKA SKUPŠČINA NOVO MESTO

Turizem - vir pomembnih dohodkov

V zadnjih mesecih smo v našem tedniku objavili vrsto različnih sestavkov s področja turistične dejavnosti v bivšem novomeškem okraju. Oglasili so se razni avtorji z različnih področij, pa tudi sami smo v stiku s predstavniki občinskih ljudskih odborov načeli ta in oni problem, ki zasluži vso pozornost naše javnosti. – Ni skrivnost, da smo turizmu na našem področju še vse premalo odprli vrata; še vedno se nam zdi kakor zaklenjena blagajna, v kateri nas čaka lepo, izdatno premoženje, ki pa se ga kar ne moremo in ne moremo lotiti. Res je, da nam je za to pomembno dejavnost na Dolenjskem vedno primanjkovalo denarja, prav tako pa je spet res, da nam ga bo primanjkovalo vedno, če zdaj ne bomo za potrebe turizma odmerili toliko sredstev, kolikor jih nujno terja ta koristna panoga.

Obrnili smo se na tovariša Nika Belopavloviča, predsednika Sveta za turizem SRS, da je odgovoril na nekatera naša vprašanja in dal vrsto spodbud, kaj je treba pri sedanjem in nadaljnjem razvoju turistične dejavnosti na našem področju upoštevati. Iskreno želimo, da bi njegove ugotovitve in nasvete kar najbolj koristno upoštevali tako kolektivi naših gostinskih in turističnih podjetij kakor ljudski odbori, turistična društva in vsi drugi činitelji, od katerih je v prvi vrsti odvisno, ali bo turizem tudi za Dolenjsko, Belo krajino in Spodnje Posavje postal »zlata jama«. Da bo postal, to vemo; narediti pa moramo vse, da bi postal izdaten vir dohodkov za nas in vso skupnost čimprej!

Pri obravnavanju aktualnih problemov je Dolenjski list v zadnjem času posvetil precejšnjo pozornost turizmu. To kaže, da se časopis živahno vključuje v razpravo o vseh tistih konkretnih vprašanjih in dogodkih, ki se pojavljejo v procesu graditve našega socialističnega gospodarstva. Hkrati smatramo za izredno pozitivno, da so bila pri tem zastopana različna dolenjska turistična področja — tako Zasavje, Bela krajina, novomeški predel — in da so bili problemi obravnavani z različnih stališč.

Kopališče ob Tovarni celuloze v Vidmu-Krškem

Razveseljivo je nadalje, da so vse občine začele pripravljati programe turističnega razvoja, ki obsegajo regionalne načrte kot tudi načrte posameznih gospodarskih organizacij. Svoj interes za razvoj turizma so komune in gospodarske organizacije dokazale ter podprle tudi z znatnimi sredstvi, zlasti pa so se intenzivno vključile v akcijo za podpis obveznic, ki jo vodi Splošna gospodarska banka. To bo med drugim omogočilo tudi nadaljnjo izgradnjo novih turističnih objektov. Prav gotovo spodbujajo ta razvoj in pospešujejo turistično dejavnost tako Dolenjska turistična zveza kot tudi turistična društva v posameznih krajih.

Lepote naših krajev – presenečenje za domače in tuje goste

Dolenjska je znana po svojih kulturnozgodovinskih obeležjih in naravnih lepotah, ki se začenjajo že pri Grosuplju: Taborska jama, 6 km oddaljena od Grosuplja, sredi mogočnega gozdnega področja, je vabljiva izletna točka, zlasti še, ker je na voljo novo, izredno lepo urejeno gostišče. V neposredni bližini je hrib Tabor, znamenit po tem, da je v času turških vpadov na Slovensko bil zatočišče prebivalcem. Posebnost tega tabora je v tem, da je bilo to edino kmečko oporišče v tem predelu Dolenjske in kot tako tudi zgrajeno v obliki utrjenega tabora; drugod po Slovenskem se je prebivalstvo pred Turki zatekalo predvsem v gradove.

Na poti v Kočevje stojita Turjak in ribniški grad, od katerih je slednji že obnovljen. V gornjem delu Krke imamo mogočne ostanke žužemberškega gradu, v okolici Novega mesta pa so razen Otočca na Krki še grad Struga, Stari grad in Graben. Pri Kostanjevici obnavljajo kostanjeviški grad, vrsta gradov pa stoji ob avtomobilski cesti: Hmeljnik, ki bo po obnovitvi zanimiv in privlačen kulturno-zgodovinski spomenik, v katerem bo tudi primerno gostišče; grad Mokrice in drugi.

Bogastvo v muzejih

Med ostale kulturne vrednote, ki poživljajo turistični promet, naj prištejemo še urejene muzeje: Posavski muzej v Brežicah z znamenito viteško dvorano, Dolenjski muzej v Novem mestu, ki ga lepo dopolnjuje bogata študijska knjižnica, in Belokranjski muzej v Metliki. Za turista so zanimive tudi arheološke izkopanine iz rimske dobe pri Drnovem in v Beli cerkvi ob avtomobilski cesti; znamenita je Tintorettova slika v Kapitlju v Novem mestu in še marsikaj, kar pa vse premalo povezujemo s turistično propagando.

Idealni pogoji za ribolovni in lovski turizem

Dolenjske reke so bogate rib; v prostranih gozdovih se zadržuje najraznovrstnejša divjad, kar omogoča nadaljnji razvoj ribolovnega in lovskega turizma. V ta namen izgrajujejo v Luknji pri Novem mestu ribogojnico, ki bo z ribami zalagala Krko, Kolpo in druge dolenjske vode, prav tako pa jih bo lahko nudila dolenjskemu gostinstvu. Vse to bo še bolj poživilo zanimanje tujih lovcev in ribičev za dolenjske kraje, pri tem pa pričakujemo tudi pomoč in razumevanje področnih lovskih in ribiške družin.

Gradimo nove in razširjamo stare turistične objekte

Vse te velike možnosti za razvoj turizma narekujejo povečanje in izgradnjo novih turističnih zmogljivosti. Pri tem naj omenimo, da so na Dolenjskem v gradnji naslednji objekti, ki bodo močno vplivali na razvoj dolenjskega turizma ter se bodo že leta 1964 postopoma vključevali v turistični promet:

Nova restavracija pri hotelu Grad Otočec v predračunski vrednosti pribl. 153 milijonov dinarjev, ki bo stala na izredno prometni točki pri motelih tik ob avtomobilski cesti; s to dodatno stavbo bodo moteli dobili svojo pravo vrednost. Pričenja se **izgradnja Čateških Toplic**, ki bo veljala 568 milijonov dinarjev: zgrajen bo nov turistični hotel z restavracijo, hidroterapijo in letno športno kopališče. Šele s temi objekti se bo pričelo povsem izkoriščati prirodno bogastvo Čateških Toplic, ki dajejo 30 litrov vode na sekundo s temperaturo 58 C. Novo vrednost bo s tem dobila tudi lani zgrajena vrtnarija, ki bo lahko skupaj z gospodarsko živahno brežiško kmetijsko zadrugo neposredno prodajala svoje pridelke novim gostinskim objektovm. **V Dolenjskih Toplicah že poteka rekonstrukcija zdravilišča**, ki bo prilagojeno tako zdravstvenim kot turističnim potrebam; za ta dela je odobrenih 617 milijonov dinarjev, to pa bo še v večji meri povečalo dotok gostov, ki že danes radi prihajajo v lepo dolino Krke. Zagotovljena so sredstva (49 milijonov dinarjev) za I. fazo **rekonstrukcije gostinskega podjetja v Ribnici**; do konca letošnjega leta bo predvidoma **končan hotel v Metliki** itd., za leto 1964 se pripravlja **izgradnja hotela v Sevnici** in **rekonstrukcija gradu Mokrice**.

Dobre ceste – prvi pogoj za razvoj turizma

Velikega pomena za razvoj dolenjskega turizma je tudi izgradnja obeh cest: kočevske in gorjanske, ki bosta dobili svoje pravo mesto šele s povezavo s hrvatskim cestnim omrežjem pri Delnicah in Bosancih V prihodnjem letu naj bi pričeli tudi z izgradnjo zasavske ceste od Krškega proti Zidanemu mostu in Celju, ki bo odprla za turizem prav lepe predele v dolini Save in Savinje. S tem bodo zaživele Rimske Toplice in Laško ter znano izletišče Lisca, prav tako pa bi lahko uredili tudi grad Impoljco v turistični objekt. V prihodnjih letih bo treba rekonstruirati mirensko in bizeljsko cesto, ki bosta razen gospodarskega pomena imeli tudi svojevrstno turistično privlačnost za dostop v vinorodna področja okolice Mokronoga, na Malkovec in Bizeljsko, kjer bo treba cesto povezati s Kumrovcem in Zagrebom.

Trška gora pri Novem mestu vabi domačina in tujca

Trgovina se že vključuje

Za povečanje turističnega prometa in oskrbo turistov pa je seveda važna tudi urejenost trgovskih lokalov. Razveseljivo je, da so v vseh večjih središčih in križiščih, ki so hkrati izhodišča turističnih in izletniških poti — Novo mesto, Metlika, Čunomelj, Ribnica, Sevnica, Krško in Brežice — v zadnjih letih odprli vrsto novih trgovin, ki po svoji založenosti in urejenosti prispevajo k lepši podobi posameznega kraja ter celotnega območja. Posebej moramo omeniti v teh prizadevanjih Kočevje, ki v pripravah za 20. obletnico Kočevskega zbora dobiva povsem novo podobo in bo s sodobno cesto ter s svojo urejenostjo trajno privlačno za domačega in tujega turista.

Od kadrov je vse odvisno

Da bi lahko uresničili in izkoriščali vse možnosti, ki nam jih nudi turizem, bo treba razen graditve materialne osnove turizma reševati še vrsto drugih vprašanj, med katerimi prav gotovo ni na zadnjem mestu **vzgoja in izobraževanje ne le strokovnih kadrov s področja turizma, temveč tudi vsega prebivalstva**. Tu naj posebej poudarimo delo Zavoda za napredek gostinstva in gospodinjstva v Novem mestu, ki s svojimi vsakodnevnimi prizadevanji vzgaja vrsto turističnih kadrov. Potrebno pa bi bilo, da se zavod še močneje potrudi zlasti za pripravljanje in propagando domačih jedi in da še naprej aktivno sodeluje v organiziranju izdelovanja spominkov in drugih predmetov domače obrti. To namreč izredno poživlja tako turistične posebnosti posameznih krajev oz. področij, kot tudi v celoti turistični promet.

Česa ne smemo pozabiti?

Pri izobraževanju prebivalstva in strokovnih kadrov s področja turizma bi morali upoštevati predvsem naslednje:

— Splošna turistična vzgoja prebivalstva naj bi poudarila zlasti pomen kulturno-estetske podobe mest in krajev, njihovo urejanje in olepševanje, ureditev stanovanj in okrasnih vrtov ter podobno. Skratka: posvetiti bi morala pozornost vsem tistim na videz drobnim in nepomembnim stvarem, ki so morda sicer res malenkostne, v celoti pa zelo močno vplivajo na počutje naših gostov. Ta vzgoja bi morala obravnavati odnos do domačega in inozemskega gosta. Razen tega bi morali pri tem ljudi seznanjati z gospodarskimi koristmi, ki jih lahko posameznemu kraju in njegovim prebivalcem prinaša turistični promet v vseh svojih pestrih oblikah. Tudi občane je treba opozoriti na turistične zanimivosti, kulturno in zgodovinsko preteklost kraja ter njegove širše okolice.

— Specializirano turistično izobraževanje posameznih turističnih delavcev bi obvezno zajelo na primer vodiče, čuvaje parkirnih prostorov, delavce pri kopališčih, campingih, muzejih in podobno, upravnike počitniških domov in druge. Vsi ti naj bi znali gosta seznaniti z naravnimi, s kulturnimi in z zgodovinskimi znamenitostmi posameznega kraja.

— Potrebno je dopolnilno strokovno izobraževanje kadrov v gostinstvu in v drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnostih, ki sodelujejo v turističnem prometu. Ta oblika vzgoje naj bi bila povezana z izobraževanjem v sedanjih šolskih centrih, namenjena pa naj bi bila predvsem kadrom, ki delajo v raznih obratih turističnega značaja. Na ta način bi lahko usposabljali razen redno zaposlenih tudi vso sezonsko delovno silo, ki se v turističnih dejavnostih zaposluje samo priložnostno. V ta del bi bilo vključeno tudi učenje tujih jezikov.

— Domače in inozemske goste bi bilo treba obveščati s predavanji, razstavami, prireditvami in drugimi oblikami s posebnostmi in turističnimi zanimivostmi posameznih krajev.

Oddih je sestavni del človekove življenjske ravni

Sem sodi tudi prizadevanje, da ustvarimo pri vseh proizvajalcih zavest, da je oddih potreben, če hočemo dosegati večjo delovno storilnost. Vzporedno s spremembami socialne strukture prebivalstva naše dežele se porajajo nove naloge v preobrazbi delovnega človeka in načinu njegovega življenja Te spremembe postavljajo zahtevo po povečanih naporih za razvoj rekreacijske dejavnosti, pri čemer gre za vsakodnevno skrb družbe za življenje

VLADO LAMUT: Kostanjevica na Krki

ljudi, za njihovo usmerjanje v zdrav način življenja, ki krepi umsko in fizično sposobnost posameznika in njegovo ustvarjalnost.

Delegati so na zadnji letni skupščini stalne konference za oddih in rekreacijo pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije posvečali temu vprašanju še posebno pozornost.

Za uresničitev tega koncepta turistično izobraževalnega dela bi se morale angažirati šole, delavske in ljudske univerze, turistična in olepševalna društva, še posebej pa omenjeni Zavod za napredek gostinstva in gospodinjstva.

Uredimo izvirne domače turistične privlačnosti!

V zadnjih letih vlagamo precej za modernizacijo in rekonstrukcijo kmetijske proizvodnje in obnovo vinogradov v okolici Metlike, na Bizeljskem v ureditev sadovnjakov v Posavju, v gradnjo vrtnarije v Čatežu ob Savi. Z razvojem prehranske industrije Belsad v Črnomlju in Dane na Mirni bi bilo potrebno ta splošni razvoj upoštevati in ga uskladiti z boljšim oskrbovanjem turističnih centrov in krajev ter v vinorodnih področjih Bele krajine, Trške gore, Gadove peči in Bizeljskega urediti in opremiti gostinske lokale, da bi predstavljali originalno turistično privlačnost. Zidanice bi lahko uredili v prijetne domače obrate, kjer bi nudili gostom izbrane domače jedi in vina.

H. M.

Gre za pravilen odnos do zasebnih gostišč

Kljub temu, da smo v zadnjem obdobju precej storili za popestritev gostinskih zmogljivosti in da smo privatnim gostiščem posvečali precejšnjo pozornost, še vedno pogrešamo načrtno dolgoročnejšo politiko do teh obratov. V odnosu do njih ostajajo komune dostikrat le pri besedah in iz najrazličnejših vzrokov niso korenito spremenile svoje davčne politike. S pametno finančno politiko občin bi lahko v kratkem času z minimalnimi sredstvi prišli do dopolnilnih gostinskih kapacitet, ki si jih gostje vse bolj želijo. Pri tem pa ne gre samo za davčne obveznosti, temveč tudi za možnost kreditiranja zasebnih gostišč in upoštevanja vloženih investicij v davčnih instrumentih.

Krediti za ureditev turističnih sob v zasebnih hišah

Kot bi omenjena zasebna gostišča morala dopolnjevati gostinske zmogljivosti, obstaja možnost, da se prenočitvene kapacitete dopolnijo s turističnimi posteljami pri zasebnikih. Za ureditev sob v turistične namene nudijo komunalne banke kredite v višini 500 tisoč dinarjev, ki bi jih ob primerni politiki lahko uporabili za ureditev in povečanje prenočitvenih kapacitet. Tako bi lahko poživili domači turizem, istočasno pa bi sprostili hotelske kapacitete za tuje goste. V zvezi s tem je novomeška komunalna banka že nekajkrat opozarjala na možnosti najetja kredita v te namene.

Turizem – ena izmed pomembnih gospodarskih panog

K vse močnejši uveljavitvi turizma je nedvomno prispevala tudi njegova povečana vloga v narodnem gospodarstvu. To se pozitivno kaže zlasti pri izboljšanju naše plačilne bilance s tujino. Turistični promet ima vse pogoje, da prav tako kot v drugih turistično močno razvitih deželah tudi pri nas postane močan faktor uravnovešenja plačilne bilance.

Primerjava deviznih sredstev, ki jih ustvarimo z izvozom, z deviznim prilivom od turizma, namreč pokaže, da je turistični promet tudi s stališča zunanje trgovine veliko bolj uspešen način plasmaja našega blaga na svetovno tržišče kot pa izvoz, pa naj gre tu za kmetijske ali industrijske proizvode. Ta primerjava nam pokaže celo, da je za nas donosneje prodajati inozemcem industrijske artikle v maloprodajni mreži z 20 in večodstotnim popustom, kot pa jih izvažati v tuje dežele.

Vse to zahteva, da se problemi nadaljnjega razvoja turizma obravnavajo kompleksno, osvetljeni z različnih vidikov, ki pa imajo skupno osnovo v pojmovanju, da je turizem ena od pomembnih gospodarskih dejavnosti, kot sta industrija, kmetijstvo itd.

Mikavnosti izletniškega turizma

Z vedno večjim razvojem motorizacije se povečujejo tudi razne oblike izletniškega turizma. V letu 1962 je bilo v Sloveniji 67.494 motornih vozil ter poleg tega še okoli 40 tisoč mopedov. Leta 1960 je prišlo eno vozilo na 33 prebivalcev, leta 1962 pa na 23 prebivalcev.

V Sloveniji je bilo leta 1962 1,024.977 prehodov motornih vozil, kar pomeni, da predstavlja Slovenija vhodna vrata za nad 90 odstotkov inozemskih motoriziranih turistov. Pričakovana nadaljnja sprostitev obmejnih formalnosti pa bo ta izletniški promet še precej povečala. Naloga turističnih organizacij z različnih področij je, da se povežejo med seboj, da s primernimi propagandnimi akcijami pritegnejo množico turistov, ki prihajajo k nam na izlete ali pa potujejo na morje.

Zaradi tega bo potrebno zaostriti stališče do raznih malomarnosti, tako na primer glede osebne higiene osebja, čistoče prostorov, zlasti sanitarij, zunanje podobe gostišč in njihove okolice. Nad temi stvarmi se zlasti tuji turisti največ pritožujejo. Te napake so same po sebi majhne in nepomembne, zanje pa predstavljajo vprašanja, ki spadajo v osnovni življenjski standard.

Na gorjanskih košenicah

Sodelovanje s turističnimi agencijami je za Dolenjsko lahko samo koristno

V bodoče bi morale gospodarske organizacije v sodelovanju z Turistično zvezo bolj uskladiti svoje poslovanje s turističnimi agencijami. **Kompas ima veliko inozemskih skupin in bi bilo prav, da bi v svoje programe vključil tudi ogled Dolenjske in njenih značilnosti. Z Izletnikom pa bi morali vzpostaviti stike predvsem zaradi organizacije domačih izletov, saj mnogi domači turisti še ne poznajo lepot in privlačnosti dolenjske pokrajine.** V zadnjem času prevzema vrsto domačih izletov **novo ustanovljeni TT — Turistično-transportni biro pri skupnosti železniških podjetij.** Ta je organiziral že vrsto zelo uspelih šolskih sindikalnih in ostalih kolektivnih izletov po Sloveniji. Vožnja z vlaki ima nekatere prednosti glede na popuste pri nedeljskih vozovnicah, udobnejši in večkrat tudi zanesljivejši prevoz, razen tega pa se prilagodi vremenskim razmeram, lokalnim zvezam itd. Pri organizaciji izletov z vlaki je možno upoštevati vse dolenjske predele od Zasavja, Kočevja do Bele krajine. **Primer posebnega nedeljskega vlaka v Belo krajino je že tradicionalen, saj je bil uveden že pred vojno.** Prav idealno bi ga bilo mogoče izkoristiti za izlete v Semič, od tam na Mirno goro ali pa v Črnomelj, ki ima primerne gostinske zmogljivosti ter razne zgodovinske zanimivosti iz NOB: tu je kulturni dom, kjer je bilo prvo zasedanje SNOS, tu so številne spominske plošče, obeležja smrti Staneta Rozmana, Baza 24 na Stražnem vrhu, Doblička gora z zgodovinskimi zidanicami, prvo partizansko učiteljišče v Dobličah itd. Tudi Metlika z znanimi malimi zasebnimi gostišči, čudovitim razgledom z Veselice, vinsko kletjo, bližnjim Vinomerom, za kopanje prijetno Kolpo, bogato z ribami, ter privlačno okolico Podzemlja in Gradca lahko nudi izletniku izredno doživetje v eno ali dvodnevnem izletu. V to lepo, zanimivo podobo, ki jo nudi belokranjska zemlja, **bi se morale z večjo iniciativo vključiti tudi zadruge, ki naj bi turistom z dostopnimi cenami nudile mlečne izdelke, sadje, vino in druge domače proizvode, ki jih gost rad odnese domov.** Prav tako bi zadruge lahko predvsem v manjših krajih v turističnih sezoni dopolnjevale mrežo stalnih gostinskih obratov. Primer, ki bežno ilustrira možnosti v Beli krajini, velja v enaki meri za Bizeljsko, Trško goro, Kočevsko in druge kraje.

Iz vsega navedenega sledi, da bomo samo s pritegnitvijo vsega prebivalstva, s turistično vzgojo in prizadevanjem vseh činiteljev, ki sodelujejo v turističnem prometu, dosegli, da bo turizem dobil tudi v našem gospodarstvu tisto mesto, ki ga ima v drugih razvitih deželah.

NIKO BELOPAVLOVIČ

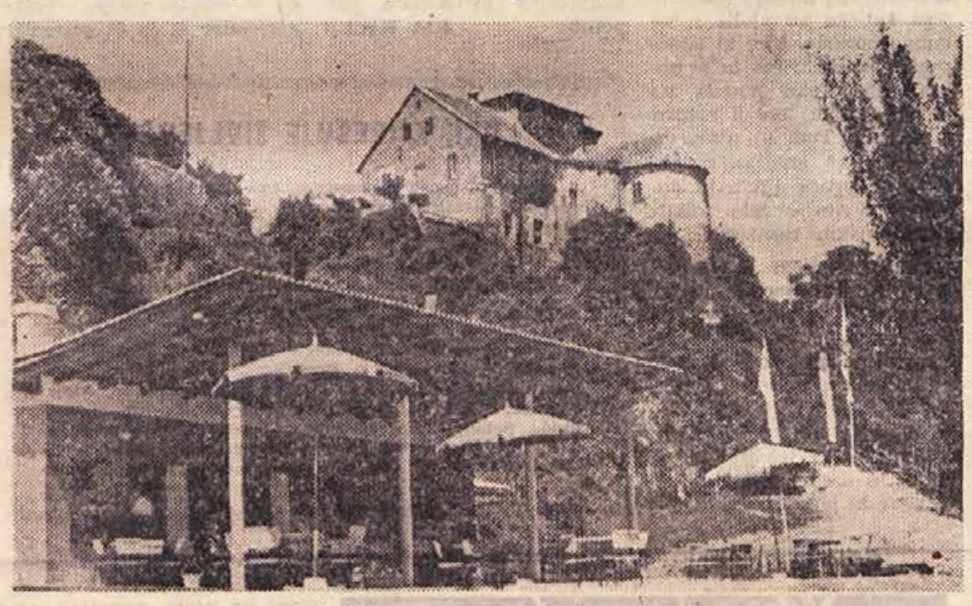

Kamping pod viniškim gradom vabi k najtoplejši slovenski reki

Prve volitve NOO v Beli krajini leta 1944

Vedno, kadar se pripravljamo na volitve organov ljudske oblasti, se spomnim na tisto veliko dobo med NOB, ko so se v mali belokranjski deželici na osvobojenem ozemlju izvajale prve svobodne volitve in gradili trdni temelji ljudske oblasti.

Na podlagi odloka Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, izdanega na zasedanju v Črnomlju 19. februarja 1944, je bilo potrebno takoj organizirati volitve na vsem osvobojenem ozemlju v krajevne, okrajne in po možnosti tudi v okrožne narodnoosvobodilne odbore, kjer so to dopuščale razmere. Temeljno geslo na prvih volitvah je bilo: Vse sile za zmago nad okupatorjem in domačimi izdajalci!

Za takratne razmere je bilo potrebno, da so bili krajevni narodnoosvobodilni odbori čim manjše zaokrožene edinice, da so laže reševali razna gospodarska vprašanja. Najmanjše število prebivalcev je bilo 70, tako da je skoraj vsaka vas imela svoj KNOO. Okraj Črnomelj je bil razdeljen na 140 KNOO, na 4 okrajne NOO in en okrožni NOO. Na volitvah so volivci s tajnim glasovanjem (z listki) izvolili odbornike za KNOO in določeno število odposlancev za okrajno skupščino. Pripomnim naj, da so se v enem mesecu izvršile volitve v vseh osnovnih edinicah v Beli krajini razen v vaseh Hrast pri Vinici in v Primostku, kjer se prebivalci niso mogli sporazumeti o sestavi kandidatne liste. Nekaj tednov pozneje pa so tudi v teh dveh vaseh šli po poti ostalih vasi Bele krajine.

Prve volitve so bile razpisane za dan 4. aprila 1944 za določeno število vasi. S tovarišem Jožetom Kocbekom sva bila določena, da se udeleživa prvih volitev v vasi Vrhovci pri Adlešičih; on kot član okrožne volilne komisije in dopisnik Dolenjskih novic. Bil je prelep zgodnje spomladanski dan. Na topolih ob cesti so viseli kot gosenice dolgi cvetovi, bele breze po steljnikih od Črnomlja do Gribelj pa so tu in tam kazale prve liste na vitkih vrhovih.

Preko jasnega neba so šle prav takrat velike jate zavezniških letal v smeri proti severu, nesoč Hitlerjevemu tretjemu rajhu 5 in 10-tonske velikonočne »pirhe«. Prišla sva v Vrhovce. Že od daleč sva opazila, kje je volišče.

Iznad majhne kmečke hiše vihra velika zastava z rdečo peterokrako zvezdo, vsa ožarjena od vzhajajočega sonca. Vse v vasi je praznično. Mladinke dokončujejo zadnja dela pri krasitvi volišča. Po vseh stenah so primerne parole, okrog vežnih vrat pa venci kot takrat, ko je v hiši svatovanje. Volitve so se začele. Resnih obrazov so prišli na volišče možakarji. Prvi, ki po kratkih navodilih volilne komisije prejme volilni listek, je napredni kmet Veselič. Drži volilni listek v roki in se obrne k ostalim z besedami:

»Ali se spominjate, možaki, volitev v stari Jugoslaviji? Ali so bile takrat volitve svobodne? Niso bile! Že pred voliščem so stali orožniki in že njim si moral povedati, koga boš volil. Če si bil dovolj pogumen in si povedal po pravici, da ne boš glasoval za državno listo, si bil takoj zapisan v črnih bukvah, tvoj glas pa, so rekli, je bil neveljaven. Danes tega ni. Nobenega žandarja ni tukaj, volitve so tajne. Koga bomo volili? Mislim, da smo vsi takega mišljenja, da bi volili najprej tiste sovaščane, ki se danes še borijo s puško v roki in čuvajo naše osvobojeno ozemlje. Toda vsa domovina še ni svobodna, zato moramo voliti take, ki za borbo s puško niso sposobni, doma pa bodo z našo pomočjo lahko izvrševali naloge, ki stojijo pred nami. Zavedati pa se moramo, da prevzamemo s temi volitvami usodo nas in naših potomcev v svoje roke.«

Volitve so potekale dokaj hitro. Na kandidatni listi je dvanajst imen, volivci pa morajo izvoliti samo pet odbornikov.

Toda čudno, na volišče prihajajo samo moški, ženske še ni nobene. Šele okrog enajste ure pride pred volišče prva skupina žena v lepih belih belokranjskih oblačilih. Pred voliščem se ustavijo, kot da si ne upajo naprej. Nič čudnega, prvič v življenju jim je priznana enakopravnost, prvič v življenju bodo imele enako kot moški priliko s svojim glasom odločati na volišču, kdo bo zastopal vas v odboru. To je njihov veliki dan. Po spodbujajočih besedah aktivista stopijo na volišče. Hitro se znajdejo. Pazljivo poslušajo navodila volilne komisije, kako naj glasujejo. Še danes vidim v duhu pred seboj mlado črnolaso gospodinjo, kako resno se je pripravila na volitve. Z volilnim listkom v roki se usede za mizo v nasprotnem kotu sobe. Pazljivo prečita imena napisanih kandidatov na listku, hkrati pa šteje na prste kandidate, katere smatra za vredne, da jim zaupa. Ponovno pregleda, če je izbrala prave, potem pa z odločno kretnjo prečrta ostale. Ko spušča preganjeni listek v volilno žaro, je njen obraz svečan in kaže posebno zadovoljstvo.

Teden dni pozneje sem se udeležil volitev v Čudnem selu pri Črnomlju, pozneje pa še marsikaterih volitev, vendar so mi najbolj ostale v spominu volitve v Vrhovcih pri Adlešičih. Vedno, kadar se spomnim prizora z naših prvih volitev, kako je preprosto ljudstvo s svinčnikom v žuljavi roki izbiralo svoje predstavnike ljudske oblasti, se spomnim besed našega velikega pisatelja Ivana Cankarja: »Narod si bo pisal sodbo sam!«

Naše ljudstvo si je že v letu 1941 pisalo svojo sodbo. Na svoji zemlji je hotelo biti samo gospodar. Za ta cilj mu ni bila nobena žrtev prevelika. Za ta cilj so tudi glasovali volivci na prvih svobodnih volitvah v Beli krajini v aprilu 1944 in nekoliko pozneje tudi po drugih krajih osvobojenega ozemlja.

Peter Romanič

Izvoljene odbornice pripovedujejo

V Industriji obutve je zaposlena kot kalkulantka v pripravi dela 22-letna **Tilka** Modic, ki je bila najmlajša kandidatka za občinsko skupščino.

Majda Jereb je pomočnica upraviteljice osnovne šole »Katja Rupena« v Novem mestu in je znana prosvetna delavka, ki že več let živi in dela v našem mestu. Volivci so jo predlagali za

Tilka Modic

kandidatko v občinski zbor delovnih skupnosti.

Računovodkinja Industrije motornih vozil IMV **Jožica Okroglič** je zaradi vestnega dela v službi in prijazne besede, ki jo ima za vsakogar, priljubljena v kolektivu, ki jo je predlagal za kandidatko občinske skupščine.

Vse tri so bile izvoljene v novo občinsko skupščino.

1. ZAKAJ JE BILO PO VAŠEM MIŠLJENJU DOSLEJ TAKO MALO ŽENA IZVOLJENIH V LJUDSKI ODBOR?

TILKA MODIC: Letos tako prvič sodelovala pri volitvah. Zadnje so bile pred leti, ko še nisem imela volilne pravice. Po mojem mnenju je za tako maloštevilne ženske v dosedanjem ljudskem odboru vzrok v zastarelosti miselnosti, češ da ženske niso sposobne odločati o družbenem in gospodarskem življenju. Ker pa je v zadnjem času vedno več žensk zaposlenih in so se izkazale tudi kot upravljalke v gospodarskih organizacijah, je njihova beseda vedno bolj upoštevana.

MAJDA JEREB: Že v Tolminu, kjer sem bila odbornica dve mandatni dobi, in v OLO Nova Gorica nas je bilo malo žensk, v Novem mestu pa sem srečala isto. Zakaj? Ženske same težko najdejo čas za družbeno delo. Tudi izkušnje pri volitvah so pokazale, da so v mnogih primerih ženske propadle kot kandidatke tam, kjer so imele za sokandidata moškega. Menim, da bi morali v kolektivih, kjer žene delajo, nuditi več možnosti za uveljavljanje v javnosti.

JOŽICA OKROGLIČ: Verjetno je bilo tako malo žena odbornic zaradi tega, ker so moške vedno bolj upoštevali kot ženske; te pa niso mogle sprejeti družbenega dela zaradi preobremenjenosti. V zadnjem času, ko so se ženske uveljavile že na delovnem mestu, so jih začeli resneje upoštevati tudi drugje.

KATERIM PROBLEMOM BOSTE POSVEČALI NAJVEČ POZORNOSTI?

TILKA MODIC: Zavzemala se bom za večjo storilnost v industriji, za kvaliteto dela in na splošno za industrijske probleme, ki jih bolje poznam kot ostale.

MAJDA JEREB: Do sedaj sem vedno delala na šolskem in zdravstvenem področju in bom kar pri tem ostala, ker mi je to tudi najbolj pri srcu. V občinskem merilu bom skušala doseči več možnosti za nadaljevanje študija mlajšega prosvetnega kadra, da bi se tako izboljšala kvaliteta pouka na osnovnih šolah. Tudi otrokom, ki prihajajo s podružničnih šol na popolne osemletke, je treba zagotoviti boljše možnosti za učenje. Mnogi prihajajo ne samo s pomanjkljivim znanjem, tem-

Jožica Okroglič

več tudi iz zelo težkih družinskih razmer. V mestu samem se bom v prvi vrsti zavzemala za gradnjo nove šole, kajti sedanje poslopje z 21 učilnicami nikakor ne zadošča za preko 1700 otrok. Že normalno šolsko delo je v teh razmerah težko, skoro popolnoma pa je onemogočeno razvijanje svobodnih dejavnosti.

JOŽICA OKROGLIČ: Ker delam v industriji in vsak dan opažam probleme s tega področja, se bom zavzemala za njih rešitev. Vsako podjetje ima svoje težave, zaradi tega menim, da bi bila potrebna tesnejša povezava med proizvajalci in ljudskim odborom, ker nekatere stvari lahko rešujeta le skupno. Pri nas v IMV imamo na primer težave s prostori. O tem, da bi delavcem nudili topel obrok hrane, smo se že večkrat pogovarjali, rešitve pa ne vidimo, ker nimamo prostora za kuhinjo. Tudi prošenj za stanovanja imamo veliko. Zgradili smo že 3 stanovanjske bloke, vendar vsi delavci še nimajo stanovanj. Zdaj razpravljamo o gradnji samskega doma, ki je nujno potreben. V njem bi imeli tudi dvorano za prireditve in proslave, mladina pa bi imela svoj kotiček za delo.

3. KATERE POMANJKLJIVOSTI OPAŽATE V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU?

TILKA MODIC: Delam v mladinski organizaciji in vidim najbolj probleme mladih. Ni prav, da številna mladina Novega mesta nima svojega kotička ali kluba s sodobno opremo, kjer bi lahko preživela prosti čas in se izobraževala. Tako poseda po javnih lokalih, kar ji gotovo ni v prid. Tudi ni prav, da podjetja, ko gradijo, pozabljajo na mlade ljudi, ki dostikrat živijo v zelo težkih stanovanjskih razmerah.

MAJDA JEREB: S področja trgovine bi omenila, da so novomeške trgovine do nedavnega daleč zaostajale za ostalimi občinskimi centri. Pozdravljam obnovo trgovskih lokalov z željo, da bi bila v njih tudi izbira blaga večja, zlasti v tekstilu in obutvi, in da bi se založili z blagom, ki je potrebno delovni ženski. Novo mesto ni več kraj, ki naj bi upošteval samo potrošnika z dežele, pač pa mora zadovoljiti tudi delovno inteligenco in industrijske delavce. Želim tudi, da bi mladina čimprej dobila prostor za klub ali pionirski dom, kjer bi jo z novimi oblikami dela pritegnili in jo kulturno izpopolnjevali. Še to: servisne delavnice, ki so potrebne v pomoč zaposleni ženski, naj bi bile dostopne v cenah in konkurenčne v kvaliteti dela. Na področju otroškega varstva pa bi morali dejavnost razširiti tudi na šolsko mladino in zagotoviti strokovni kader za pomoč pri učenju.

JOŽICA OKROGLIČ: V službi sem tako zaposlena, da ne vem dosti, kaj se godi po mestu. Tisto malo prostega časa, kar ga imam, posvečam otrokoma in družini. Kot gospodinja bi omenila le to, da je premalo servisnih delavnic in da najbolj znani

Majda Jereb

servis pri nas — pralnica in čistilnica — tudi ne dela posebno dobro. Vsaj zame ne! V splošnem pa sem z vsem zadovoljna in nimam pripomb.

RIA BAČER

VOLITVE – NAŠA PRAVICA IN DOLŽNOST!

Z nedeljskega tekmovanja naših mladih matematikov v Novem mestu: treba je logično sklepati in hitro računati. Več o tekmovanju — na 16. strani današnje številke

Senovski najmanjši so zapeli in zaigrali

Kaj zmore trud, ljubezen do dela in skrajno požrtvovanje, je pokazala nedeljska prireditev naših najmanjših.

Senovski vrtičkarji so svojim mamicam, bratcem, sestricam in tudi očkom pripravili dve veseli uri. — Pod vodstvom tovarišice vzgojiteljice so se na odru senovske šole zvrstile solistične in skupinske pevske točke, recitacije, gledališki in telovadni prizorčki. Vse to je bilo izvedeno tako lepo in brez napak, da je moralo prevzeti vsakogar, kdor si je to prireditev ogledal. Zato je bil aplavz številnih obiskovalcev prisrčen in neprisiljen, saj so ga vrtičkarji s svojim prvim in tako uspelim nastopom povsem zaslužili.

Senovske mamice se prisrčno zahvaljujejo vzgojiteljici tov. Mariji Planinčevi za trud in ljubezen do njihovih otročičkov. Tovarišica Marija to zahvalo nadvse zasluži, saj mlado njivo obdeluje zares z veliko ljubeznijo, trudom in seveda tudi sposobnostjo. Malčki imajo svojo »tovarišico« zato zelo radi. Tega ne skrivajo in komaj čakajo, da jih zopet popelje na oder. Tega si želijo tudi vsi Senovčani, ki so si prireditev ogledali.

J. A.

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJA

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: **Matevž Otovitz**, upokojenec iz Novega mesta; **Viktor Jarc**, upokojenec iz Prečne; **Frančiška Mitak**, gospodinja iz Prečne; **Ana Dragan**, gospodinja iz Prečne; **Marija Plavec**, gospodinja s Suhorja pri Prečni; **Janez Parkelj**, posestnik iz Prečne; **Fani Bratkovič**, član kolektiva Standard, Novo mesto; **Julka Kaferle**, gospodinja iz Prečne; **Sterka Rifelj**, gospodinja iz Prečne; **Anton Srebrnjak**, delavec z Velikega Statnika; **Adolf Mavrovič** iz Pekarne in slaščičarne, Novo mesto; **Rafko Čelič, Anton Bojanc, Gavro Ješič, Alojz Poljanc, Lado Potočar, Jože Murgelj, August Modic, Pojde Selan, Janez Gregorič, Janez Gošobič, Marjan Krašovec, Franc Pate, Janko Brajdič, Tone Potokar** iz Komunalnega podjetja v Novem mestu.

Nova prodajalna z živili

Trgovsko podjetje »Krka« iz Brežic ureja lepo prodajalno za živila v bivši Rožmanovi hiši na cesti prvih borcev. Sodobno urejena prodajalna bo pomemben prispevek k preskrbi prebivalstva z živili.

V NEDELJO VSI ČIMPREJ NA VOLITVE!

Ni tako? Sedaj mi odgovori! Na poklonu si jo pol ure objemal, da je Meta potem domov hodila, da ni vedela, kako. Sedaj pa vprašaš, kje naj otroke dobi! Na to odgovori!«

Malo sem zardel, ko se je tako odkrilo, o čemer sem menil, da je tajno vsemu svetu. Takoj pa me je prešinila velika sreča ob misli, da je to rešitev, edina mogoča rešitev, in sramoval sem se, da že takoj od pričetka nisem mislil nanjo. Čemu naj bi jemal deklico v mesto? Sam se preselim na Jelovo brdo, se oženim pa bom obdeloval zemljo, svojo lastno zemljo, in rodil otroke, svoje lastne otroke! Sladka zavest mi je polnila dušo, in umazani ta Danijel se mi je videl sel, poslan od Boga, da me je privedel na pravo pot, ki je itak ležala pred mano, ki je pa v svoji zaslepljenosti nisem mogel opaziti.

Čakal sem, da mi zgine kri z obraza. V zamišljenosti sem gledal proti stropu svoje pisarnice. Končno spregovorim:

»Če že ni drugače, bi pa kupil! Koliko pa hoče Mlačan? To se pravi za vse, kakor stoji in leži.«

Odgovoril je Danijel: »Mlačan, kar molči! Dober človek si, za govorico pa nisi! Danes si tudi v stiskah, ker sediš na gosposkem stolu, kjer nisi sedel še nikoli. Bojiš se dohtarja, ker misliš, da je bogve kako visok človek. Pa ni. Dober človek je in pošten je, ta te za vinar ne bo ogoljufal.«

Ko je tako izpel litanije o moji slavi, mi je bil položaj precej jasen; v vsakem pogledu sta bila dogovorjena, in tudi kupnino, pod katero bi se ne imelo iti, sta bila že ugotovila. Da se bo zahtevala veliko višja kupnina in da se bo pri tem razvnel najsrditejši boj, je bilo pričakovati. Oba moža sta se bila brez dvojbe dogovorila, da bosta to, kolikor čezprimerne kupnine iztisneta iz mene, pošteno med seboj delila.

»Torej koliko?« ponovim svoje vprašanje.

»Da ne bo krivice ne na levo ne na desno,« se je odrezal Danijel, »dal boš ravno okroglih deset tisoč. Procente in špeže imaš tudi ti. Kar v roko sezita, Mlačan!«

Ugovarjal sem: »Napráve se mi zde bolj slabe in deset tisoč je dosti preveč.«

Danijel je kot besen skočil pokonci: »Pri Mlačanu so slabe naprave? Ta pa ni slaba. Gorenja hiša je malana, pa ne samo hiša, tudi kamra je malana! Ti ljubi Odrešenik, naprave naj so slabe!« Pričel se je smejati.

»Deset je preveč!«

»In živina?« je rjovel Danijel. »Te pa ne vidiš! Drobnice tudi ne! Da ne pozabim, dve jareti nista v prodaji. To se zakolje in posuši! Na ti jareti misli, da ne boš pozneje vpil, da sva te opeharila! No, pa, saj tako nič ne bo. Mlačan, vzemi klobuk pa pojdiva! Dokler živim, ne boš svojega proč metal!« In res je pograbil Mlačana za roko ter ga vlekel z največjo silo proti vratom.

»Spregovorita zadnjo besedo!«

Mlačan je že hotel odgovoriti, ker se je bal, da bi se razdrla dobra kupčija. Danijel pa ga je prehitel:

»Za pet Kristusovih ran, molči, Mlačan! Saj se vendar ne daš zaklati, kot se zakolje mrkač v mesnici! Zadnja beseda! Najina prva beseda je tudi zadnja, ker nisva otroka! Devet tavžent še Kalar ponuja. Ali ni res, Mlačan?«

In najsi je Danijel lagal, je Mlačan vendar diplomatično odgovoril: »Bo že res!«

Zdihoval sem: »Veliko je devet tisoč!«

Danijel je divjal gor in dol: »Saj ne prodajava kake beračije! Samo na ‚Lotračnik' poglej: če spomladi vode na njega napelješ, pa imaš sena, da se od njega gnoj dela! Ta travnik sam je tri tisoč vreden. Če ni res, pa naj se kuham do sodnega dne v vicah!«

»Torej zadnjo besedo, Danijel!«

Klical je vse svetnike na pomoč in za pričo, da Mlačan drugače v Ameriko ne more in da mu prav nič ne ostane, če potegne samo devet tisoč. Rotil me je, da naj se mi vendar žena in otroci smilijo, če že nimam nič človeškega v sebi. Ko se mu je dozdevalo, da njegovo rotenje ne napravlja posebnega vtisa name, je zakričal:

»Pa naj bo devet tisoč in pet sto! Mlačan, vem, da boš jezen, pa kar tiho! To je zadnja beseda in sam hudič iz pekla bi me ne mogel pregovoriti, da bi odnehal! Devet tavžent in pet sto pa Bog daj srečo.

Ko sem vendarle še premišljeval, je pograbil Danijela paroksizem:

»Premišljaš? Oj, ti krvavi peklenšček, ti še vedno premišljaš! Če hočeš sam sebi dobro, udari z obema rokama, saj vendar nisi obseden! Poglej vendar, koliko je oprave pri hiši! Ne da bi se bahal, prisežem pri živem Bogu lahko, da je samih butarnikov več kot trideset pri hiši. Tako zdaj pa še naprej premišljuj! Mlačan, molči!«

Butarnikov! Napenjal sem možgane, kaj so pravzaprav ti »butarniki«.

»Več kot trideset butarnikov!« se je drl še vedno Danijel. Končno sem le izvohal, kaj so butarniki.

Kadar se praprot spravlja, zlože jo v veliko butaro, ki jo s tanko vrvico obvežejo. Na obeh koncih te vrvi so lesene kljuke, ki drže zavezo, kadar je butara obvezana z butarnikom. Take butare se potem vale v dolino, kjer se naložé na vozove.

»Če pa je trideset butarnikov,« sem končal razpravo, »pa naj bo! Devet tisoč in pet sto!«

»Ta je pametna!« je kričal Danijel. »Sem že mislil, da ne poznaš več pametne besede! Domačija in špeže, vse je tvoje! Devet tisoč in pet sto — pa Bog daj srečo!«

Privlekel je Mlačana k meni.

Ponoven dokaz živega amaterizmā

Po letu dni so se 5. junija ob 8. uri zvečer v novomeškem Prosvetnem domu ponovno oglasile fanfare in naznanile pričetek VI. revije dramskih skupin Slovenije. V dvorani, zasedeni do zadnjega kotička, so se poleg občinstva zbrali vsi, ki kaj pomenijo v slovenski dramski amaterski dejavnosti in v kulturni javnosti sploh. Med gosti smo med drugimi opazili podpredsednika IS SRS dr. Joža Vilfana, člana IS SRS književnika Bena Zupančiča, predsednika in tajnika sveta Zveze Svobod in PD Slovenije Branka Babiča in Daneta Robido in druge. V imenu prireditelja VI. revije je občinstvo in goste pozdravil predsednik sveta Zveze Svobod in PD novomeške občine Ernest Jazbec. Ob tej priložnosti je prebral brzojavne čestitke predstavnikov dramskih amaterskih dejavnosti Hrvatske in Srbije, nekaterih poklicnih gledaliških hiš in posameznikov, ki so reviji zaželeli najboljše uspehe. Predsednik Jazbec je zatem naprosil predsednika sosveta za dramsko dejavnost pri svetu Zveze Svobod in PD Slovenije Janeza Šmona, da odpre revijo. Po krajšem uvodnem govoru, v katerem je poudaril veliko aktivnost dramskega amaterizma v Sloveniji, je to Šmon tudi storil in dodal: »Sodbo o predstavah in reviji pa prepuščam občinstvu«. S tem se je VI. revija kot ponoven dokaz živega amaterizma na Slovenskem začela.

ZDENKA GOLOB - BORČIČ: Novo mesto

Prvi večer: škofjeloški „Matiček“

Prva je bila predstava Linhartove komedije v petih aktih »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Dramska skupina DPD Svobode iz Škofje Loke, ki je delo uprizorila, res ni kdo ve kako presenetila občinstva z izbiro teksta, na trenutke so bili njeni igralci celo neokretni in nerodno sproščeni, vendar je — bržčas bolj po zaslugi posameznih talentov kot režiserjevih posegov — bila komedija vsaj blizu tega, kar naj bi bila. Kot taka je žela zaslužen uvodni aplavz; se pravi, da se je revija z njo kar dostojno začela.

Menda ni slovenskega dramskega teksta, ki bi bil tolikokrat uprizorjen kot Linhartov »Matiček«. Lahko bi celo trdili, da so ga uprizarjale, ga uprizarjajo in ga bodo še uprizarjale vse stalne dramske skupine pri Svobodah in PD. Režiserju škofjeloške skupine bi lahko očitali, da ni bil dosleden pri študiju vseh situacij, saj je tu in tam s spretno, že kar mojstrsko roko rešil komične zapletljaje, drugod pa odpovedal, kot da je izpregel vse svoje režisersko znanje. Do izraza so prišli posamezni talenti. Ti bi lahko ob iznajdljivejšem vodstvu izbrusili osti, s katerimi je Linhart bičal napake tedanje fevdalne gospode.

Navzlic vsem pomanjkljivostim pa škofjeloški skupini ne gre odrekati prizadevanja, ki ga je vložila v študije vlog. Za to ji gre priznanje. Naposled tudi zato, ker ji je vsaj približno uspelo dati to, kar zahteva Linhart in kar bi radi videli na reviji.

„Tuje dete“ - tuja komedija

Prva predstava naslednjega dne skoroda ni delovala kot soparno ozračje, kajti namesto komedije bi kmalu videli tragedijo v slabem pomenu besede. Nasploh je bilo opaziti, da je Škvarkinova komedija v treh dejanjih »Tuje dete« pretrd oreh za ljubljansko Malo gledališče, kajti docela nas je zadovoljila le scena inž. arh. V. Molka, pa morda še kostumi, ki jih je pripravila A. Dolenčeva. To pa za predstavo ne more biti bistveno, saj na odru nismo videli nič takega, kar bi nas navdušilo. Bržčas si Škvarkin ni mislil, da bo uprizorjen tudi v Novem mestu, sicer bi tekst še bolj poenostavil. Škoda, res škoda, da niso prišle do izraza številine domislice in bodice, ki jih je Škvarkin naperil zoper pravoslavno vero in starim načelom vdano plast neopredeljene starejše ruske generacije, ki le stežka dojema novo, z naprednimi idejami pomlajeno življenje, katerega pristaš je predvsem mlajši rod in inteligenca.

Razen tega na odru nismo spoznali tistega Škvarkina, ki s komičnimi, vendar enostavnimi zapletljaji (ne zapleti) skozi vsa dejanja pripravlja gledalca v solze smeha. Ker pa bi se ob vsem tem, kar smo opazili, kmalu zgodilo, da bi nas presenetile solze razočaranja, se tudi ne moremo ogreti za kdo ve kako visoko oceno. Od ljubljanskega gledališča smo pričakovali več. Igralci so dali od sebe, kar so mogli, bi pa tudi za katere od teh veljala podobna ugotovitev kot pri »Matičku«: talenti, vendar ne najbolje vpeljani.

»PIKICA IN TONČEK« za novomeško mladino

Dopoldanska predstava Kästnerjeve mladinske igre »Pikica in Tonček«, ki so jo prejšnji petek uprizorili Jeseničani, je bila namenjena mladini novomeških šol, zlasti učencem osemletke.

Kästnerjeva zgodba pravzaprav že ni več moderna, sodobna, toda ob pomanjkanju mladinskih del je jeseniškemu režiserju Bojanu Čebulju le prišla prav.

Kaj smo videli? Gospod ravnatelj (danes bi rekli tovariš, toda igrica je izpred vojnih let) na prošnjo svoje ljubke Pikice, ki še nima dvanajst let, sprejme na stanovanje postrežnico Hrastovo in njenega marljivega sinka Tončka, ki je vdan prijatelj Pikice. Ob splošnem zadovoljstvu in veselju postanejo na koncu zgodbe vsi kapitani.

Tekst ima še zdaj, četudi ga je režiser zelo izčrpno črtal, nekaj etičnih in moralnih vrednot, ob katerih se otroci lahko marsičesa nauče. Novomeški mladini, torej šolarjem, pa so Jeseničani pripravili nepopisno veselje. Lahko ugotovimo (sicer je to že malo pozno), da je bilo zadovoljstvo ob jeseniški predstavi ponoven dokaz, da mladini močno manjka primerne kulturne »hrane«. Vsekakor bo treba temu vprašanju v prihodnje posvetiti večjo pozornost in v gledališču posvetiti skrb tudi mladini.

Na pol zrežirana bulvarka

Zadnji dan dramske revije na novomeškem odru smo pozdravili igralce iz Črne na Koroškem. Uprizorili so bulevarko, enodnevnico pariškega vzdušja »Z vrati treskajo« Michela Fermauda. Poglavitna značilnost komedije je, da je njen tekst silno reven, za naš čas neustrezen. Na oder je prišel le še kot poskus, kako obdržati stik s komedijo. Ugotavljamo pa, da sicer požrtvovalnim komedijantom iz Črne, čeprav so igrali zelo neposredno, ni uspelo povsem zadovoljivo predstaviti delo. Komedija je bila režirana s polovičnim uspehom. K temu je bržčas pripomogel tudi izredno slab, celo površen prevod besedila. Neopazno pa uprizoritev le ni šla mimo. Mislimo predvsem na delež Marije Simetinger, katere vloga je bila res dobro odigrana.

Doživetje ob Bauerjevi „Mavrici“

Oder mladih Prešernovega gledališča v Kranju je v Novem mestu uprizoril »Rdeče in modro v mavrici« Walterja Bauerja. V režiji Lacija Cigoja in dobri interpretaciji mladih igralcev je pred nami oživela ljubezenska zgodba iz stare Kitajske. Pravzaprav je v tej zgodbi pretresljiva usoda mladega Sien-Boja in lepe gospodične Jing-Tai, ki se ljubita, vendar jima ljudski običaj, ki je v tej deželi skoraj zakon, ne dovoli, da bi bila srečna. Srečo jima je dovoljeno uživati šele po njuni smrti, ko se združita v rdeče in modro v mavrici.

Zdi se, da bi mogla zgodba, prepolna čiste poezije, vse drugače prepričati, če se ne bi v samo uprizoritev vrinilo nekaj momentov, ki so na trenutke izstopili bolj, kot je bilo potrebno. Motilo je zlasti preveč realistično izpovedovanje tega mita o ljubezni, tako da se je igralcem, še bolj pa režiserju, izmuznila mera za kritično presojo med poetičnostjo in realnostjo, da ne rečemo pretirano realnostjo. Uprizoritev bi nedvomno dosegla večji učinek, če bi svojo vlogo pravilno odigrali tudi reflektorji. Duh prednikov (Peter Dolenc) je bil očitno preveč osvetljen in kot tak v središču pozornosti. Namesto da bi bil samo »pripev«, spontani usmerjevalec, če hočete, napovedovalec prizorov, je bil duh malce preveč vsiljen, kar je očitno motilo.

Kljub vsemu je Oder mladih zadovoljivo odigral svojo vlogo in opravičil sloves, ki ga je bil že nekajkrat deležen. Mi pa lahko mirne vesti rečemo, da je bila uprizoritev Bauerjeve zgodbe lepo doživetje.

„Hiša na robu mesta“

Zgodba, tempirana na pričakovanost ob vrnitvi Jeraja (emigranta) v družino v hiši na robu mesta, je bila v izvedbi DPD Svoboda »Slava Klavora« iz Maribora uspešno interpretirana in bi skoraj lahko rekli, da režiser Janez Karlin pri izbiri igralcev ni imel nesrečne roke. Sploh je bil ta večer eden najuspešnejših in najspodbudnejših na novomeški reviji.

Seveda to ni hvala zgolj zaradi hvale, ampak obstajajo za to povsem ustrezni razlogi. Najprej: v igralskem kolektivu skoraj ne bi mogli govoriti o šibkem mestu, Milena Muhič (igrala je Mojco), ki je bila vsaj v določenih ozirih ena najboljših igralk na reviji, pa je bila pravo presenečenje. Dobra, če že ne prav dobra scena Maksa Kavčiča je veliko pripomogla, da je bila »Hiša na robu mesta« domačega avtorja Mirka Zupančiča uprizorjena tako, da smo v resnici občutili predmestje in hišo v tem predmestju, v kateri se razkraja družina pobeglega očeta in živčno prenapetih otrok, prepuščenih zanosu lastnega dozorevanja. Slednjič je potrebno naglasiti, da je celoten kolektiv vložil v izvedbo toliko prizadevanja, da mu v nobenem primeru ne bi mogli očitati, da je prispel na revijo nepripravljen.

Miroslav Kugler: MACA

Veselje ob uspehu domačinov

Naj ne izzveni neskromno, če z veseljem zapišem: Novomeščanom v Millerjevi drami »VSI MOJI SINOVI« smo v četrtek zvečer ploskali vsi v polni dvorani s prav posebnim navdušenjem in zadovoljstvom! S presenetljivo dognano igro, polno pravega gledališkega vzdušja, so nas pritegnili in držali v napetosti od prve do zadnje slike zanimive Millerjeve drame, ki je — repertoarji naših odrov to vedno znova potrjujejo — še vedno aktualna, hkrati pa hvaležna za vsak resnejši amaterski kolektiv. Če se je ob prvih predstavah zdelo obiskovalcem, da je kvaliteta revije letos zdrsnila vsaj za stopničko pod lansko, smo ob igri domačinov olajšano vzdihnili: to je spet pravi teater! In bil je — v igri, izdelanem pogovornem jeziku na odru, v sceni kot režiji. Zdelo se mi je, da igralski kolektiv Svobode Dušan Jereb živo občuti moralno dolžnost do Novega mesta, organizatorja in gostitelja letošnje dramske revije, da bi pokazal vse, kaj zmorejo njegovi člani. Zavzetost, pokazati Millerja in njegovo delo z vsem dramatičnim razgaljanjem krivde starega Kellerja, je dihala iz slednje kretnje igralcev; na odru niso igrali, pač pa ž i v e l i na tipični amerikanski verandi in nas popeljali v tiste povojne dni, ko Kellerjeva le spoznata, kdo so bili »vsi njuni sinovi«.

Režiser Riko Urh je z uigranim kolektivom poustvaril tipično Millerjevo dramo; napetost v njej je rasla z igro glavnih in stranskih oseb do tragičnega spoznanja, da je rešitev pred krivdo samo v priznanju in kesu. Joe Keller (France Kralj) v drami ni skrival črva vesti, ki gloda v njem od prvega do zadnjega trenutka, ko ga spremljamo na odru; verjetno se ne motim ob trditvi, da smo ga videli tokrat v eni njegovih najmočnejših vlog. Igralsko in glasovno enakovredna mu je bila Marija Šali, prav tako pa sodita v vrh drame Eva Nijerçal in Emil Bratoš; slednji je presenetil z igralskim talentom, ki se doslej na domačem odru še ni mogel uveljaviti. Nič manjša ni zasluga Iva Pavšiča, Franca Štirna, Zlate Žerajić in Mare Glonar, da je bila drama polnokrvna, pristna in močna. Če trdim še enkrat, da so nas domačini s tako dognano igro prevzeli in ponovno presenetili, zapišem to v imenu vseh tistih, ki so jim resnično hvaležni za umetniško doživetje pretekli četrtek zvečer!

Priznanju, da bodo nastopili poleti tudi na Hvaru kot ena izmed najboljših slovenskih dramskih amaterskih družin, naj sledi še to jesen tudi večja pomoč za njihovo nadaljnje ustvarjanje v domačem Novem mestu!

TONE GOSNIK

Uspele »operacije« v »IRKUTSKI ZGODBI«

Trboveljski igralci so se z uspehom predstavili v »Irkutski zgodbi« ruskega dramatika Arbuzova. Njihova interpretacija je bila primer prizadevnega dela in enovitosti ansambla, predvsem pa velja domiselnost izvedbe po premišljenem režijskem konceptu. Predstava je bila posrečena pogovorna vez med odrom in publiko, kar je še stopnjevalo tipično rusko pristnost. Ne bi mogli reči, da je bilo vse skupaj blizu sentimentalnosti; igralci z Ivico Jare (Valja) na čelu so do skrajnosti omejili elemente agitke in zgodbo izpovedovali z intimnejšimi človeškimi potezami. To je prispevalo k učinkoviti, neposredni izrazmosti celotnega ansambla, ki je svojo vlogo zelo uspešno odigral in požel buren aplavz precej kritičnega novomeškega občinstva.

Še besedo o režiserski priredbi! Nedvomno je režiser »Irkutske zgodbe« Karlo Malovrh z domiselnimi posegi, ko je besedilo tu in tam uspelo črtal, opozoril na svoje sposobnosti.

Jubilej Valerije Heybalove

8. junija je v ljubljanski Operi gostovala prvakinja beograjske Opere sopranistka Valerija Heybalova. Pela je vlogo Mimi iz znane Puccinijeve opere »La Bohème«. V družbi z odličnimi pevci ljubljanske Opere je sopranistka proslavila 25-letnico svojega umetniškega ustvarjanja. Heybalove, ki je svoj čas nastopala pred ljubljanskim občinstvom, obiskovalci ljubljanske operne hiše še niso pozabili. Nasprotno so ji za uspelo vlogo in jubilej navdušeno ploskali. Razen tega je prejela cvetje in čestitko znanega skladatelja in dirigenta ljubljanske Opere Rada Simonitija.

Na Hvar tudi Novomeščani!

Strokovna žirija, ki je ves čas spremljala VI. revijo dramskih skupin Slovenije, je temeljito ocenila posamezne predstave gledališčnikov - amaterjev in odločila, da pojdejo na hvarski festival: Novomeščani z Millerjevo dramo »Vsi moji sinovi«, Trboveljčani z »Irkutsko zgodbo« Arbuzova in Mariborčani z dramo Mirka Zupančiča »Hiša na robu mesta«. Tako bodo letos zastopali slovensko amatersko gledališko dejavnost na Hvaru tudi Novomeščani, kar je doslej zanje tudi največje priznanje, ki so ga prejeli za uspešno in dolgoletno gledališko dejavnost.

Milan Filipčič: REICHSTAG V PLAMENIH

22

Tedaj se je Dimitrov odločil in izjavil pred sodiščem, da se bo branil sam. Zato večkrat opominja sodišče: »Sodišče mora vedeti, da nisem tukaj samo obtoženi Dimitrov, temveč tudi branilec obtoženega Dimitrova.« Branil je predvsem svoje politične nazore, svojo partijo in svoje tovariše — Torglerja, Popova in Taneva. Branil je celo nacistično orodje požiga — van der Lubbeja. Na ta način je razkrinkal »obrambo«, ki je že vnaprej prejela navodila, da mora pomagati predvsem obtožbi, ne pa obtožencem.

Dimitrov je res odklonil branilca, toda čestokrat je prekinil tudi Torglerjevega »branilca«, kakor hitro je pričel kvasiti politične nesmisle. Dimitrov je stal na stališču, ki ga je pojasnil s temi besedami:

»Rajši sem po nedolžnem obsojen na smrt od nemškega sodišča, kot da bi se moral zahvaliti za osvoboditev takšni obrambi, kot jo je dal dr. Sack v Torglerjevo korist...«

Že od prvega dne je hotel pokazati, da je pred sodiščem neodvisen:

»V tem procesu nisem dolžnik, temveč upnik.« — Tako zabrusi nacističnemu sodišču v obraz.

Ko se je Dimitrov vrnil po svoji izključitvi s procesa ponovno v dvorano, je takoj izjavil:

»V tej dvorani ne iščem milosti niti simpatij, zahtevam samo, da se lahko branim kot komunist.«

Ko se je sodišče »poglabljalo« v pravne podrobnosti o alibiju Dimitrova in njegovih bolgarskih tovarišev, je Dimitrov prekinil sodnike:

»Najmočnejši dokaz v korist našega alibija je dejstvo, da smo mi komunisti in to vodilni komunisti, ki vsled svojih komunističnih nazorov in interesov svoje partije nismo mogli sodelovati v neki takšni zadevi, kot je požig Reichstaga.«

Ob nekem primeru, ko je državni tožilec posumil o eni izmed prič, ki so prišle iz Sovjetske zveze, češ da njen priimek ni pravi, ker to ni priimek njenega moža, Dimitrov opozarja državnega tožilca:

»Zelo se čudim neznanju Vrhovnega sodišča o sovjetski zakonodaji.«

Predsednik zavrača Dimitrova, češ da je nesramen, toda Dimitrov pribije:

»Vi se morate še mnogo učiti, gospod vrhovni sodnik.«

Sodni proces v Leipzigu je bil ena sama velika bitka Dimitrova proti vstajajočemu nacizmu. Posebno je pomemben njegov zaključni govor, ki je najbrž najboljši primer, kako mora nastopiti pred sodiščem komunist. To ni navaden govor, to je poziv množicam vsega sveta, da se borijo proti fašizmu. V prisotnosti nacističnih sodnikov je Dimitrov vabil proletarce vseh dežel, da naj se borijo proti fašistični nevarnosti. Vrgel je v lice nacističnim sodnikom in celotni vladajoči nacistični kliki resnico o fašizmu, ki jo je razumel vsak delavec.

V svojem govoru je opisal poskuse nacistov, da bi uničili delavsko gibanje. Opozarjam nemške delavce, da se nacistično gibanje brati s kapitalisti (Thyssen in Krupp) in magnati finančnega kapitala.

ZAKLJUČNI GOVOR DIMITROVA

Napočil je 16. december 1933 — zadnji dan velikega procesa v Leipzigu. Spet je sedela v dvorani nacistična publika. V eni izmed vrst je sedela kot vsak dan tako tudi danes mati Dimitrova, sestri Popova in Taneva, Torglerjeva mati in Torglerjeva žena. Velika bitka Dimitrova, ki se je pričela s prvim dnem procesa, 21. septembra, se približuje koncu. Toda še ni končano. Dimitrov še ni izrekel zadnje besede. Še nekaj hipov in Dimitrov bo podal pred sodiščem svoj veliki govor. In že pričenja:

»Po členu 258 zakona o kazenskem sodnem postopku imam pravico, da govorim kot branilec in kot obtoženec.«

Predsednik sodišča:

»Imate pravico do zaključnega govora, ta vam je dana.«

Tako je Georgij Dimitrov na procesu v Leipzigu pred vsem svetom razkrinkaval fašizem (posnetek s procesa: Dimitrov odgovarja sodnikom)

Ob prihodu bralcev chicaške »PROSVETE«

Pozdravljeni na domači grudi!

Mogoče pomeni za nas v domovini ta naslov premalo, a vsak od naših rojakov bo takoj vedel, da gre za bralce chicaškega časopisa »Prosveta«. Letos so prišli kar v dveh skupinah: z letalom in z ladjo.

Prve je vodil upravnik Prosvete Milan Medvešek. Bilo jih je preveč za eno letalo, zato je del skupine prevzela njegova žena. V Zagrebu so pristali 28. maja. Bili so rahlo izmučeni, a sveži zrak, da ne rečemo — domači zrak, pozdravni govori, cvetje in tople roke so kmalu pregnale utrujenost.

V imenu Slovenske izseljenske matice jih je pozdravila Zima Vrščaj. Dejala je: »Ne samo vi, tudi mi smo bralci Prosvete in zato vemo, kako živite, kako delate v vaših kulturno-prosvetnih društvih in raznih akcijah za blaginjo človeka in splošni napredek. V posebno veselje nam je, da lahko kot prvo letošnjo skupino pozdravimo prav vas, bralce »Prosvete«, glasila SNPJ, organizacije in lista, ki je desetletja tako vneto gojil v vaših srcih ljubezen do domovine in materinega jezika. Zato — dobrodošli na tleh vaše stare domovine!«

Rojake je čakal na letališču tudi pisatelj Tone Seliškar, dolgoletni znanec ameriških Slovencev. Največ sta si imela povedati z vodjo skupine Milanom Medveškom. Koliko spominov, mislim o našem tukajšnjem delu in udejstvovanju v svetu, pa tudi o tamkajšnji slovenski mladini, ki se vedno bolj vključuje v ameriški življ, sta pretresla. Ves pogovor pa je prevevalo iskreno veselje nad uspehi v »stari domovini«, kot ji pravijo izseljenci, in nad zavestjo naših ljudi, da so Slovenci, pa čeprav morda že tretji rod prebiva pod tujim soncem.

Spotoma so se izseljenci ustavili na Otočcu, precej pa se jih je poslovilo od skupine, kajti pričakali so jih sorodniki. Dosti izseljencev je namreč bilo z Dolenjskega. Tudi Milan Medvešek z ženo je odšel z očetom, ki mu je prišel na proti, v rodno Žabjo vas pri Novem mestu. Vendar to slovo ni bilo žalostno, saj so se domenili, da se 4. julija spet vsi snidejo na Otočcu. Iz Dolenjske je veliko ljudi odšlo v svet, a njena lepota jih spet in spet privabi domov.

Druga večja skupina je prišla 31. maja z vlakom preko Sežane. Kakor nam je povedal vodja skupine Frank Česen, jih je bilo na ladji 48, toda mejo pri Sežani je ta dan prestopilo le 35 rojakov. Ostali so se po poti ustavili, da si malo ogledajo tudi druge dežele. Potem pridejo pa domov.

Vodja Frank Česen je v pozdravnem govoru v Postojni dejal: »Niso pa samo spomini, ki nas vežejo z domačimi kraji, temveč tudi velika sprememba, katero ste doživeli po vojni. Ta sprememba se kaže v načinu življenja in v ogromnem gospodarskem, socialnem in kulturnem napredku. Iz zaostale dežele, ki so jo stoletja izkoriščali tujci, gradite moderno industrijsko in agrarno državo, v kateri bo dovolj kruha za vse. Za dosego tega cilja imate vse možnosti: prirodno bogastvo, pridne roke in jasne načrte.«

Potem so »postojnski fantje« zapeli in vlak se je nalezel malce zamude. Pesem ima pa res čudežno moč: utrujenost izgine in obrazi se razlezejo v smeh. Že v Sežani so peli otroci, tukaj fantje in potem so poskušali še izseljenci sami. Vmes pa pogovor, klici: »Veste, moj sin mi je naročil, naj se zahvalim vsem partizanom, ki so pomagali premagati Nemce. Moj sin se je tudi bil proti njim. Bil je pilot.« Tako je rekel Anton Petrovič. Koliko časa je že minilo od tedaj, vendar sin ni pozabil naročiti in oče ne povedati saj je prišel po vojni prvič v Jugoslavijo.

Seveda so pripovedovali tudi o njihovem tamkajšnjem delu. Ker je bil poleg ravnostric Matic (to je Frank Česen), stalni dopisnik Prosvete, je seveda takoj poročal: Ko smo se vozili skozi Italijo, je nekdo stopil v vagon in vprašal: »Ste tu sami Slovenci?« »O, yes! Seveda! Ja!« Ženske so zagnale krik: »Doma smo! Doma smo!« Vse je drlo iz kupejev, da bi kmalu podrli tistega človeka. Ta nas je malo plašno gledal, potem pa začel mahati z rokami: »Ne, niste še doma! V Italiji ste. Jaz sem pa Slovenec. Ne, moja mama je Slovenka, pa znam slovensko. Slišal sem vas. Tako sem vesel, če slišim Slovence.« Seveda smo se potem pomirili in se vrnili v kupeje, da pričakamo Jugoslavijo, ki nam je hitela naproti in nas pozdravila že sredi Italije.

Nekaj po trinajsti uri je vlak prešel mejo pri Sežani in okrog 16.30 je bil v Ljubljani.

x x x

»Amerikanci so tu!« — tako se pogovarjajo te dni v prenekateri vasi na Dolenjskem, v Beli krajini in Spodnjem Posavju. Na obisk so prišli rojaki, ki so zaradi takratnih slabih socialnih razmer pred 40, 50 in celo večimi leti zapustili rodno grudo in šli v svet »s trebuhom za kruhom«. Zdaj, ko so vsi srečni in neizmerno zadovoljni med rojaki, se ne morejo dovolj načuditi lepotam domačih krajev, napredku, ki smo ga dosegli in hitremu utripu, s katerim stopamo v še lepše življenje. Toliko je pripovedovanja, obnjanja spominov, obiskovanja prijateljev in znancev pa še vsega drugega, kar je tiselo v srcih leta in leta, da bodo tedni oddiha kar prekratki. Pa vendar — vsaka minuta na rodni zemlji je minuta sreče in zadovoljstva.

Vsem rojakom, ki so že doma in ki bodo letos še prišli med nas, želimo prisrčno dobrodošlico: POZDRAVLJENI NA DOMAČI GRUDI, KI VAS NI POZABILA, KOT JE NISTE NEHALI LJUBITI VI, NJENI ZVESTI SINOVI IN HČERE!

Prvi rojaki 28. maja zvečer na Otočcu (Foto: Marjan Zaplatil)

S sprejema na zagrebškem letališču: vodja prve skupine izseljencev Milan Medvešek (v sredi), sin našega dolgoletnega in zvestega naročnika ter bralca tov. Medveška iz Žabje vasi pri Novem mestu, v razgovoru z Zimo Vrščaj in pisateljem Tonetom Seliškarjem

Virantov Frenk je spet doma

Če je človek 35 let daleč od doma, nekje v Ameriki, je razumljivo, da je srečen, ko se za mesec ali dva vrne v domači kraj. Prav tako je s *FRENKOM VIRANTOM* iz Maharovca pri Šentjerneju, ki je odšel za zaslužkom že leta 1923. Selil se je sem in tja po Kanadi, dokler se ni ustavil v Sicoe Metil O'Brienu v Ontariu. Dela v rudniku srebra in pravi, da dobro služi.

»Seveda, če dobro delaš, ne hodiš okoli in če hraniš, lahko v kratkem času precej privarčuješ. Če pa si privoščiš malo več lepega življenja v tej ali oni obliki, je slabo. Tiste prave revščine pa je tam veliko več kot tu. Ni vse tako lepo in dobro, kot pišejo tisti, ki zdaj prihajajo tja«, je povedal.

Frenk Virant je prvič prišel domov 1959, letos pa je tretjič na obisku v domovini. Ko sem ga vprašala, zakaj je 31 let odlašal z odhodom, je povedal:

»Pred vojno sem malo zaslužil, potem sem nekaj časa odlašal, sicer pa mi gre bolje tele zadnjih deset let, zato sem se šele leta 1959 odločil za obisk. Prej si ga nisem mogel privoščiti.«

Razljivo sem poslušala njegovo pripovedovanje o razmerah, v katerih dela, o pokojninskem in zdravstvenem zavarovanju. Pravil je, da čela 60 km iz mesta v puščavi. Tam dobijo hrano in kar potrebujejo. V rudniku nimajo ne zdravnika ne bolničarja; zdravnik je v bližnjem mestu. Kdor je na bolniškem dopustu, dobi manj kot polovico redne plače.

Presenečena sem bila nad njegovim značilnim šentjernejskim narečjem. Ko sem ga vprašala, kako je mogel po toliko letih obdržati domačo govorico, je rekel: »Tam je še nekaj Slovencev. Večkrat se dobimo in govorimo po naše. Ob praznikih pa imamo zabave, ob novem letu ples. Materinega jezika ne bomo pozabili. Razen tega imamo naročene slovenske časopise in veliko beremo. Jaz imam Dolenjski list, ki mi je posebno všeč.«

Njegova želja je, da bi se za vselej kmalu vrnil v rojstni kraj. Počakal bo še toliko, da bo dosegel pokojnino, potem pa bo prišel domov in ga bomo lahko vsak dan srečavali v Šentjerneju, Mahrovcu ali Šmalčiji vasi.

Prišla sem k njemu z namenom, da se mu še enkrat zahvalim za 30.000 din, ki jih je poklonil za gradnjo nove šole v Šentjerneju. V živahnem razgovoru sem na to skoro pozabila, zato se mu zdaj v imenu kolektiva in učencev osnovne šole javno najprisrčneje zahvalim.

Milena Pušenjak

Glasujmo za krepitev resničnih socialističnih družbenih odnosov in demokracije, za materialni in kulturni napredek dežele, za mir in socializem!

»Sladko življenje ob Vrbskem jezeru«

Pred celovškim sodiščem je bil 42-letni berlinski milijonar Gerhard Bernadt obsojen na deset mesecev ječe in na izgon iz Avstrije zaradi »zločina javnega nasilja in zaradi zavajanja mladoletnih deklet«.

Bernadt je imel ob Vrbskem jezeru vilo, v katero je vabil mlada dekleta iz Celovca in okolice, jih opijal in jih »posojal« svojim prijateljem. Na razpravi, ki je vzbudila po vsej Avstriji veliko pozornost, so prišle na dan neverjetne podrobnosti o življenju in orgijah v skrivnostni vili ob jezeru. Zanimivo je, da se za večino deklet sploh ni moglo reči, da so bile zapeljane, ker so pred sodiščem izjavile, da so prostovoljno zahajale v Bernadtovo vilo.

Ljudje v kletkah

V japonskem mestu Inujami je živalski vrt, katerega glavna privlačnost so opice izven kletk. Ker jim obiskovalci vedno prinašajo sladkarije, so se živali že tako razvadile, da jemljejo ljudem iz rok vse, kar vidijo, torej tudi tisto, kar jim ni namenjeno. Da bi obvarovala obiskovalce pred vsiljivimi opicami, je uprava živalskega vrta nabavila za ljudi veliko število kletk na kolesih, v katerih se lahko leti nemoteno prevažajo po živalskem vrtu in brez nevarnosti opazujejo vesele opice.

Samopostrežna trgovina tudi v Črnomlju

Obrtniška zaključna dela v samopostrežni trgovini v poslovalnici »Prehrane« v Črnomlju gredo proti koncu. Računamo, da bo otvoritev trgovine že 16. junija. Nedvomno bo nova samopostrežnica lepa pridobitev za Črnomelj in turizem na tem območju, prebivalci iz stolpnic in okolice železniške postaje pa bodo imeli blizu solidno potrežbo.

J. S.

Tragičen nesporazum v južnih državah ZDA

»Prej bo tekla kri po ulicah Birminghama, kot bo to mesto ukinilo segregacijo!« To je izjavil Eugene Connor, župan mesta Birminghama, ki je te dni prizorišče hudih nasprotij med belim in črnim prebivalstvom.

Že leta 1961 je pravosodno ministrstvo izdalo seznam mest v južnih državah, v katerih je nevarnost spopadov največja. Na prvem mestu tega seznama je Birmingham. V tem mestu črnci ne živijo slabo — 50 odstotkov jih ima svoje stanovanje, 40 odstotkov avtomobile, 92 odstotkov hladilnik — toda od leta 1957 do danes je bilo v njem 17 bombnih napadov na črnska stanovanja in 50 akcij Ku-klux-klana.

Odkar je postal predsednikov brat Robert Kennedy pravosodni minister ZDA, ima za eno svojih najpomembnejših nalog, da se bori za enakopravnost črncev v južnih državah, saj je 70 odstotkov črncev v ZDA glasovalo za Johna Kennedyja. Toda pravosodni minister ne more spreminjati rasističnih zakonov posameznih držav.

Na srečo ga podpira skupina poslovnih ljudi. Odkar je postal Birmingham prizorišče spopadov, je padla proizvodnja, povečala se je brezposelnost. »Nered škoduje poslu,« je izjavil John Williamson, član trgovinske zbornice Birminghama. S takimi trezno mislečimi poslovnimi ljudmi se je povezal Robert Kennedy, ko ga je presenetila novica, da je Martin Luter King stopil v ofenzivo proti rasističnim zakonom v Birminghamu. Kampanja »državljanske neposlušnosti«, ki jo je pričel King, bi utegnila neugodno vplivati na pogajanja med belimi in črnimi predstavniki, ki jih je pripravljal Robert Kennedy.

Kinga imenujejo »Gandhija črne Amerike«. Njegovo načelo je: doseči svoj cilj z mirnimi sredstvi. Pozval je črno prebivalstvo, naj se poslužuje tistih lokalov, kamor je črncem vstop prepovedan. To je povzročilo nove napade belcev na črno prebivalstvo.

Tako je po Kennedyjevem mnenju prišlo do tragičnega nesporazuma. Prijatelji emancipacije črncev so razdeljeni v dva tabora. Meditem ko so na eni strani črnci siti zatiranja in se množično poslužujejo Kingove akcije »državljanske neposlušnosti«, je vlada v Washingtonu prepričana, da bo lahko samo s previdno diplomacijo pridobila zmerne belce na jugu za postopno odstranitev rasnih pregrad.

V NEDELJO IZVOLIMO KANDIDATE, KI SE BODO V SKUPŠČINI DOSLEDNO ZAVZEMALI ZA SAMOUPRAVLJANJE, ZA ZGRADITEV SOCIALISTIČNE DRUŽBE SVOBODNIH LJUDI, ZA HITREJŠI GOSPODARSKI NAPREDEK, ZA ČEDALJE BOLJŠE ŽIVLJENJSKE POGOJE DELOVNEGA ČLOVEKA, ZA ENOTNOST ENAKOPRAVNIH IN POBRATENIH JUGOSLOVANSKIH NARODOV IN NARODNOSTI, ZA SOLIDARNOST DELOVNIH LJUDI, ZA IDEALE NAŠE REVOLUCIJE!

3

G. Simenon: MAIGRETOV MRTVEC

Maigret je poklical po telefonu pivnico Dauphine.

»Halo ... Si ti, Joseph? ... Maigret ... Ali mi lahko prineseš dve mali in sendviče? ... Da, za enega ...«

Sendvičev še ni bilo, ko so ga poklicali k telefonu, in takoj je prepoznal glas, ker je telefonistu medtem sporočil, naj ga nemudoma zveže, če bi ga kdo poklical.

»Halo .. Mislim, da sem se ga tokrat otresel.«

»Kdo ste?«

»Ninin mož ... To ni važno ... Vsaj štirje so, če ne prištejem še ženske ... Brezpogojno je treba, da kdo pri priči pride in da ..«

To pot ni utegnil povedati, od kod telefonira. Maigret je poklical centralo. Trajalo je nekaj minut. Telefonski poziv je prihajal iz Štirih larochellskih seržantov, iz restavracije na Bulvaru Beaumarchais, čisto blizu Bastilje.

To tudi ni bilo daleč od trga des Vosges. Lahko si si predstavljal, kako mali možak v nepremočljivem plašču bega sem in tja skorajda v eni in isti četrti.

»Halo, si ti, Janvier? Mislil sem si, da boš še tam ..«

Maigret ga je poklical na Trgu des Vosges.

»Steci k Štirim larochellskim seržantom ... Tako je ... Obdrži taksi.«

Minila je ura, ne da bi ga kdo poklical, ne da bi karkoli zvedeli o Nininem možu. Ko je spet pozvonilo, pri telefonu ni bil on, ampak nek kavarniški natakar.

»Halo, saj imam čast govoriti s komisarjem Maigretom? ... S komisarjem Maigretom osebno? ... Tu je natakar v Kavarni de Birague, v Ulici de Birague. Govorim po naročilu nekega gosta, ki me je prosil, naj vas pokličem.«

»Pred koliko časa?«

»Morebiti pred četrt ure ... Moral bi vam telefonirati takoj, ampak prav zdaj imamo največ dela ...«

»Majhen mož v nepremočljivem plašču?«

»Da ... Hvala bogu ... Bal sem se, da je vse skupaj šala ... Zelo se mu je mudilo .. Ves čas se je oziral na ulico ... Počakajte, da se vsega natanko spomnim ...! Rekel mi je približno tako, naj vam sporočim, da bo poskusil moža zvabiti k Bastiljskemu kanonu ... Saj poznate? To je pivnica na vogalu Bulvarja Henrika IV. Rad bi, da bi brž koga poslali. Počakajte ... To še ni vse. Vi biste najbrž že razumeli. Rekel je natanko takole: **‚Moža je zamenjal drugi. Zdaj je visoki rdečelasec, najhujši ...‘«**

x

Maigret se je napotil tja osebno. Vzel si je taksi, ki je porabil manj kot deset minut, da je prišel na Trg pred Bastiljo. Pivnica je bila prostorna in mirna, v njej so bili predvsem stalni gostje, ki so jedli kosilo ali narezek. Z očmi je iskal človeka v nepremočljivem plašču, se potem ozrl po kljukah za suknje v upanju, da bo zagledal nepremočljivi plašč brez barve.

Bilo je šest natakarjev, potem blagajničarka in gospodar. Izprašal je vse. Njegovega moža ni opazil nihče. Nato se je usedel v kot blizu vrat, naročil malo pivo in s prižgano pipo čakal. Čez pol ure je kljub sendvičem zahteval, naj mu prineso kislega zelja. Ogledoval si je ljudi na pločniku. Ob vsakem nepremočjivem plašču se je zdrznil in bilo jih je veliko, ker se je zdaj dež usul od zjutraj že tretjič, prozoren, nedolžen dež, v kakršnem sonce vseeno sije.

»Halo! ... Sodna policija? ... Tu Maigret ... Se je Janvier vrnil? ... Pokličite mi ga ... Si ti, Janvier?... Skoči v taksi in se mi pridruži v Bastiljskem kanonu. Tako je, to je dan kavarnic. Pričakujem te. Ne, nič novega.«

Lepa reč, če je razburjeni možak predrzen šaljivec. Maigret je pustil inšpektorja na straži v Bastiljskem kanonu in se odpeljal nazaj v urad.

Ni bilo dosti verjetno, da bi bil Ninin mož umorjen v času po pol eni uri, ker je bilo videti, da si ne upa zaviti v odročne kraje; izbiral je prav nasprotno živahne četrti, obljudene ulice. Kljub temu se je komisar dal telefonično zvezati z Rešilno policijo, kjer so bili zmerom sproti poučeni o vseh nesrečah v Parizu.

»Če vam sporočijo, da se je zgodila nesreča možkemu v nepremočljivem plašču ali da se je zapletel v prepir ali karkoli že, me pokličite.«

Ukazal je tudi enemu od avtomobilov sodne policije, naj na dvorišču poslopja ob Zlatarskem nabrežju čaka pripravljen nanj. To je bilo morebiti smešno, vendar ni hotel zgubiti nobene možnosti.

Sprejemal je ljudi, kadil pipo, od časa do časa pobezal po peči, okno pa je imel ves čas odprto in včasih se je očitajoče ozrl na telefon, ki je ostal tiho.

»Poznali ste mojo ženo.« mu je prejle rekel tisti človek.

Nehote se je skušal spomniti na kakšno Nino. Najbrž jih je srečal veliko. Pred nekaj leti je poznal eno, ki je imela v Cannesu majhen bar, ampak ta je bila že takrat stara gospa in je gotovo že umrla. Potem je bila tudi neka nečakinja njegove žene, ki ji je bilo ime Alina in ki so ji vsi pravili Nina.

»Halo! ... Komisar Maigret?«

Ura je bila štiri. Bil je še beli dan, komisar pa si je na pisalni mizi prižgal svetilko z zelenim senčnikom.

»Tu je sprejemalec pošte v poštnem uradu 28, Ulica du Faubourg Saint — Denis. Oprostite mi, da motim. To je verjetno neumna šala. Pred nekaj minutami je k okencu za priporočene pošiljke nekdo pristopil. Halo! ... Videti je bilo, da se mu mudi, da je v strahu, mi je rekla naša uslužbenka. Ves čas se je obračal ... Prednjo je porinil papir ... Rekel je: ‚Ne skušajte razumeti ... Telefonirajte takoj tole sporočilo komisarju Maigretu.‘ Potem se je zgubil v množici. Moja uslužbenka je prišla k meni ... Papir imam pred sabo ... Napisano je s svinčnikom v neubrani pisavi ... Očitno je možak sestavil sporočilo med hojo. Takole se glasi: **Nisem mogel iti h Kanonu ...** Ali razumete, kaj to pomeni? ... Jaz ne ... To ni važno ... Potem beseda, ki se mi je ne posreči prebrati . **Zdaj sta dva .. Mali rjavolasec se je vrnil ...** Nisem čisto prepričan, ali je tu res beseda rjavolasec ... Vi pravite ... V redu, če mislite, da je že tako ... Še ni konec. **Z gotovostjo vem, da so me sklenili dobiti danes ... Bližam se nabrežju ... Vendar pa so zviti ... Sporočite stražnikom ...** To je vse ... Če hočete, vam listek pošljem. S taksijem? Prav rad.«

x

»Halo ... Janvier? ... Lahko se vrneš, stari.«

Čez pol ure sta oba kadila v Maigretovi pisarni.

Maigret je medtem sklical kolesarske patrulje kot tudi mestno policijo. Parižani, ki so prihajali v velike trgovine, ki so se prerivali po pločnikih, se zlivali v kinematografe ali v vhode k podzemeljski železnici, k metrôju, niso nič opazili in vendar je na stotine oči preiskovalo množico, se ustavljalo na vseh nepremočljivih plaščih brez barve, na vseh sivih klobukih.

Okrog petih se je še enkrat ulil dež, tlak se je zableščal.

»Gospodar »Beaujolaiske kleti« mu prišteva od petintrideset do štirideset let,« je govoril Janvier. »Gospodar v Tabac des Vosges mu jih prišteva trideset. Obraz ima obrit, rožnato polt, svetle oči. Nič se mi ni posrečilo zvedeti o tem, kakšne vrste človek je to. Odgovarjali so mi: **Človek, kakršnih vidiš dosti ...«**

Gospa Maigret, ki je imela v gosteh sestro, je telefonirala ob šestih, da bi se prepričala, ali njen mož ne bo zamudil večerje.

Tako je, to je Georgij Dimitrov na procesu v Leipzigu pred vsem svetom razkrinkaval fašizem (posnetek s procesa: Dimitrov odgovarja sodnikom)

Art Buchwald:

Prosim srajco!

Osem let sem proučeval odnos evropskih trgovcev do tujih strank. Naslednje ugotovitve so torej rezultat znanstvenega raziskovanja in so zato verodostojne.

Če stopite v **Italiji** v trgovino, vas pozdravljajo v njej kot brata, ki ga niso videli najmanj deset let.

»Dobrodošli, signore, dobrodošli! Prosim, stopite bliže! Ničesar vam ni treba kupiti! Samo oglejte si našo zalogo!«

»Rad bi imel srajco iz poplina. Ali imate kakšno?«

»Sploh nimamo ničesar drugega kot samo srajce iz poplina!

Specializirali smo se zanje. Mama, prinesi najboljše poplinaste srajce za tega simpatičnega gospoda!«

Medtem ko mama brska po policah, vpraša mož: »Ali ste iz Amerike?«

Ko mu pridrdite, vas zasuje poplava besed: »Sorodnike imam v Chicagu. Gotovo jih poznate. Qualiteri se pišejo. Tu je njihova slika. Moj bratranec ima sedem otrok. Tule si jih oglejte. Rosita, Antonio, Alfredo, Carlotta, Giuseppe, Benvenuto in Tomaso. Rosita ima sedem let ...« itd.

Ko pridejo srajce, pravi mož: »Čudovit egiptovski bombaž. Poglejte si te gumbe! Ali niso videti kot biseri? Kje na tem svetu najdete takšno srajco? Vzemite jih kar cel ducat! V Ameriki mi boste hvaležni, da sem vam prodal te srajce!«

Spričo tolikšne prisrčnosti ste ginjeni in kupite dva ducata srajc. Pri slovesu vam trgovec in njegova žena stisneta roko in vas prosita, da bi ju prav kmalu zopet obiskali. Oba imata solze v očeh, ko zapuščate trgovino.

V **Angliji** vas pri vstopu v trgovino pozdravi mož v fraku ter se globoko prikloni in vas vpraša, s čim vam lahko postreže. Izrazite mu svojo željo, da bi radi imeli srajco. Mož tleskne s prsti. Priteče prodajalec in sprejme njegovo naročilo: »Srajce za tega gentlemana.«

Prodajalec vas vpraša, katero velikost in katero barvo želite. Odgovorite mu, da želite srajco iz poplina s pripetim ovratnikom, nakar prodajalec zmeđeno pogleda v tla, kakor da bi ga vprašali, koliko ima plače.

Obotavljaje se naposled iztisne iz sebe: »Po pravici povedano, gospod, v Angliji ne nosimo srajc s pripetim ovratnikom. V Ameriki so seveda zelo priljubljene, toda po našem mnenju so precej — no, saj me razumete. Pri nas jih sploh ne nosimo, razen morda v kakšni zakotni krčmi. Če pa po vsej sili želite srajco s pripetim ovratnikom, vam jo seveda lahko ...«

»Ne, ne, za božjo voljo!« mu sežete v besedo. »Kakšne srajce pa nosijo pri vas?«

»Ah,« se nasmehne prodajalec. »Tole tu je naš novi stil. Gotovo ste opazili, da nosi edinburški vojvoda ta kroj. Gospodje, ki hočejo nekaj veljati, nosijo takšne srajce.«

Osramočeni kupite ducat srajc edinburškega vojvode.

V **Franciji** pa je vse drugače. Vstopite v trgovino. Prazna je. Šest ali sedem prodajalcev postaja brez dela naokoli.

Cakate četrt ure, dokler se vas eden od njih ne usmili in vas ne vpraša z glasom pri popoldanskem spancu prekinjenega državljana: »Želite?«

Poveste mu, da bi hoteli kupiti srajco številka 43.

»Ha!« vzklikne prodajalec. »Vaše velikosti nimamo. Mar mislite, da imamo vse velikosti v zalogi? Kaj pa mislite, koliko prostora imamo! Naša največja številka je 42!«

Izjavite, da bi si jo radi ogledali. Na njegovem obličju berete razočaranje.

»Katero barvo?« vas naposled vpraša.

»Belo!«

»Ha!« zavpije. »Bele nimamo. Imamo samo barvaste. Mar mislite, da imamo bele in barvaste v zalogi?«

Pristopi drug prodajalec in vpraša, za kaj gre. Njegov kolega mu odgovori v francoščini: »Ta idiot hoče imeti belo srajco! Najprej je zahteval številko 43, zdaj pa hoče številko 42.«

»Ti Američani so vsi malo prismojeni!«

Nato izjavite, da bi vzeli barvasto srajco. Prodajalec je jezen. Trešči škatlo s srajcami pred vas na mizo in pravi: »Ne dotikajte se jih — sicer boste morali vse plačati!«

Izberete si eno.

»Stirideset frankov,« pravi prodajalec. Položite na mizo bankovec za petdeset frankov.

»Nimate drobiža? Mar mislite, da lahko menjamo vsakomur, ki pride v našo trgovino?«

Vsi vas pogledajo, kakor da bi vas mož pravkar oklofutal.

Pravite, da je ta bankovec trenutno ves vaš francoski denar. Sledi konferenca med prodajalcem, poslovodjo in možem za blagajno. Naposled izvleče blagajnik, ki si vso transakcijo zabeleži v veliko knjigo, bankovec za deset frankov.

Prodajalec vam vrže bankovec na mizo. Ko zapuščate trgovino, slišite, kako pravi drugemu prodajalcu: »To je pa neverjetno!«

— Ko sem bil še mlad, sem hotel postati zobozdravnik...

— Oglasi se kdaj drugič! Zdaj nimam časa!

532 MILIJONOV NALOŽB V TURIZEM

Že v predzadnji številki smo na kratko poročali, da je Splošna gospodarska banka odobrila 532 milijonov dinarjev posojila za razširitev Čateških Toplic. O tem za brežiški turizem pomembnem programu smo v zadnjih dveh letih že večkrat pisali. Program je končno odobren, v letošnji jeseni pa bodo pričeli z deli. Preurejeni zdravniški obrat bo gostom na voljo že v turistični sezoni leta 1965.

Čatežke Toplice ležijo ob avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb in so od Zagreba oddaljene le slabe pol ure vožnje z avtomobilom. Z dosedanjimi zmogljivostmi je zdravilišče zelo težko, zlasti v sezoni, zadoščalo nedeljskemu turizmu. Takoj po izgradnji avtomobilske ceste se je pokazala potreba po razširitvi gostinskih zmogljivosti in po gradnji zunanjega bazena, ki bi bil na voljo nedeljskim kopalcem. Zdravilišče, v katerem doseže topliška voda 60 stopinj-, ima staro tradicijo, zanj pa se posebno v zadnjih letih močno zanimajo tako u Avstriji kot v severnih deželah Evrope (Svedska). Zmogljivosti ležišč so premajhne, pa tudi zastarele.

532-milijonska naložba bo omogočila povečanje števila sedežev v gostinskem obratu za 350 notranjih in 550 zunanjih. Zgradili bodo novo hotelsko stavbo s 100 ležišči, novo restavracijo, novo hidroterapijo ter olimpijski plavalni bazen in poseben bazen za neplavalce. Vse sobe v novi stavbi bodo imele vsaka svoje sanitarije (stranišče s kopalnico). V objektih bodo uredili centralno kurjavo ter vse komunalne naprave (kanalizacijo in vodovod), ki so doslej povzročale precej preglavic. Prav to bo zahtevalo največji del investicijskih naložb.

Od skupno 532 milijonov dinarjev, kolikor bo potrebnih za uresničenje gornjih načrtov, bo občinska skupščina prispevala letos 100 milijonov dinarjev iz združenih sredstev v komuni, prihodnje leto pa skupaj z okrajno skupščino Celje 166 milijonov. Preostali znesek 266 milijonov je odobrila Splošna gospodarska banka kot posojilo z odplačilno dobo 20 let. Podrobni načrti za gradnjo so že naročeni pri Investicijskem biroju v Trbovljah.

Brežiška občina bo s tem dobila osrednji turistični objekt, ki bo neprecenljivega pomena za razvoj turizma. Preureditev gostišča Grad Mokrice je zaradi pomanjkanja sredstev preložena na prihodnje leto, kolikor bodo v komuni lahko zbrali sredstva, potrebna za soudeležbo na natečaju. Na srečo je za preureditev gradu Mokrice potrebnih mnogo manj sredstev, saj bo celotna investicija veljala približno 217 milijonov, torej neprimerno manj kot Čateške Toplice. Največ sredstev bo pri preurejanju gradu Mokrice potrebnih za napeljavo vodovoda, elektrike in centralne kurjave, ki bo na mazut. Najprej bodo uredili grajsko stavbo, nato pa postopoma še

BREŽIŠKE VESTI

okolico. Investicija bo zelo gospodarna, saj je gostišče že vpeljano, v bližini je Zagreb z velikim zaledjem, za mokriški grad kot turistično posebnost pa se močno zanimajo tudi tuji turisti. Znani mokriški park, 32 hektarov zaščitenega gozda v okolici gradu, mokriško jezero in izredno, naravno okolje so temelji, ki obetajo v turističnem razvoju Mokric zelo veliko.

Trgovsko podjetje »Krka« iz Brežic obnavlja špecerijsko trgovino, ki je v Brežicah že dlje časa precejšen problem. Na sliki: pogled na sodoben lokal, ki ga pravkar obnavljajo. Opremljen bo s hladilnim pultom ter sodobnimi policami. Vse kaže, da bodo neurejene prodajalne v Brežicah prav kmalu redkost, saj se oba trgovska kolektiva na vse kriplje trudita čimprej urediti vse prodajalne v sodobne trgovske lokale.

VOLIVCI! Izpolnimo v nedeljo našo državljansko dolžnost – udeležimo se volitev poslancev za republiški in zvezni zbor!

Tečaj za hitro pripravo toplega obroka v Brežicah

V sodelovanju z Delavsko univerzo v Brežicah ter z novomeškim zavodom za napredek gostinstva in gospodinjstva je Dolenjska turistična zveza tudi v brežiški občini priredila tečaj za hitro pripravo toplega obroka. Tečaj je bil namenjen gostinskim delavcem s področja brežiške komune. V nasprotju z dosedanjimi bazenskimi tečaji, v katerih je bila udeležba gostincev dokaj pičla, so pokazali brežiški gostinci za tečaj izredno zanimanje. Udeležilo se ga je kar 14 gostincev iz komune. Enodnevni pouk, v katerem so gostinci tako v teoretičnem kot praktičnem delu spoznali, da se da tudi iz preprostih sestavin, ki so povsod pri roki, sestaviti okusen topel obrok v pičlih desetih minutah, je potekal v prostorih kolodvorske restavracije v Brežicah.

Končno: prodajalna srečk

Lokal bivšega obrtnika tov. Hrženjaka preurejajo v lično prodajalno Jugoslovanske loterije. Stalno preseljevanje in nereden delovni čas prodajalne srečk je povzročal nezadovoljstvo prebivalcev. Za naš kraj je posebno primerno igranje športne stave, ker se določeni del prometa vrača nazaj za gradnjo športnih objektov v Brežicah.

Trgovina z avtomaterialom obnovljena

Prodajalna »Avtomaterial«, last podjetja »Ljudska potrošnja«, ima zdaj po preureditvi povsem novo lice in predstavlja turistično in gospodarsko pridobitev za Brežice. -ek

Modernizacija prodajalne št. 1

V letošnjem planu trgovskega podjetja »Ljudska potrošja« je v najkrajšem času urediti največjo prodajalno na Cesti prvih borcev v specializirano prodajalno za pohištvo in opremo ter specializirano prodajalno z živili. V tem najsodobneje urejenem lokalu bodo lahko gospodinje kupile vse, kar potrebujejo: kruh, delikatese in živila, mimogrede pa si bodo lahko privoščile kvalitetno ekspres kavo. To bo za Brežice nekaj novega.

Ne jezite se, če ga v trafiki zmanjka: DOLENJSKI LIST si naročite na svoj naslov!

MANJKA MILIJONOV

Kdor vstopi skozi vrata, ki vodijo na beli hodnik brežiške bolnice, in ve, da bo moral tam preživeti nekaj dni, misli samo nase. Trese se pred kirurškim nožem, ženske je strah, ko pridejo v bližino porodne sobe, nekateri pa so taki »zajci«, da se boje celo injekcij in zdravil. Vsak ima svoje skrbi in ne pomisli, od kod operacijski nož, koliko stane rentgenski aparat, po čem so injekcije itd. Vsak si želi samo domov... Bolniki ne vedo, kakšne skrbi in težave imajo ljudje v belem, ki hite po hodnikih iz sobe v sobo, najmanj pa mislijo na to, da jim manjka milijonov. O tem nam je pripovedoval upravitelj brežiške bolnice Rudi Požar:

— Največji problem je denar, zlasti nam ga manjka za preureditev prostorov in vsaj 10 milijonov za ureditev sanitarij. Letos pa ni nobenih možnosti, da bi ta denar dobili 154-članski kolektiv si je zadal nalogo, da bo za popravilo starih prostorov zbral 5,000.000 din, prav toliko pa bo vložil v sklad skupne porabe.

Bolnica lahko sprejme zdaj 277 bolnikov, vedno pa jih je več in nam manjka postelj zlasti na internem, kirurškem in ginekološkem oddelku. K nam prihajajo razen bolnikov iz celotnega Spodnjega Posavja tudi bolniki iz Hrvaškega Zagorja. Za tako veliko področje bi bilo treba vsekakor večjo bolnico, v kateri naj bi bila tudi sodobna kuhinja in pralnica. Zdaj peremo še na roke kot pred 100 leti... Načrti so narejeni, gradnja pa ni zagotovljena, ker se je spet pri denarju zataknilo.

Kljub vsemu bomo letos nekoliko obnovili kuhinjo, uredili sušilnico za perilo, preuredili čajne kuhinje po oddelkih ter uredili otroški oddelek. Slišati ni veliko, stalo pa bo dosti denarja, tako da bomo veseli, če bomo res vse naredili. Povprečna cena našega oskrbnega dne znaša 2.590 din. To je zelo malo, zato si pomagamo z lastno ekonomijo in svinjerejo.

V našem kolektivu delajo nekateri člani že vrsto let, stanovanja pa jim nismo mogli dati. Ker dobimo tudi nekaj novih kadrov, smo sklenili, da pričnemo z gradnjo 4 družinskih stanovanj in 14 samskih sob, da bomo žadostili vsaj najnujnejšim potrebam.

V takšnih težnjah je v Konfekciji papirja v Vidmu-Ijone. Računamo, da nam bodo priskočili na pomoč občinski ljudski odbori domače in sosednjih občin, da bomo lahko načrte z gradnjo uresničili vsaj v sedmih letih.

Ra.

SPODNJE

O prosvetnih in šolskih problemih

Odbornico kulturno-prosvetne skupine zbora delovnih skupnosti brežiške skupščine TONČKO LONČARIČ smo obiskali na njenem delovnem mestu, na II. osnovni šoli v Brežicah, kjer je že šesto leto nameščena kot predmetna učiteljica. V razgovoru o prosvetnih in šolskih problemih, kjer je sodeloval tudi ravnatelj šole, je odbornica povedala sledeče:

— V naši občini je gospodarstvo še nerazvito, šolstvo in zdravstvo pa sta na precej visoki ravni, zato ju občina težko vzdržuje. Ker imamo zadnje leto, ko smo prišli pod celjski okraj, manj sredstev in še ta dotekajo neenakomerno v sklad za šolstvo, je financiranje precej problematično.

Tončka Lončarič

V Brežicah imamo največ težav s šolskimi prostori. Gimnazija ima v svoji stavbi premalo prostora, ker pri njej gostuje še I. osnovna šola. Delo je tu po novem učnem načrtu v smislu reformirane šole povsem nemogoče. Do prihodnjega šolskega leta bo zgrajena nova šolska stavba za učence v blagovnem prometu, kamor se bodo ti preselili iz sedanje stare stavbe trgovske šole. Ta stavba bo poslej prosta, je pa premajhna za prvo osemletko, ki bo morala čimprej iz gimnazijske stavbe. Verjetno se bodo vseeno preselili, pouk pa bodo morali imeti v več stavbah, kar normalno šolsko delo zelo otežuje. Glede na vse to bo treba misliti na gradnjo nove osnovne šole.

Tudi osnovna šola II. ni urejena tako, kot bi morala biti; stavba je stara 100 let in nima ne kabinetov ne ostalih prostorov, ki jih sodobno šolstvo zahteva. Razen brežiških šol pa bi bilo treba urediti tudi novo šolo v Dobovi, Cerkljah in deloma v Artičah. Nobena šola pri nas nima delavnice, pač pa so zasilno preuredili prostore v ta namen; žal tudi to ne ustreza reformirani šoli. V letu tehnične kulture bomo sicer to stvar urejali, koliko pa bo narejenega, je vprašanje.

Zdi se mi, da bi bilo treba spremeniti tudi politiko štipendiranja. Doslej smo dajali največ štipendij za učiteljišče, učiteljev pa imamo že dovolj. Zdaj nam manjka moči za predmetni pouk z VPŠ ali fakultetno izobrazbo.

Razen vsega naštetega je med prosvetnimi delavci precej govora tudi o nizkih osebnih dohodkih. Res je, da so ponekod slabše plačani kot v naši občini, v mnogih sosednjih občinah pa imajo višje dohodke. Občinski ljudski odbor je imel za šolstvo v preteklosti vedno razumevanje, vendar preko svojih možnosti ni mogel. Prejšnja leta je bilo za šolstvo vedno nekaj investicij, zdaj pa prav slabo kaže.

OTROŠKO VARSTVO IN STATUTI

Na zadnji seji DPM v Brežicah so se temeljito pogovorili o pismu Republiške zveze DPM. Nesporno je, da morajo vso skrb posvetiti mladini razen DPM se občinske in krajevne skupnosti ter ostale gospodarske in družbene organizacije. Vsi so bili mnenja, naj bi varstvo mladine dobilo svoje mesto v občinskih in krajevnih skupnostih.

Sestavili so konkretne predloge za osnutek statutov, o katerih naj bi v najkrajšem času razpravljala občinska zveza DPM in zbori občanov. Med drugim bodo predlagali materialno-finančna določila, gradnjo in vzdrževanje otroških igrišč, uzakonitev obveze investitorjev novih blokov in naselij, da gradijo tudi prostore (sobe) in igrišča za otroke itd.

Pri sestavljanju teh statutov naj bo osnovno vodilo odtrgati otroka ulici. S tem vprašanjem pa se morajo ukvarjati predvsem starši sami, pa tudi šola in DPM. Po besedah inž. Karla Filipčiča so otroška in športna igrišča predvidena v novem zazidalnem načrtu. Igrišča pa naj bi bila ločena in drugačna za otroke do treh let, za otroke od treh do sedmih let, in spet drugačna za otroke od 7—15 let.

Centralno igrišče bo urejeno na predelu Žabjeka, ki je v neposredni bližini novega naselja, toda izven področja močnejšega prometa. Takoj bodo začeli urejati otroška igrišča v Hrastnici na zelenem pasu in ob parku za 4. rajon. Naprave za ta igrišča so že v izdelavi in bodo še ta mesec v uporabi.

Resna beseda pa je padla tudi o čuvanju teh naprav. Ker ne gre drugače bodo organizirali dežurno službo na igriščih, kjer bodo čuvali igrala in otroke.

Povsem na jasnem pa si moramo biti, da zahteva ureditev igrišč precejšnja finančna sredstva, ki jih DPM in občina nimata. Člani SZDL III. terena so uvedli lokalni samoprispevek in so do sedaj že zbrali nad 200.000 din za igrišča. Zanimiva je ugotovitev, da so se v to akcijo vključili tudi starši brez majhnih otrok. Prav bi bilo, da bi mestni odbor SZDL podobne akcije organiziral tudi na ostalih terenih.

Za upešno povezavo s SZDL in še uspešnejše delo je DPM imenoval svoje terenske pododbore. Taka oblika dela in sodelovanje je zelo koristno za reševanje problemov otroškega varstva, pa tudi ostalih problemov krajevnih skupnosti -ek

Učenci iz Velike Doline na odru

9. junija so mladinci osmega razreda osnovne šole Velika Dolina lepo zaigrali igrico »Princeska in pastirček« Pavla Golie. Pri izvedbi so jim pomagali tudi mlajši pionirji.

Igrica je potekala zelo lepo in nas preseneča, da ni bilo spodrsljajev, saj je 45 oseb sodelovalo na zelo majhnem odru.

Navdušenje šolskih otrok v soboto in najmlajših, ki so jih pripeljali na predstavo starši v nedeljo, je bilo najlepše priznanje mladim igralcem.

Večina igralcev odhaja iz šole, prav gotovo pa jih bomo na odru še videli kot člane PD in upamo, da bodo s tem delom nadaljevali. Želimo, da jim bo šola tudi vnaprej kraj, kamor se bodo radi vračali, zato si ne bomo podali rok v slovo. A. R.

DRŽAVLJANI – V NEDELJO VSI ČIMPREJ NA VOLITVE! KDOR JE ZA MIR IN SOCIALIZEM, BO VOLIL IN IZPOLNIL SVOJO DRŽAVLJANSKO DOLŽNOST!

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Ivanka Radanović iz Loč — Ivana, Pavla Srpčič iz Vrhovske vasi — dečka, Betka Tršelič iz Velikega Podloga — Mileno, Alojzija Lužar iz Spodnjih Vodal — deklico, Antonija Šolar iz Viher — Anico, Ana Grmšek iz Volčjega — Miroslava, Marija Zajc iz Velikega Obreža — Damira, Justina Jurečič iz Vel. Mraševega — Antona, Marija Bucalo iz Brežic — Renato, Jožica Veble z Bizeljskega — dečka, Antonija Klemenčič iz Vel. Doline — Antonijo.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: **Ivan Cvetko**, kmetovalec iz Globokega, si je pri padcu z motorja poškodoval glavo; **Mujo Čustić**, delavec iz Kozarca, si je pri delu v gozdu zlomil levo nogo; **Boris Živič**, sin kmetovalca iz Kapel, si je pri padcu poškodoval levo nogo; **Marija Cukac**, gospodinja iz Mihanovič dola, si je pri padcu na dvorišču poškodovala desno roko; **Vida Petrekoviča**, upokojenca iz Zaprešiča, je brcnila krava in mu poškodovala rebra; **Jože Hotko**, sin kmetovalca z Dobove, si je pri skoku čez plot poškodoval desno nogo; **Vinko Šepec**, mizar iz Vel. Obreža, si je pri padcu v gozdu poškodoval glavo in desno roko, **Viktor Taškon**, delavec iz Koprivnice, si je pri delu poškodoval levo roko; **Josip Zupančič**, mesar iz Mihanovič dola, si je pri delu poškodoval desno nogo.

Za zdrave, srečne družine

Pomenek z odbornicama nove občinske skupščine v Vidmu-Krškem

Ob 7.15 smo dobili dr. TATJANO HVALA-ANDRIJAŠEVIĆ že v ordinaciji Zdravstvenega doma v Vidmu-Krškem. V službo je prišla ob sedmih, pred tem pa je že obiskala dva bolnika. Njeno delo Krčani dobro poznajo zato so jo izvolili za odbornico novega občinskega zbora delovnih skupnosti. O socialni in zdravstveni problematiki, ki jo bo dr. Hvalova reševala v ObLO, nam je povedala tole:

— Razširiti bi bilo treba zaščito matere in otroka, tako da bi lahko vse socialno ogrožene otroke poslali v kolonije. Vzporedno s tem bi bilo treba urediti tudi rejništvo in skrbstvo, kjer je treba še marsikaj storiti. Za socialne probleme je bilo vedno premalo denarja. Odkrivali smo probleme, narediti pa dostikrat nismo nič, ker se socialna vprašanja brez denarja ne dajo reševati.

Pri šolskih pregledih otrok opažamo, da jih ima veliko nepravilno držo ali ploske noge. Lahko bi zanje organizirali ortopedske vaje, saj kader imamo, le denarja spet ni. Škoda, ker bomo mnoge možnosti za odpravo teh napak zapravili...

Predvideno je, da se bomo novembra selili v novi zdravstveni dom, kjer se bo zdravstvena služba lahko čisto drugače razvijala. Ker bomo dobili še dva zdravnika, bomo lahko organizirali stalno zdravniško dežurno službo. Najbolj nam manjka zobozdravnikov in srednjega medicinskega kadra.

Doslej smo imeli zdravstveni delvci z občino dobre stike in moram reči, da nismo nikoli naleteli na gluha ušesa. Upam, da bo v bodoče naše delo še uspešnejše, kar si vsi želimo!

x x x

REZIKO PIRC poznajo številni tovariši in tovarišice v vsej videmsko-krški občini, pa tudi izven nje, saj že vrsto let požrtvovalno dela z mladino v Društvu prijateljev mladine, kjer je predsednica. Pirčeva Rezika je bila izvoljena v zbor delovnih skupnosti. Pravi, da se sicer na organizacijsko-politične probleme spozna, vendar ji delo z mladino bolj leži.

— V Krškem imamo še nerešene probleme vzgojno-varstvenih ustanov, igrišč, telovadišč in ostalih objektov, ki jih mladina potrebuje. Ker šteje DPM v občini preko 3000 članov in je za SZDL najmočnejša organizacija, bomo skušali s pritiskom javnosti urediti, kar nam doslej ni uspelo. Mnogo si obetamo tudi od osmih aktivnih članov DPM, ki so bili izvoljeni v občinsko skupščino.

Zdaj imamo največ dela z letovanjem otrok. DPM ima namreč v Podbočju v šoli svojo počitniško bazo. Stavba je lepa, Krka tudi, stroški pa so dosti manjši kot ob morju, zato smo navdušeni za kolonije pod Gorjanci. Letos bo v Podbočju letovalo okoli 200 otrok v petih izmenah. 180 otrok bo šlo v Rovinj v medobčinsko kolonijo, na Debelem rtiču pa bo na račun zavoda za socialno zavarovanje letovalo okoli 70 otrok.

Rezika Pirc

Za kolonijo v Podbočju imamo precej priprav. Organizirali bomo akcijo za zbiranje zelenjave, razen tega pa skušamo pri podjetjih, kjer so starši zaposleni, zagotoviti regres za otroke. Tuti to nam je uspelo, saj so že mnoga podjetja pokazala razumevanje za to. Za kolonijo v Podbočju, ki je namenjena socialno ogroženim otrokom, bodo starši prispevali po svojih možnostih, kdor pa ne bo mogel nič plačati, bo zanj prispevala občina. Za vse vodnike, ki bodo sodelovali na letovanju v Podbočju in v Rovinju, bomo v kratkem organizirali seminar. Kuharice bomo dobili iz šolskih kuhinj, vse ostalo pomožno osebje pa bo delalo prostovoljno. Članice DPM bodo pomagale v kuhinji vsaka najmanj po 3 dni. S tem se bodo stroški precej zmanjšali.

Žal mi je samo to, ker ne moremo prav vsem otrokom zagotoviti letovanja, saj vemo, da bodo zaradi pomanjkanja denarja mnogi morali ostati doma, čeprav bi bili tudi oni potrebni počitnic.

R. B.

Dr. Tatjana Hvala - Andrijašević

MORDA EDINSTVEN PRIMER...

Ko so letos s pomočjo DPM v krškem vrtcu ustanovili pionirsko knjižnico in uredili prosto učilnico za varstvo šolskih otrok, so stali organizatorji pred težko nalogo, kako zagotoviti otrokom pomoč pri učenju in nadzorstvo. Požrtvovalne članice in člani DPM pa so stvar kaj hitro rešili. Sestavili so urnik, po katerem vsak en dan od dveh do šestih »dežura« v vrtcu, prosvetni delavec pa prihe za dve uri, da pregleda naloge. Otroke, ki se tu uče, so v šoli pohvalili. Vse to nudijo otrokom brezplačno. Od šestih dalje lahko otroci gledajo televizijo, če je otroški program.

V stavbi je še ena prosta soba, v kateri delujejo krožki: dramski, filmski, lutkovni, šahovski, modelarski, foto in vrtnarski krožek, v katerih je vključenih 209 otrok.

Tako so v Krškem namah uredili varstvo šolarjev, ki so se prej podili po cestah. Problem, ki ga poznajo tudi v drugih krajih, so rešili brez denarja in brez investicij...

Prednost ljudem s podružbljenih zemljišč

Konfekcija papirja v Vidmu-Krškem se je lani preselila v nove proizvodne prostore. Levji delež sredstev za gradnjo in za novo strojno opremo je prispeval kolektiv sam. Naročil je vedno več, stari stroji ne zmorejo toliko, število članov kolektiva pa je treba povečati.

V takšnih težnjah je v konfekciji papirja v Vidmu-Krškem opaziti dve razveseljivi lastnosti: ko razpravljajo o tem, koga zaposliti, prihajajo do zaključka, da imajo prednost žene iz družin podružbljenih zemljišč. Pretežni del kolektiva namreč že zdaj predstavljajo žene. Razumeli so, da sta industrija in kmetijstvo tesno povezani panogi. In še druga, nič manj razveseljiva vest: kupujejo nove stroje, pri tem pa upoštevajo sodoben način proizvodnje ter se raje odločajo za avtomatizirane, ki so resda dražji, pa zagotavljajo tudi večji delovnih uspeh.

Preureditev Konfekcije papirja v Vidmu-Krškem je začela v letu 1959. Po tedanjih načrtih je kolektiv potreboval vsega 78 milijonov dinarjev investicij. 61 milijonov je bilo namenjenih za gradnjo nove stavbe in nakup strojev, preostalih 17 milijonov pa za obratna sredstva. Od 78 milijonov dinarjev skupne investicijske vsote naj bi kolektiv v obliki lastne udeležbe prispeval 42 milijonov, preostalih 36 milijonov pa naj bi bilo najetih v obliki posojil. Zdaj, ko je rekonstrukcija domala končana, pa je slika močno drugačna: levji delež investicijskih sredstev za preureditev — 72 milijonov dinarjev in pol — je prigospodaril kolektiv sam.

Hkrati s tem ne gre prezreti drugega, nič manj pomembnega dejstva, ki priča o tem, da je bila investicijska naložba nadvse gospodarna. Po predvidevanjih investicijskega programa naj bi nato, ko bo rekonstrukcija opravljena, 162-članski kolektiv ustvaril 419 milijonov na leto. V lanskem letu pa je z nepopolno strojno opremo 34-članski kolektiv ustvaril 345 milijonov 875 tisoč dinarjev, kar daje, če primerjamo razmerje med zaposlenimi in iztržkom v odstotkih, odnos 30 odst. proti 825 odst. Po letošnjem planu naj bi kolektiv pri 42 zaposlenih ustvaril 347 milijonov. Vse kaže, da bodo to nalogo močno presegli. Operativni plan za prvih pet mesecev namreč nalaga kolektivu 164 milijonov proizvodnje, ustvarili pa so je 194 milijonov. Dosedanji pokazatelji dajejo upanje, da bodo letos naredili za več kot 400 milijonov dinarjev vrednosti.

Iz papirne konfekcije že preusmerjajo proizvodnjo v lažjo kartonsko embalažo. Letos so se pogodili z industrijo stekla za izdelavo 540 tisoč kartonskih škatel, kar pomeni vrednost okoli 45 milijonov dinarjev. Naročnik je postavil sorazmerno tesne dobavne roke, ker so strojne zmogljivosti obrata nepopolne. Naročila so se lotili zelo resno, saj jim naročnik obeta v prihodnjem letu 5-krat večje naročilo, če bodo letos količino dobavili v dogovorjenem roku.

V zvezi s tem nastaja v Konfekciji papirja v Vidmu-Krškem problem investicijskih sredstev. Za preusmeritev v izdelavo kartonske embalaže potrebujejo dva šivalna in en izsekovalni stroj za karton. S tem bi brez večjih težav zadovoljevali še tako zahtevne naročnike. Ker so precejšen del sredstev porabili za rekonstrukcijo obrata, bodo morali najeti posojilo 8 milijonov dinarjev, da bi lahko kupili omenjene stroje in poravnali nekatere obveznosti, ki so ostale iz rekonstrukcije. Pri nakupu novih strojev se je kolektiv odločil za podobne, polavtomatske, ki so resda nekoliko dražji od navadnih strojev, zato pa zagotavljajo večji delovni uspeh. V bodoče pa bodo pri obnovi strojne opreme kupovali najsodobnejše avtomate.

Število zaposlenih se bo letos od lanskih 38 povečalo na 50 ljudi. Trenutno potrebujejo 6 žena, v prihodnjih mesecih pa jih bodo vzeli še šest. Kolektiv spremlja podružbljanje zemljišč v komuni in pozna problem zaposlovanja kmetovalcev, ki so jim bila zemljišča podružbljena. Odločili so se, da bodo dali pri zaposlovanju prednost ženam iz podružbljenih zemljišč. Obširne razprave o družbeni kmetijski proizvodnji in o problemu zaposlovanja ljudi s podeželja so segle tudi v prizadevni kolektiv Konfekcije papirja, ki se tako kot vsa ostala industrija trudi prisluhniti težavam, ki pri tem nastajajo. V njihovem obratu bo letos dobilo svoj prostor in našlo novi kruh 12 žena, ki so do zdaj delale na polju.

Javna razsvetljava v Brežicah

V Brežicah so v teku priprave za ureditev javne razsvetljave. Cesta prvih borcev in Prešernova cesta bosta opremljeni z živosrebrnimi svetilkami na vsakih 40 metrov. Tako bo glavna brežiška prometna žila osvetljena z učinkovito razsvetljavo od mosta do Prosvetnega doma. Prav tako bodo uredili javno razsvetljavo na Bizeljski cesti, ki bo po dograditvi ena najlepših ulic v Brežicah.

Za enako raven pouka v osnovnih šolah

Zavodi za pedagoško službo po vseh občinah se, odkar smo pričeli uvajati šolsko reformo, vneto ukvarjajo z vprašanjem kvalitete pouka v obveznih šolah. Ugotovitve o tem, da je znanje učencev z raznih osnovnih šol dokaj različno, so bile povod za reorganizacijo obveznega šolstva. Namen te reorganizacije je doseči na vseh šolah pouk, ki bo učencem zagotovil nemoten razvoj bodisi v poklicu, bodisi pri nadaljnjem študiju.

V občini Videm-Krško so do letošnjega leta še obstajale popolne osemletke in šole, v katerih učencem ni bila zagotovljena izobrazba, predvidena v učnih načrtih obveznega osemletnega šolanja. Slednje so bile največ po oddaljenejših krajih, kjer pouk ni mogel biti kvaliteten, bodisi zaradi premajhnih prostorov, bodisi ker je manjkalo učnih moči. Ljudski odbor je na zadnji seji pred volitvami razpravljal med drugim tudi o tem. Najbolj pereče je stanje v Brestanici in Vidmu-Krškem. Brestaniško šolsko poslopje je že tako staro, da je treba misliti na novo gradnjo, šolski prostori na Vidmu pa so zaradi velike stanovanjske izgradnje na videmskem predelu že dolgo pretesni. Načrti za nove šolske stavbe v obeh krajih so že naročeni. Hkrati s tem je bila uresničena reorganizacija dosedanjih šol na ta način, da se posamezne popolne osemletke združujejo z okoliškimi šolami, ki nimajo popolnega pouka.

POROČEVALEC KOMUNE VIDEM-KRŠKO

V občini bo v prihodnjem šolskem letu 8 popolnih osemletk. Obe v Vidmu-Krškem se združita, priključi pa se jima še šola v Zdolah, osemletki v Leskovcu se pridruži šola v Velikem Podlogu, brestaniška osemletka ostane s starim okoliščem, šenovški se bo priključila šola v Gornjem Leskovcu, osemletke v Podbočju, Kostanjevici, na Raki in v Velikem Trnu pa obdržijo dosedanji okoliš. S takšno reorganizacijo bo na nekaterih šolah rešeno težavno vprašanje zamenjav pri pouku, zagotovljena bo enotna kvaliteta na vsem področju, hkrati s tem pa se bodo šolski upravitelji lahko bolj kot doslej posvetili pedagoškemu delu, ker bodo vse popolne osemletke imele tudi administrativne moči.

Predvolilna dejavnost se nadaljuje

V občini Videm-Krško nadaljujejo s predvolilnimi pripravami v smislu navodil, ki jih je sprejel zadnji posvet političnega aktiva, na katerem so razčlenili uspehe in napake priprav na občinske volitve. Po Krškem polju pa tudi drugod sklicujejo vaške sestanke, na katerih se zbirajo manjše skupine prebivalcev. Sestanki so neke vrste javna tribuna, na kateri razpravljajo največ o drobni krajevni gospodarski problematiki: o davčni politiki, o zaokroževanju zemljišč in o vsem, kar prebivalci ocenjujejo kot problem. Aktivisti na teh sestankih podrobno govorijo o pomenu republiških in zveznih volitev, seznanjajo volivce z novim občinskim mehanizmom ter govore o enotnosti celotnega jugoslovanskega gospodarstva. Politični aktiv zlasti razvija osebne stike z volivci, ker je bilo to na posvetu političnega aktiva poudarjeno kot najpomembnejše. Aktiv se sestaja večkrat in sproti ocenjuje situacijo.

Na nedeljske volitve so se v občini dobro pripravili.

KONFEKCIJA

»JUTRANJKA« — SEVNICA

sprejme TAKOJ:

1. **računovodjo**
2. **blagajnika-fakturista**
3. **več kvalificiranih šivilj — mlajših moči**
4. **kvalificirane krojače — mlajše moči**

POGOJI: pod 1. pet let prakse kot samostojni računovodja v proizvodnji, pod 2. enoletna praksa v zadevnih poslih. Stanovanje pod točko 1. na razpolago 1. oktobra. Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Koncert v Sevnici

V počastitev 100-letnice mednarodne organizacije RK je priredil vokalno-instrumentalni pionirski zbor osnovne šole v Sevnici koncert v dvorani TVD Partizan.

80-članski pionirski in mladinski pevski zbor je nastopil pod vodstvom tov. Krenčiča in je pel partizanske in narodne pesmi. Mladinski zbor, ki je po zaslugi pevovodje zelo discipliniran, je dosegel na mnogih revijah že lepe uspehe, ki jih je tokrat potrdil.

O pomenu organizacije RK je govoril dr. Pesjak, zatem pa je bilo tekmovanje ekip o prvim pomoči. Tu so podmladkarji RK pokazali lepe uspehe.

Po odmoru je bila revija zabavne glasbe, ki so jo izvajali gojenci glasbene šole v Sevnici. Napovedovali so pionirji in pionirske sami ter intervjuvali nastopajoče, kar je k živahnosti prireditve mnogo pripomoglo. Nastopili so še kitaristi, harmonikarji, pevski trio in posamezni pevci, ki so želi obilo priznanja med občinstvom.

Popevke in nekatere druge točke je spremljal zabavni orkester DPD Svoboda iz Sevnice.

Koncert je bil 6. in 7. junija za odrasle, 7. in 8. junija pa za učence sevniške in okoliških šol.

S. Sk.

SEVNIŠKI VESTNIK

OBRTNO PODJETJE

»JUTRANJKA« SEVNICA

proda

2 šivalna stroja »Bagat«
1 tračno žago in
1 stiskalnico za furnir

Po 8 dneh imajo pravico do nakupa tudi zasebniki.

POSAVJE

S sobotnega srečanja pregnancev in gostiteljev v Mokronogu

Topli stiski rok in objemi v Mokronogu

Kdo izmed številnih zavednih Sevničanov, ki je preživel gorje štiriletnega trpljenja, bi mogel pozabiti dogodek pred 22 leti? Ponoči med 8. in 9. junijem 1941 so v mirne domove vdrli gestapovci s kratkim ukazom: »V 15 minutah se pripravite na izselitev!« Preden se je kdo mogel dobro predramiti, so jih izgnali iz domov, naložili na kamione in odpeljali v Mokronog. Tam so jih pod Jeričevim kozolcem prepustili usodi.

V Mokronogu so že takrat imeli organizacijo Osvobodilne fronte, številni Mokronožani pa odprta srca za nesrečneže iz Sevnice, ki je bila v nemški okupacijski coni. Pregnanci so bili kmalu razmeščeni po domovih, dobri ljudje so jim nudili vse, kar je bilo mogoče v tistih časih.

Sevničani vsega tega niso pozabili. Zlasti niso pozabili pokojnega Sandija Majcna, Franca Jeriča in mnogih drugih. Ob prvem srečanju na tiste dogodke, točno po 22 letih, so po pozdravu predlagali: delegaciji naj odneseta vence na grob Sandija Majcna in Franca Jeriča, kar je bilo takoj sprejeto. Hkrati so počastili spomin na vse, ki so dali življenje za revolucijo in narodnoosvobodilno borbo.

Prijetno kramljanje in obujanje spominov približno

TREBANJSKE NOVICE

sto udeležencev tega srečanja v dvorani zadružnega doma je dopolnjeval izbran kulturni spored, ki so ga izvedli pionirji osnovne šole v Mokronogu. Vse točke so navdušile, zlasti pa solo petje nadarjene pionirke Radke Bulc. Za prijetno razvedrilo je skrbel tudi glasben ansambel iz Mokronoga. Goste iz Sevnice je pozdravil predsednik krajevne organizacije Zveze borcev Jože Jerič, zahvalil pa se je predsednik krajevne organizacije Zveze borcev Sevnica Rudi Malešič, ki je izročil Mokronožanom v dar umetniško sliko.

Vsi so zatrjevali, da to prijetno prijateljsko srečanje ni zadnje. Naj bi jih bilo čimveč!

Medobčinsko prvenstvo pionirjev v mnogoboju in športnih igrah

Pred kratkim je bilo prvenstvo pionirjev v mnogoboju, ki je obsegalo v glavnem panoge iz atletike in preskoke preko kozе. Pri športnih igrah so imeli pionirji mali nogomet, pionirke pa so tekmovale v rokometu. To tekmovanje je postalo že tradicionalno, saj se že več let nazaj zberejo v Novem mestu najboljši pionirji in pionirke in tekmujejo med seboj.

V Novo mesto so prišli zmagovalci z občinskih prvenstev, samo občino Novo mesto sta zastopali dve najboljši ekipi. Pri mnogoboju pionirk sta bili ekipi iz Novega mesta in Mirne peči. V obeh športnih igrah so bili poleg Novomeščanov še igralci iz Šentjerneja, občino Trebnje so zastopali igralci iz Trebnjega, iz Mirne so prišle igralke malega rokometa, iz Šentruperta nogometaši, vsi najboljši z občinskega prvenstva.

Črnomaljsko občino so zastopali učenci tamkajšnje šole, prav tako Metliko.

Nastopajoči so najprej dobili navodila, zatem pa se je mnogoboj odvijal pred več komisijami. Tekmovanje je hitro potekalo. Vsako občino je zastopalo 10 tekmovalcev, ki so tekli na 50 m, skakali v višino in daljino, metali kroglo in tekmovali v preskoku koze.

Posebno živahno je bilo pri malem rokometu. Navijanja je bilo precej, zlasti ko so nastopile Črnomaljke, kandidatinje za prvo mesto. Tudi igralke iz manjših krajev, iz Šentjerneja in Mirne, niso dosti zaostajale in so z borbenostjo skušale nadoknaditi znanje.

Pionirji so se na stadionu spoprijeli v malem nogometu. Ker nogomet na Dolenjskem ne more zaživeti, smo že lani uvedli to igro, a katero skušamo pionirje naših šol navdušiti za nogomet, da bodo kasneje, ko bodo odrasli, poživili nogomet v društvih. Letošnje prvenstvo v tej panogi je pokazalo, da bodo kmalu dobili več dobrih nogometašev.

Po končanem tekmovanju so bili na Loki razglašeni rezultati. Najboljši so bili naslednji:

Mnogoboj pionirji: 1. Osnovna šola »Katja Rupena«, Novo mesto, 690,5; 2. Osnovna šola Trebnje 605; 3. Osnovna šola Črnomelj 572; 4. Osnovna šola Metlika 530.

Mnogoboj pionirke: 1. Osnovna šola »Katja Rupena«, Novo mesto, 650,5; 2. Osnovna šola Trebnje 644; 3. Osnovna šola Mirna peč 569,5; 4. Osnovna šola Črnomelj 553.

Mali nogomet: 1. Novo mesto, 2. Črnomelj, 3. Šentrupert, 4. Šentjernej; 5. Metlika.

Rokomet: 1. Črnomelj, 2. Novo mesto, 3. Šentjernej, 5. Mirna.

Zmagovalci v športnih igrah so prejeli dres, ki jih nujno potrebujejo, drugo- in tretjeplasirane ekipe pa so prejele žoge.

Najboljše ekipe v mnogoboju bodo prejele nekaj drobnega telovadnega orodja, ki ga potrebujejo pri pouku telesne vzgoje. Tekmovanje je pokazalo, da si v naših šolah prizadevajo, da bi izpolnili naloge iz telesne vzgoje, čeprav se borijo z raznimi težavami, kot so: skrčen pouk, pomanjkanje strokovnjakov za pouk telesne vzgoje in premalo materialnih sredstev. Posebno krčenje pouka telesne vzgoje je v zadnjem šolskem letu zavzelo tak razmah, da se bodo prav gotovo poznale posledice na zdravju in v razvoju šolske mladine. Predmetnik je treba upoštevati, zato v novem šolskem letu tega ne smemo več dopustiti! J. G.

S preveliko žlico je zajemal

Jože Luzar, bivši direktor »Dolenjke« v Mirni peči, je premalo zaslužil, da bi lahko po direktorsko živel. Ker je moral od rednih mesečnih prejemkov plačevati še stare dolgove in mu za življenje ni dosti ostalo, si je pomagal drugače.

Pri podjetju, kjer je bil v službi, je na veliko jemal akontacije na račun potnih stroškov, trošil je reprezentančni fond, za kar ni podal obračuna, in tako neupravičeno porabil 225.131 din. Vse to pa je bilo premalo za njegove potrebe. Pri podjetju ELA v Novem mestu si je za »Dolenjko« sposodil 60.000 din, ki jih je porabil. Razen tega je zlorabil svoj položaj in je v imenu in na račun podjetja kupil od »Gosada« star avto za svojega svaka. Denar, ki mu ga je svak dal, je spet izginil v Luzarjev žep brez dna. Nekoč se je peljal v Postojno po zasebnih opravkih, pa si je naročil taksi pri Komunalnem servisu. Ker je imel kopico svojih dolgov in jih ni mogel plačati, je tudi dvakrat zadržal sodno prepoved na njegove prejemke, česar ne bi smel.

Vse to ga je privedlo na zatožno klop. Okrožno sodišče v Novem mestu je upoštevalo, da je v hude denarne težave zabredel pred leti zaradi dolgotrajne bolezni in ga obsodilo na 1 leto in 8 mesecev zapora, pogojno na 4 leta, s pogojem, da v letu in pol povrne škodo podjetju »Dolenjka«, ki znaša okoli 600.000 dinarjev. Sodišče je izreklo tudi varnostni ukrep prepovedi opravljanja službe, zvezano s samostojnim razpolaganjem ali čuvanjem družbenega premoženja.

„Sir in salamo lahko dobite . . ."

Na žalost dobi marsikateri turist in gost, ki se na podeželju lačen in žejen zateče v gostišče, tak odgovor, ko povpraša, kaj bi se dalo dobiti za pod zob. Na ta način turizma, ki bo vedno bolj in bolj prodiral v lepo in vabljivo okolje našega podeželja, pač ne bomo razvijali. Toliko manj tudi zato, ker je z malo truda moči pripraviti gostu dokaj hitro okusen obrok tople hrane. Turistična zveza Dolenjske je v letošnji spomladanski sezoni priredila tri tečaje za hitro pripravo toplega obroka. Tečaji so bili namenjeni gostincem manjših zasebnih in družbenih gostišč. Kaj več o njih pa bosta povedala tajnik Dolenjske turistične zveze tov. Niko Paulič in vodja oddelka za izobraževanje pri Zavodu za napredek gostinstva in gospodinjstva tovarišica Milka Češarek.

Tovariš Paulič, prosim, če bi na kratko povedali vzroke, ki so vodili Dolenjsko turistično zvezo, da je dala pobudo za tečaj o hitri pripravi toplega obroka, ter kako ste zadovoljni z udeležbo.

— Predvsem smo želeli naša gostišča čimbolje pripraviti na turistično sezono. Vsa leta doslej smo se v pripravah omejevali na osrednje turistične objekte in vse preveč omalovaževali pomen manjših gostišč na podeželju. Turizem se pri nas naglo razvija, zaradi rastoče motorizacije pa lahko pričakujemo, da bodo turisti vse bolj in bolj obiskovali tudi podeželje. Manjša zasebna in družbena gostišča so preveč usmerjena v točenje pijač v pripravo hladnih jedi. Z malce podjetnosti pa se da iz polpripravljenih jedi (domača prehrambena industrija nudi obilje konzervirane hrane) zelo hitro narediti okusen topel obrok, bodisi kosilo, bodisi večerja.

S sodelovanjem Zavoda za napredek gostinstva in gospodinjstva smo v aprilu in maju priredili tri tečaje za hitro pripravo toplega obroka. Prvi je bil v Črnomlju za Belo krajino. Prostore nam je dalo na razpolago gostišče Kolbezen, tečaj pa je bil 3. maja. Udeležencev je bilo 12. Novomeški tečaj je bil v prostorih novomeškega zavoda 23. aprila, udeležencev je bilo 10. Za Posavje je bil tečaj 10. maja v prostorih hotela Sremič v Vidmu-Krškem, udeležilo se ga je pa 10 gostinskih delavcev. Stroške tečaja je prevzela turistična zveza. Zelo smo začudeni, da se je vabilu odzvalo tako malo gostincev, saj smo za vsak tečaj poslali po 32 do 42 vabil. Upoštevali smo tudi zaposlenost gostincev in uredili zadevo tako, da je bil tečaj opravljen v enem samem dnevu. Čeprav z obiskom nismo zadovoljni, smo prepričani, da bo naš namen: doseči, da bi gostje dobro postreženi in zadovoljni zapuščali naša gostišča in našo pokrajino, uspel in da bodo absolventi s svojo prakso to potrdili.

Tovarišica Češarkova, povejte prosim, česa ste naučili na tečaju gostince, ki so se ga udeležili, in kaj so menili udeleženci o takšnem načinu vzgoje?

— Ko smo zbirali gradivo, smo upoštevali, da bomo imeli posla s kuharicami, ki so vešče običajne kuhe. Namen tečaja je bil zato samo dopolniti znanje in pokazati, kako hitro pripraviti jedi, kakršnih v klasični kuhi nismo vajeni. Dopoldanski teoretični del tečaja je bil namenjen shrambi živil, posodi, ki jo uporabljamo, in izboru jedilnikov.

Kdor veliko potuje, je lahko opazil, da v naših gostiščih na primer ni hrena, ki ga lahko ima vsakdo preko vsega leta, ter tudi ne zgodnje zelenjave. Pogovorili smo se o tem, kako zelenjavo hranimo, ter o tem, kako hranimo razne polpripravljene jedi. Malce podrobneje smo seznanili tečajnice z novejšimi vrstami posode (ekonom lonec, alupekač s satastim dnom, ročni mešalec ltd.), ki je zelo uporabna pa tudi cenena. Postregli smo jim z vsemi podatki o tej posodi, ker so se zanjo zelo zanimale. Razen naštetega smo v teoretičnem delu tečaja že pričeli z jedilniki, ki so kombinacija različnih jedi, kakršne lahko ima vsako gostišče na zalogi.

Prikazali smo, kako se da iz konserviranih vampov, iz mesnih konzerv in podobnega z veščimi, toda preprostimi kombinacijami v 10 minutah pripraviti okusen topel obrok. Pogovorili smo se o osnovah, ki jih mora imeti jed v gostišču: biti mora pravilno sestavljena, količinsko zadostna, okusna in prijetna tudi za oči. Tečajnice so spoznale več receptov za uporabo domačih testenin, konserviranih jajčk, raznih konzerv, posušenega biskvita ter sezonskega sadja in sočivja. Vse tečajnice so bile zelo zadovoljne in so izrazile željo, naj bi bilo takšnih tečajev še več. Poudarile so, da so se naučile mnogo novega

Z množično udeležbo so prebivalci Mirne počastili svoj letošnji krajevni praznik. Zastave organizacij Zveze borcev na poti od spomenika k Partizanovemu domu, kjer je bilo slavnostno zborovanje; govoril je tudi Uroš Rupreht, poslanec republiškega gospodarskega zbora

PRED HIŠO Z LEVI . . .

Mrzlega zimskega jutra v decembru okoli šestih, ko so narahlo naletavale snežinke na zaledenelo cesto, ki pelje proti novomeškemu kolodvoru, je šel Franc Makarovič v službo v Bršlin, kjer je šofer pri podjetju »Žitos«. Ko je prišel po pločniku do hiše z levi, nasproti stavbe ObLO, je videl kombi IMV, ki je prihajal naproti, potem pa ne ve nič več . . .

V kombiju sta se peljala Stane Kolenc, kolar pri IMV, in Miroslav Breznik z mirenskega konca v službo v Novo mesto. V ovinek sta prehitro pripeljala, cesta je bila ledena, vidljivost slaba in . . . Franc Makarovič se je naenkrat znašel pod kolesi njunega avtomobila. Obležal je na cesti nezavesten, od tam pa so ga odpeljali v novomeško bolnišnico.

Ta dogodek je novomeško okrožno sodišče pod predsedstvom sodnika Toneta Beleta dvakrat obravnavalo. Pri prvi obravnavi sta obdolženi krivec nesreče in njegov sopotnik trdila, da se je povoženi Makarovič s kolesom peljal v nasprotni smeri kot v resnici, da mu je spodrsnilo in je padel pod avtomobil. Nastopile so priče, ki so videle, da je šel Makarovič peš po pločniku in peljal kolo zraven sebe. Vendar še ni bilo zadosti dokazov, zato so razpravo preložili in zaslišali še nove priče.

Pri drugi obravnavi pa je neka priča razčistila položaj: v snegu na pločniku je videla sledove avtomobilskega kolesa . . .

Po temeljitem zaslišavanju in zbiranju dokazov je sodišče spoznalo Staneta Kolenca za krivega hude prometne nesreče in ga obsodilo na 1 leto zapora, pogojno za dobo treh let. Razen tega pa bo verjetno moral odriniti težke denarje poškodovanemu Francu Makaroviču, ki ima hude posledice in ga bo tožil v civilni pravdi.

Sosed proti sosedu zaradi konja

Konj kmeta Valentina Hervola iz Bukoška ni imel smisla za tujo lastnino, za to si je nič hudega sluteč poiskal pašo na sosednjem Novakovem zemljišču. Ko ga je Novak opazil, je šel ponj in ga za kazen privezal v svoji kolarnici. Kasneje pa je lastnik prišel po konja in sta se soseda stepla. V pretepu je Hervol udaril Novaka s koso po desnem boku.

Sodišče v Novem mestu je prisodilo Valentinu Hervolu 40.000 din kazni, razen tega pa bo moral najbrž odriniti še kaj več v odšodninski pravdi.

Škoda, ki jo je naredil konj, pa je bila tako majhna, da sploh ni vredna omembe . . .

Prevelika korajža škoduje

Lani so se v Bršlinu nekega večera stepli trije železničarji in dva ključavničarja od Pionirja, ki sta v družbi deklet odhajala iz gostilne proti mestu. Ena in druga skupina je bila malo bolj »korajžna«, zato so se ob srečanju, ko je prišlo do povsem nepomembnih opazk, takoj spoprijeli. Kasneje so v prepir posegli še drugi, tako da je nastala kar prava vojska

V pretepu je bil železničar Franc Bojanc huje poškodovan, zato je zadeva prišla pred sodišče **Slavko Prhne in Marijan Žugič sta bila kaznovana na 1 mesec zapora, pogojno za 2 leti, povrniti pa morata 23.963 din Medkomunalnemu zavodu za socialno zavarovanje, ki je ponesrečencu plačal zdravljenje in mu nadomestil plačo za čas bolezni!**

DELAVCI, USLUŽBENCI: volite v nedeljo med prvimi že v zgodnjih jutranjih urah!

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

»PIONIR« — Novo mesto

sprejme
v delovno razmerje sledeče sodelavce:

— ekonomista
— več gradbenih tehnikov
— več strojnih ključavničarjev
— 2 elektro varilca
— autogeničnega varilca
— 3 elektromehanike
— 2 strojepiski

Nastop službe možen takoj ali po dogovoru. Osebni dohodki po pravilniku in ekonomskemu efektu. Samsko stanovanje in prehrana na razpolago. — Osebne ali pismene ponudbe sprejema kadrovski oddelek podjetja v Novem mestu, Kettejev drevored 37. Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Naprej, novim uspehom naproti!

Razgovor s predsednikom obč. skupščine Francem Vrviščarjem

Res da se na prvi seji občinske skupščine v Metliki še niso pogovarjali o milijonih, ki jih je potrebno, kot so naglasili še pred razpustom bivšega ObLO, vložiti v dopolnitev in razvoj zmogljivosti gospodarstva te občine, pa je resnost in možatost odbornikov, ki so se po zaprisegi podpisali v imenik članov skupščine, povedala, da je »oblastni vrh« v Metliki znova pokazal vso pripravljenost za reševanje problemov. Nalog ne bo malo, in ker se zavedajo tega, so se odborniki odločili, da bodo pri izpolnjevanju teh uporabili pozitivne izkušnje bivšega odbord, delo pa bodo obogatili z novimi prijemi.

Predsednika občinske skupščine tovariša Franca Vrviščarja smo naprosili, da bi za bralce in občane metliške komune kaj več povedal o nalogah skupščine in obči dejavnosti v občini v letu 1963.

Tovariš predsednik, najprej bi nas zanimali dosedanji uspehi, ki jih je dosegla občina ob prizadevanju bivšega ObLO. To je važno poudariti zategadelj, da ugotovimo, kakšne so možnosti za nadaljnje utrjevanje gospodarske moči občine.

— Zadnja leta so za našo občino zelo značilna. Začeli smo utrjevati industrijo, obrtništvo in ostale panoge, razen tega pa izpopolnjevati družbene službe, kot so: zdravstvo, šolstvo, prosveta in kultura in druge. V tem času smo začeli smotrneje reševati vprašanje glavnih industrijskih organizacij. Sadovi so znani: rekonstrukcija tovarne »BETI« in LPP (Lesno predelovalnega podjetja) ter ustanovitev invalidskega podjetja. V mandatni dobi bivšega ljudskega odbora so se osnovna sredstva v občini povečala od 830 milijonov na 1 milijardo 350 milijonov dinarjev. Zdaj osnove za industrijo vsekakor niso majhne.

Ob koncu prizadevanj bivšega odbora bo morala najti svoje mesto tudi nova skupščina. Kje bo začela?

— Nova skupščina bo morala nadaljevati delo, ki ga je že zastavil bivši ljudski odbor. Najprej: izpopolniti gospodarske organizacije z izbojšavami tehnoloških postopkov, smotrno uvedbo delitve dela — s specializacijo. Izdelan je program za razširitev tovarne »BETI«, ki bo predelala 700 ton tekstilnih surovin na leto (zdaj 250 ton), za to razširitev pa bomo potrebovali okrog 160 milijonov deviznih dinarjev. »BETI« naj bi v prihodnje proizvajala predvsem polizdelke. V zvezi s tem se pojavlja vprašanje, kdo naj prevzame drugo fazo del — od polizdelkov do izdelkov. V Metliki že imamo invalidsko podjetje, ki zaposluje 80 ljudi in ustvari 250 milijonov bruto proizvoda. Menim, da bi s preusmeritvijo in razširitvijo tega podjetja v invalidsko konfekcijsko podjetje lahko dobili proizvajalca, ki bi bil sposoben prevzeti polizdelke tovarne »BETI«. Po programu bo invalidsko podjetje dobilo okrog 1500 kv. metrov novih delovnih površin in ustrezne stroje za konfekcijo.

Nova skupščina bo morala rešiti tudi vprašanje nadaljnjega obstoja obrata »NOVOTEKS« II in spričo stanja v tekstilni industriji v SRS ugotoviti, kje naj se dejavnost tega obrata zaključi.

V polovični fazi je še rekonstrukcija LPP, ki izvozi za 135 milijonov deviznih dinarjev finalnih izdelkov. Vsekakor bo treba podjetju omogočiti, da rekonstrukcijo konča. Seveda mora biti vprašanje prostorov in strojne opreme tu tako rešeno, da bo zagotovljena kvaliteta izdelkov in možnost povečati število sort finalnih proizvodov.

V kmetijstvu je menda dvoje zahtevnih vprašanj: obnova vinogradov in jačenje zadružnega posestva. Kakšne so vaše pripombe glede tega?

— Resnica je, da smo že uspeli postaviti »starte« za obnovo vinogradov. V zvezi s podružbljanjem zemljišč in jačenjem socialističnega sektorja kmetijstva bi omenil Mestni log in ustanovitev kmetijskega kombinata na steljniških površinah pri Grmu.

Rad bi še omenil, kako je z vinsko kletjo v Metliki. Klet je zgrajena, vendar program njene dejavnosti ni dokončan. Klet ni predelovalna, kot je bilo predvideno, ampak predvsem založniška. Se pravi, da zdaj odkupuje le vino, ne pa grozdje. Da bo lahko opravljala pravi namen, bo treba v klet vložiti še okrog 60 milijonov dinarjev.

Občina vlaga precejšnje vsote tudi v negospodarsko dejavnost. Kaj bo letos (oz. v bližnji prihodnosti) dograjeno?

— Letos bo dograjena gorjanska cesta, ki bo odprla turistična in poslovna vrata v Belo krajino. Pred skupščino je v zvezi s tem važno vprašanje, kako urediti trgovino in gostinstvo. V ta namen so že izdelani programi, nekaj del pa je tudi začetih. V Metliki gradimo hotel, ki bo predvidoma končan letos. V njem bo prostora za 36 postelj. Gostinske in nočitvene zmogljivosti v občini se bodo tako povečale na 50 postelj in 300 sedežev. Pomembna bo tudi ureditev obkolpskega pasu s campingom in kopališčem v Metliki; dokončna izgradnja gostišč na Veselici in Vinomerju pa bo ustvarila še več pogojev za turistične obiske v teh predelih. Nedvomno bi veliko zamudili, če ne bi ustreznih zmogljivosti izkoristili tudi v Podzemlju in Božakovem.

Trgovina je do zdaj ustrezala potrebam potrošnikov, glede na pričakovani turistični porast in večje število zaposlenih pa bo treba temu vprašanju posvetiti večjo pozornost. Občinska skupščina in trgovsko podjetje bosta morala čimprej načeti vprašanje smotrne modernizacije trgovskih lokalov v Metliki, Gradcu, na Suhorju in drugod. Samo za adaptacijo nekaterih izmed teh bo treba priskrbeti okrog 60 milijonov dinarjev. Kaže se potreba, da vprašanje rešujemo tudi s pomočjo integracije s podjetji iz drugih krajev.

Vse pridobitve in razširitve v okviru industrijskih in drugih gospodarskih ter komunalnih zadev terjajo ječenje električne energije. Sedanje zmogljivosti električne energije ne zadoščajo. Predvidevamo izgradnjo daljnovoda Črnomelj—Metlika kot podaljšek takega vodovoda iz Brestanice do Črnomlja.

Tudi o vodovodu teko razgovori že dalj časa. kako bo s tem?

— Vprašanje je precej pereče. Vodovod smo začeli graditi lani. S prvimi deli smo hoteli doseči povezavo zajetij v Jamniku in Glavici, zdaj pa potrebujemo 64 milijonov dinarjev za napeljavo cevovoda od Bojanskega hriba do Metlike. Na ta način bi rešili vprašanje dotoka pitne vode daleč do vasi pod Gorjanci, v krajih okrog Metlike, Krasincu in Gradcu pa tudi v Metliki sami, na drugi strani pa bi zagotovili vodo gospodarskim organizacijam.

Kaj kanite urediti za zadovoljevanje splošnih potreb občanov?

— Goranjska cesta že zdaj terja, da začnemo urejati vprašanje servisnih služb. Potrebne so delavnice, popravljalnice, mehanične delavnice. Dela ne bo manjkalo, saj pričakujemo večji cestni promet, na drugi strani pa ugotavljamo neprestan porast domačih motornih vozil.

Nedvomno ne bomo smeli prezreti tudi drugih storitev. Predvsem ni obrnih delavnic. Tem vprašanjem bo morala skupščina posvetiti še posebno pozornost.

Pa druga področja?

— V zdravstvu bo potrebno rešiti vprašanje poslovnih prostorov in izpopolniti potreben instrumentarij, v šolstvu opremiti šole z učnimi pripomočki in zagotoviti sredstva za izgradnjo nove šole v Metliki, sicer pa: posvetiti večjo pozornost vprašanju kadrov v gospodarskih organizacijah, gostinstvu, obrti, prosveti, zdravstvu itd. Glede na to, da ima Metlika že industrijo, ki zaposluje predvsem žensko delovno silo, bomo morali razmišljati tudi o ustanovitvi obrata, v katerem bi našli zaposlitev moški.

Naprej in z večjim optimizmom!

I. Z.

Pozdrav iz Metlike

Odgovor šefov krajevnih uradov

Pod naslovom »Krajevni uradi ne delajo povsod najbolje« je bil 16. maja v Dolenjskem listu objavljen krajši članek, v katerem je grajano delo nekaterih šefov krajevnih uradov na območju črnomaljske občine. Na ta članek nam je pet šefov KU iz občine Črnomelj poslalo naslednji odgovor:

Razprava na seji ObLO, ki jo omenja članek v DL, ni bila realna niti ne konkretna; ker tudi članek ni konkreten, želimo prizadeti šefi krajevnih uradov pojasniti sledeče:

1. Kolikokrat se je odbornik, ki je razpravljal na omenjeni seji o delu KU in je imel takrat še odgovorno funkcijo v upravnem aparatu ObLO Črnomelj, zanimal za delo in delovne pogoje uslužbencev krajevnih uradov? Kolikokrat jim je pri tem nudil vsaj moralno podporo za izvrševanje odgovornih nalog, ki jih morajo šefi teh uradov dnevno izvrševati, saj so občanom najbližji.

2. Če so šefi uradov čestokrat odmaknjeni od navodil in napotkov, ki jih dobe od občinskih upravnih organov, želimo pojasnila, kakšni so bili ti napotki in kdaj so bili izdani, da jih šefi KU niso izpolnili. Avtor in pisec članka naj navedeta to konkretno in brez fraz.

3. Če so navedbe odbornika resnične, čemu ni avtor članka navedel njegovega imena in zakaj ni članka podpisal?

4. Kaj je ta odbornik naredil za strokovno izpopolnitev šefov KU? Kolikokrat je bilo sklicano posvetovanje s šefi KU v zadnjih petih letih in kolikokrat so bili šefom krajevnih uradov poslani sklepi sej ljudskega odbora, da bi se lahko po njih ravnali in delali?

V pojasnilo javnosti naj navedemo, da je na območju občine Črnomelj pet krajevnih uradov, na katerih je sedem uslužbencev. Štirje šefi krajevnih uradov so hkrati tudi matičarji. Na treh KU je samo po en uslužbenec, na dveh KU pa sta po dva (na enem KU je bil drugi uslužbenec nastavljen šele pred kratkim). Preobširno bi bilo, če bi hoteli naštevati konkretno delo in vse naloge, ki so pred uslužbenci krajevnih uradov. Vsak šef KU mora vsaj bežno poznati vse predpise, ki izhajajo, da jih lahko razlaga ljudem; to je njegova pravica in dolžnost. Hkrati mora paziti na področje svojih pristojnosti, ki mu jih dajejo razni predpisi. Verjetno si odbornik na seji ObLO ni predstavljal, da je šef KU najvišja oseba v upravnem aparatu občine, da je pristojen samostojno izdajati odloke in predpise in da se lahko spušča v delo in pristojnost svetov, komisij ter celo ljudskega odbora. Če pa si je tako predstavljal te naloge, potem bi moral take pristojnosti najprej izposlovati! S tako razpravo ter pisanjem v časopisu ne škodujemo samo šefom krajevnih uradov, temveč celotnemu upravnemu aparatu občine, posebno pa še odgovornim predstavnikom, ki odgovarjajo za pravilno poslovanje KU kakor tudi za celotni upravni aparat.

Sleherna dobronamerna kritika je zdrava. Za vsako opozorilo na napake, ki se pri obilici dela lahko pojavijo, bomo vsakomur hvaležni. Če pa so napake tako očitne, da zaslužijo kritiko ljudskega odbora in objavo v časopisu, smatramo, da niso nastale včeraj in to kar na vseh petih KU hkrati. Krajevne urade imamo že od 1955, zato bi odbornik, ki je o našem delu razpravljal, lahko naštel te napake tudi že kdaj prej, ne pa zdaj, ko je odšel iz upravnega aparata občine na drugo delovno mesto.

Šefi krajevnih uradov v občini Črnomelj.

Planiranje, dograditev industrije in vzgoja strokovnjakov

Franci Kočevar je predsednik občinskega sindikalnega sveta v Črnomlju in znan družbeno-politični delavec iz mlajše generacije. Izvoljen je bil za poslanca republiškega organizacijsko-političnega zbora v občinah Črnomelj in Metlika.

— Kot sindikalni delavec se srečuješ z gospodarstvom in njegovimi težavami. Kaj je po tvojem mišljenju za belokranjsko gospodarstvo najpomembnejše?

— Kakor je videti iz dosedanjih dosežkov našega gospodarstva, bomo morali zastaviti vse sile za programiranje in planiranje, ki naj zagotovi dograditev najpomembnejših objektov, z obojim pa uskladiti vzgojo strokovnjakov, da ne bomo iskali ljudi za vodenje, kot se nam je to dogajalo doslej. Poudaril bi rad, da je od dobrega planiranja veliko odvisno.

— Združevanje ali integracija je dandanes zelo pomembna, kako je pri vas s to rečjo?

— Združevanje, bodisi da gre za združevanje podjetij, bodisi za proizvodno sodelovanje, vse prepočasi prodira v našo miselnost. O tem se pogovarjamo zelo na široko, pri uresničevanju dogovorov pa dosežemo veliko manj. Vzroki so na žalost največkrat subjektivni. To je posledica tega, ker so razprave o tem v preozkih krogih in ni stikov s proizvajalci. S strani kolektivov je premalo pobud

za združevanje, ko jim pa predlaga združevanje kak organ izven kolektiva, imajo občutek, da je vsiljeno.

— Lotiva se zdaj še planiranja: kako si ga zamišljaš ti?

— Načrti za gospodarski razvoj morajo biti dolgoročni. To je prvo. V naših kolektivih je vse premalo takšnih programov. In drugo: s programiranjem, pa naj si bo z dolgo, ali kratkoročnim, je treba seznanjati ljudi. Slednje velja zlasti za kmetijstvo. Kmetu moramo povedati, do kod sega interes zadruge in podružbljanja, da bo vedel, pri čem je, in da ne bo v negotovosti. Nasploh pa bo široka razprava o vseh programih zagotovila sodelovanje prebivalcev, ker bodo vedeli, kaj gradijo in za kaj se trudijo. Nezadostna seznanjenost z uspehi in z načrti je neredko vzrok godrnjanja in precenjevanja napak. Kritičnost ne more škoditi, prav gotovo pa bi bilo kritik manj, če bi v kolektivih in na terenu posvečali več pozornosti obveščanju ljudi, bodisi o tem, kaj smo ustvarili, bodisi o tem, kaj nameravamo graditi in razvijati. Razvoj gospodarstva, to velja še posebej za naše področje, pa je v veliki meri odvisen tudi od tega, kako se bodo uveljavljali organi delavskega samoupravljanja in kako dosledno bomo uresničevali nagrajevanje po vloženem delu.

Mj.

Kupovati staro ali graditi novo?

Nedavno so na seji sveta za finance občinskega ljudskega odbora Črnomelj razpravljali o tem, da nekatera podjetja v Črnomlju kupujejo stare hiše ali stara stanovanja od zasebnikov. V razpravi so poudarili, da kupovanje starih hiš ni najbolj smotrno.

Člani sveta menijo, da zasebne hiše že tako predstavljajo mestni stanovanjski fond, denar, ki ga dajejo podjetja za odkup starih hiš naj bi raje vložili v novogradje in bi tako pridobili več stanovanj. Razen tega pa je treba stara stanovanja preurejati, kar stane precej denarja. Na ta način podjetja rešujejo trenutno stanovanjske probleme svojega kolektiva, družbeno pa ni to opravičljivo. —ko—

METLIŠKI TEDNIK

VOLILNI ODBORI: zagotovite si v nedeljo dobro poročevalsko službo!

Balinarska liga Novega mesta

V teku je občinska balinarska liga Novega mesta. V letošnji ligi nastopa kar sedem ekip, to je ena več kot lani. V podjetju Novoles v Straži so osnovali balinarsko ekipo in se vključili v tekmovanje.

Do sedaj je bilo odigranih že polovico tekem, vrstni red pa je zaenkrat naslednji. Vodita PIONIR in ŽELEZNIČAR s 5 točkami, sledijo BORAC (4), ONZ (3), NOVOTEKS (3), POŠTAR (1) in NOVOLES (1 točka).

Vsekakor je do sedaj naredila ekipa Novolesa največje presenečenje, ko je Pionirju odvzela eno točko. Najbolj razburljiva tekma pa je bila med Borcem in Železničarjem. Prvo igro so dobili Železničarji 13:7, v drugi igra pa so zmagali tekmovalci Borca s 13:9.

Dosedanji rezultati:

I. kolo: Borac : Poštar 13:9, 1:13; Pionir : Novoles 11:13, 13:3.

II. kolo: Poštar : Železničar 4:13, 5:13.

III. kolo: Pionir : Poštar 13:3, 13:0; Borac : Novoles 13:11, 13:2; Železničar : ONZ 13:2 13:11.

IV. kolo: Borac : Železničar 7:13, 13:9; Pionir : Novoteks 13:7, 13:9.

Dve tekmi drugega kola bosta odigrani kasneje, preloženi sta bili zaradi dežja.

V soboto bo na Drski otvoritev novega igrišča Poštarja, združena s pokalnim balinarskim turnirjem, ki se ga bodo udeležili vsi balinarski klubi Novega mesta. Finalni del turnirja bo odigran v nedeljo popoldan, kamor že sedaj vabimo vse prijatelje športnega balinanja. (en)

Rokomet v Brežicah

V nedeljo, 9. junija ob 10. uri, sta se na rokometnem igrišču za staro pošto v Brežicah srečali ekipi »Partizana« iz Krmelja in »Partizana« iz Brežic 30:29 (19:15). To je bilo prijateljsko srečanje dveh enako močnih ekip. Zmagalo je moštvo krmeljskega »Partizana« in to zasluženo, čeprav bi bil rezultat lahko neodločen. Krmelj je homogena ekipa, vsi igralci so dobri strelci in igrajo sodoben rokomet. Pri domačih sta se odlikovala predvsem slovenski mladinski reprezentant Florjanič ter Rovan.

Gledalcev je bilo približno 100, sodil je Toplišek, teren je bil ugoden za igro.

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

Tekmovanje gasilskih pionirjev

Občinska gasilska zveza v Novem mestu je v počastitev dneva mladosti priredila 9. junija dopoldne v dvorani DLP zanimivo in poučno tekmovanje gasilskih pionirjev. K tekmovanju se je prijavilo kar 13 ekip: iz Brusnic, Dvora, Novega mesta, Stopič, Šmarjete, Otočca, Šentjerneja, Vrhpolja, IGD Železničar iz Novega mesta in IGD Pionir iz Novega mesta. Število zgovorno priča, da se je gasilska miselnost tudi na podeželju že močno zakoreninila.

Na ne ravno lahka vprašanja so tekmovalci kaj dobro odgovarjali in je več ekip doseglo enako število točk. Prav zato je morala komisija zastaviti enako močnim ekipam še dodatna vprašanja. S tem je postal boj zelo zagrizen, zlasti za prvo mesto, saj je šlo za dragoceno nagrado, ki je vsakemu dobremu gasilskemu pionirju najbolj pri srcu in ki je tudi najbolj koristna. Prvo nagrado so odnesli tekmovalci I. ekipe GD Dvor. Dobili so novo brentačo, ki jo je poklonil občinski gasilski sklad in je vredna 22 tisoč dinarjev. Drugo nagrado v vrednosti 18.000 din so dobili pionirji z Otočca: več kosov blaga. Nagrado je poklonila tekstilna tovarna »Novoteks«. Tretje mesto so si priborili spet Dvorčani, in sicer njihova II. ekipa. Nagrada, sestoječa iz treh lepih nalivnih peres, je vredna 13.000 dinarjev in jo je poklonilo Železniško transportno podjetje Novo mesto. Četrto nagrado je dobila I. ekipa GD Šmarjeta. Spet troje nalivnih peres, darilo Okrajne gasilske zveze Ljubljana in tovarne zdravil »Krka«. Peto mesto in lepo knjižno nagrado, ki jo je poklonil občinski odbor SZDL Novo mesto, pa je po hudi konkurenci z Novomeščani dobila ekipa GD Vrhpolje.

Drugi tekmovalci so prejeli tolažilne nagrade, za katere sta prispevali potrebno vsoto Okrajna gasilska zveza Ljubljana in novomeška Občinska gasilska zveza.

S tem tekmovanjem je Občinska gasilska zveza dosegla svoj namen: gasilski pionirji so si pri študiju tekmovalnega materiala pridobili veliko izkušenj in si razširili obzorje, kar jim bo sedaj in kasneje mnogo koristilo, gledalci v dvorani, ki žal ni bila polna, pa so slišali marsikaj novega in zanimivega iz življenja gasilstva, kar prav gotovo ne bo šlo čisto mimo njih. Če drugega ne, spoznali so lahko celoten ustroj gasilstva in njegov pomen.

Prireditev je zelo poživil poskočni ritem jazz orkestra novomeških študentov in melodije treh popevkarjev: Tatjane Grosove, Milana Zacajića, ki ga je s trompeto spremljal Branko Timunivić, ter Milene Zaletelove. Vmes se je nekako »vrinil« še Polde Cigler, ki je navzočim stavil nekatera strokovno - šaljiva vprašanja iz gasilskega življenja. Pravilni odgovori so bili nagrajeni. V zaključni besedi se je predsednik Občinske gasilske zveze tov. Henrik Cigoj zahvalil vsem sodelujočim ter čestital zmagovalcem, vsem drugim pa priporočil, naj ne izgube volje do dela, čeprav si niso mogli priboriti vidnejših mest. -r-

Dobro obiskane Dol. Toplice

Pretekla lepa nedelja je privabila v čedalje bolj znane Dolenjske Toplice številne izletnike. Največ jih je bilo iz Ljubljane in Zagreba. Mnogi so se po ogledu Toplic odpeljali dalje na Rog, največ pa jih je ostalo kar pri bazenu na prostem, kjer je bilo ves dan po več sto kopalcev. Ker se turizem v našem kraju vedno bolj razvija, bi bilo treba poskrbeti, da bi vse nasvete, ki jih prebivalcem daje turistično društvo za olepšavo naselja, res upoštevali.

Zbori volivcev v topliški dolini

Na območju krajevnega urada Dolenjske Toplice je bilo zadnje dni po vaseh več zborov volivcev. Tak zbor je bil tudi na Seliščih, kjer so prišli na sestanek vsi gospodarji. Zelo stvarno in resno so se pomenili o raznih gospodarskih zadevah, o popravilu slabih poti, o potrebnem mostu čez Sušico, o težavah pri poljskem delu, o pomanjkanju delovne sile in o prevelikih davkih. Zastopnika KO sta odgovarjala na vprašanja.

Zbor volivcev v tem kraju je bil res ploden in ga lahko samo pohvalimo. D. G.

Zelenjave dovolj!

Pred dvema mesecema so gospodinje tarnale, da ni kaj kuhati, ker ni nobene zelenjave. Vsak dan so po večkrat spraševale v zelenjavni trgovini za solato in če so jo dobile, so bile srečne. No, ti časi so minili, zdaj je solate in ostale zelenjave dovolj po vseh trgovinah, pa tudi na domačih vrtovih. Prav to pa nam daje misliti! Trgovci naj bi bolj poskrbeli za zelenjavo in sadje takrat, ko so vrtičkarji šele kupovali semena in domačega pridelka še ni bilo. Ker je praksa pokazala, da cena ne predstavlja posebnega problema, saj so pozimi prodali vse, četudi je bilo »slano«, bi morali vsaj enkrat ali dvakrat v tednu zagotoviti potrošnikom te artikle.

Govorili so, da je v Dalmaciji vse pozebilo! Kaj bi iskali tam, ko imamo pred nosom vrtnarijo v Čatežu, ki proizvaja najkvalitetnejše stvari! Tu bi morali navezati stike, ki bi omogočali zlasti v zimskem času stalno dobavo.

Pred nedavnim smo povpraševali za cene povsod, kjer se dobi zelenjava in sadje. Kljub temu, da je od ene do druge trgovine ali do trga le nekaj korakov, so cene tu in tam različne.

Samopostrežna zelenjavna trgovina: kumare 320 din, koren 220, paradižnik 490, posušene marelice 410, grah 100, limone 350, zelje 70, buče 95, cebula 120, koleraba 110, peteršilj 200, češnje 125, krompir 115, solata 80 din.

Samopostrežna trgovina pri mostu: zelje 60 din, čebula 130, kumare 350, limone 340, banane 380, česen 240, solata 100, krompir 125 din.

V ponedeljek na trgu: češnje 120 din, fižol 300, zelje 80, solata 100, gobe 400, šopek šestih čebul 40 din, merica špinače 40, liter jagod 250, liter borovnic 200 din.

Na trgu — stojnica Dalmatincev: čebula 120, zelje 80, fižol 300, krompir 120 din.

Ra.

Za kolektive: izposojanje knjig s popustom

Časi, ko je imel vsak delovni kolektiv svojo sindikalno knjižnico, so minili, marsikateri nekdaj vneti bralec pa ni našel poti v ljudsko knjižnico. Novomeška ljudska knjižnica se zato ukvarja z mislijo, da bi posamezni kolektivi, ki so nekdaj vneto kupovali knjige, prispevali sredstva ljudski knjižnici za nakup knjig, slednja pa bi jim dala določeno število posebnih izkaznic, s katerimi bi si člani kolektiva lahko izposojali knjige z znižano posojnino. Knjižnica se namerava s takšno prošnjo obrniti na kolektive, ki se bodo, kot upamo, vabilu odzvali.

Še večja skrb za otroke padlih borcev

Pred kratkim je bil v Šmarjeti množični sestanek vsega članstva ZB in ZVVI. Udeležba je bila zelo lepa, prav tako razprava in referati. Tov. Franc Prudič je govoril o preteklih in bodočih volitvah, zastopnik Občinskega odbora ZB NOV Zvone Šušteršič pa je govoril o zdravljenju borcev in aktivistov ter omenil, da bodo zanje verjetno še letos izšli novi predpisi.

NOVOMEŠKA KOMUNA

V razpravi so največ govorili o socialno ogroženih otrocih, katerih očetje so padli v borbi ali kot žrtve fašizma. Sprejeli so sklep, da bodo takoj popisali vse tiste otroke, ki žive v precej težkih socialnih razmerah in katerih starši so padli ali pa so člani te organizacije. Spisek bodo predložili občinskemu odboru ZB, ki bo storil vse potrebno, da se stvar uredi. Govorili so tudi o tem, naj bi organizacija pomagala takim članom, ki so pomoči potrebni, pa si sami ne znajo pomagati.

Dan borca bodo tudi letos lepo proslavili. 4. julija bodo priredili zabavo s kulturnim programom, dobiček pa bodo porabili za izlet članstva v partizanske kraje, ki je predviden za 22. julij. Ob tej priložnosti se je 23 članov naročilo na »TV-15«, mnogi pa ga dobivajo že dalj časa.

V slovo Mrvičevi mami

Pred dnevi so na Drganjih selih pokopali Nepomučeno Mrvič, znano partizansko mamo iz Ljubna. Na njeni zadnji poti so jo spremljali številni prijatelji in znanci ter sorodniki, predvsem pa nekdanji borci in aktivisti, ki se je dobro spominjajo iz časa NOB.

Mrvičeva hiša je bila med vojno resničen dom partizanov. Nepomučena pa prava partizanska mama. Ni bilo dneva ne noči, da se ne bi pri njej mudili partizani — bodisi da so iskali novic, ali pa so prišli po hrano. Zanje je bila Mrvičeva hiša vedno odprta na stežaj, mama pa jim je nudila, kar je imela pri roki. Ni bilo enkrat, da je dala borcem zadnje koščke kruha in zadnjo veho zelja. Predvsem pa je bila dobra obveščevalka. Obveščala je o prihodu in umiku sovražnika, s tem pa postala ena aktivnih slovenskih mater, ki so bile same pripravljene braniti opustošeno slovensko zemljo.

Bolj ko se redčijo vrste partizanskih mamic, dražji nam je spomin nanje. Kot zavedna in napredna slovenska žena, do svoje smrti v 74. letu predana socializmu, bo na častnem mestu zapisano tudi ime Nepomučena Mrvič.

Novomeška kronika

■ **Preteklo nedeljo** je bil zelo lep dan in je tudi v naše mesto privabil številne izletnike in turiste od blizu in daleč. Ogledovali so spomenike, lepo Krko in bili navdušeni nad vsem, kar so videli pri nas, le na Glavnem trgu je bilo slišati opazke. Pred zgornjo delikatesno trgovino so bile namreč nekaj metrov daleč na gosto raztresene vrečke od »lučk«. Otroci so jih v trgovini kupili, in ker ni koša za odpadke, kot je svojčas bil, so seveda vrečke metali po tleh, ker jih pač ne morejo pojesti s sladoledom vred. Škoda, da taka malenkost pokvari dober vtis o čistoči našega mesta, zato bi morali koš za smeti spet čimprej namestiti.

■ **»Kruha je zmanjkalo«** so v nedeljo dopoldne že kmalu po osmi uri pripovedovale gospodinje, ki so hotele v pekariji na Glavnem trgu kupiti običajno količino kruha. Zaradi tega je bilo precej godrnjanja, pa čisto brez potrebe! Ali bi ne mogla pekarna poskrbeti za zadostno količino kruha tudi ob nedeljah?

■ **Občinski odbor RK** je v torek ob 20. uri priredil v DLP slavnostno akademijo v počastitev 100-letnice organizacije. Ob tej priložnosti so bila podeljena odlikovanja in diplome zaslužnim krvodajalcem in kolektivom. O tem bomo obširneje še poročali.

■ **Poslovalnica avto prometa** »Gorjanci« in potovalni urad sta se pretekli teden preselila z Glavnega trga v prostore bivše stare pošte na Novi trg 8, kjer je avtobusna postaja. Prostori novega lokala so lepi in primerni za ta urad, le okolico stavbe bi bilo treba urediti. Ker v potovalni urad zlasti v sezoni prihaja največ turistov, bi bilo prav, če bi morda enolično sivino tega dela trga spremenili v prijetno okolje, kjer ne bi smelo manjkati cvetlic.

■ **Tudi ljudska knjižnica** se je pred kratkim preselila v nove prostore. Zdaj posluje v preurejenih prostorih bivše postaje LM na Cesti komandanta Staneta, odprta pa je vsak dan, razen sobote, od 11. do 12. ure in od 18. do 20. ure. — Ljudska knjižnica bo v teh prostorih ostala, ker namerava študijska knjižnica to stavbo preurediti zase in odpreti v njej še letos pionirsko knjižnico.

■ **Gibanje prebivalstva:** rodile so: Ramiza Sejrani iz Kristanove 2 — dečka, Fani Gorjup iz Šmihelske 19 — dečka, Slavka Redenšek iz Kettejevega drevoreda 35 — Igorja, Marija Pevec iz Partizanske 2 — Marjetko, Marija Srebrnjak iz Ulice Majde Šilc 4 — Natalijo.

KINO KRKA
predvaja

14. in 15. junija španski barvni film

»PRODAJALKA VIJOLIC«

—

16., 17. in 18. junija nemški barvni film — glasbeno komedijo

»NE POSILJAJ ŽENE V ITALIJO«

Igra: Selma Karlovac

Poje: Roco Granato

—

19. in 20. junija poljski film

»NOCOJ BO UMRLO MESTO«

—

Vse obiskovalce obveščamo, da točen čas pričetka predstav objavljamo v naših reklamnih omaricah in dnevnem časopisju.

Razvitje gasilskega prapora tovarne »Novoteks«

Industrijsko gasilsko društvo tovarne »Novoteks« je poznano kot eno najbolj delavnih v Novem mestu. Ima stalne vaje in preventiva je tako urejena, da v vsem času, kar društvo obstaja, v podjetju še ni prišlo do resnega požara. Društvo je zelo dobro opremljeno z gasilskim orodjem in priborom. Tudi tekmovanja, ki jih je društvo izvedlo, so pokazala, da je tovarna pod dobrim gasilskim nadzorom.

Viden znak vsakega gasilskega društva je prapor. Društvo je že dalj časa mislilo nanj. Letos pa so si ga nabavili in ga preteklo nedeljo, 9. junija, slovesno razvili. Po razvitju je bila velika gasilska vaja, pri kateri so sodelovala tudi nekatera druga društva. -r-

Dragocen papir

Dijak novomeške srednje tehnične šole je prejšnji teden nujno potreboval papir za izdelavo tehničnih risb za diplomsko nalogo. Zastonj je v obeh novomeških papirnicah povpraševal po takem papirju. Ker je bil za predložitev diplomske naloge postavljen od šolskega vodstva rok, dijaku ni kazalo drugega, kot sesti na avtobus in se peljati v Ljubljano. S tem je zamudil pol dneva dragocenega časa, pa tudi denarja, saj se je papir podražil kar za cel tisočak — toliko namreč stane vožnja z avtobusom.

Ali je to potrebno? -r-

Pretekli teden se je v Šmarjeti končal nadaljevalni krojni tečaj, ki ga je organiziralo zastopstvo »Singer« iz Ljubljane. Žene in dekleta, ki so tečaj obiskovale, bilo jih je 28, so bile zelo zadovoljne, saj jim krojenje, ki so se ga tu naučile, pride prav v vsakdanjem življenju.

»PIONIRJEVO« darilo šoli v Birčni vasi

Pionirji in učitelji naše šole se najtopleje zahvaljujemo delavskemu svetu in upravnemu odboru, direktorju, sekretarju ter tov. Mihi Jalovcu iz podjetja »Pionir« Novo mesto za dragoceno in trajno darilo — nov šolski vodnjak za 540 hl vode. Zahvaljujemo se tudi v imenu staršev šolskega okoliša, saj je šola s tem veliko pridobila, kar bo v korist naših otrok in njihovega zdravja.

Vrednost darila znaša 750 tisoč dinarjev. Dela je vodil tov. Plantan, ki je član našega šolskega odbora in se je s skupino delavcev res potrudil, da je v dobrem mesecu delo opravil kljub slabemu vremenu.

Na zaključni slovesnosti na Ruperč vrhu je referent za šolstvo pri ObLO Novo mesto tov. Ivan Grašič obljubil, da bo izposloval pri občini odobritev investicije za napeljavo vodovoda v šolsko stavbo in ureditev sodobnih sanitarij.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti pionirjev, ki so ves čas med gradnjo pridno pomagali pri izkopu jame in betoniranju vodnjaka. Nekateri so prihajali na delo že pred 7. uro zjutraj! Zato zaslužijo tudi vsi pionirji, ki so pomagali, pohvalo.

Učiteljski kolektiv v Birčni vasi

CEMENT IN TRSTIKA

Nekdo je želel pred kratkim kupiti v Novem mestu vrečo cementa in nekaj metrov trstike. Izrazil je tudi željo, naj bi mu oboje pripeljali s triciklom na dom. Pa so mu dejali, da blaga ne razvažajo več in naj za to pač poskrbi sam. Naslednji dan je kupec prišel v trgovino z ročnim vozičkom in zahteval vrečo cementa in tistih nekaj metrov trstike. Takrat pa so mu povedali, da blaga trenutno sploh nimajo in da je treba počakati, trstike pa da ne more dobiti manj kot 10 metrov.

Kaj pravite, ali bi bilo narobe, če bi bili kupcu že prejšnji dan povedali, da blaga nimajo na zalogi? In pa trstika. Ali je res ni mogoče prodajati na metre, kolikor je kdo zares potrebuje?

Iz osnovne šole v Škocjanu

Osemletna osnovna šola v Škocjanu je v precejšnjih težavah. Največja je, ker se učni kader često menja. Vzrok: slabe prometne zveze in pomanjkanje stanovanj. Škocjan je pasiven kraj, čeprav velja za kulturno središče okoliških vasi. Učitelj in upravitelj šole tovariš Jože Blažič, ki službuje tu že osmo leto, je povedal:

— Kandidati za poslance v novi mandatni dobi so pokazali precejšnje zanimanje za ureditev perečih vprašanj. Potrebujemo namreč novo šolo (sedanja je neprimerna, v bivši kaplaniji) in stanovanjske bloke. To bi bila edina rešitev, da bi učitelji v tem kraju ostali dlje, kot sicer ostanejo, na drugi strani pa bi se izboljšal učni uspeh.

V šoli delujejo mladinska organizacija, krožki in športno društvo Partizan. Vsako leto pripravijo daljši izlet po Sloveniji in krajše izlete v okolico.

Predsednica ZMS Anka Mogolič je povedala, da je aktiv kar razgiban, da pa imajo učenci preveč dela na kmetijah in se ne morejo bolj udejstvovati v organizacijskem delu. S. L.

USPEHI ŠPORTNIKOV-ŠOLARJEV

V našem časopisju se pri športnih poročilih iz Novega mesta čedalje pogosteje pojavlja kratica ŠSD. Tekmovalci, ki zastopajo barve tega društva, so skoro še otroci, vendar pa si brez njih ne moremo zamisliti nobenega tekmovanja več. Na vseh prvenstvih, pa naj bodo občinska, okrajna ali republiška, se pojavljajo dečki in deklice na tekmovalnih stezah, se poganjajo v višino in daljino, suvajo kroglo, streljajo s puškami v tarče, igrajo košarko, rokomet, odbojko, šah, namizni tenis, izvajajo vaje na orodju, parterne vaje itd.

Društva, ki vključujejo take mlade športnike, rastejo kot gobe po dežju. Pospešek v razvoju jim je dalo nedvomno leto telesne kulture v okviru JPI. Taka društva so hkrati tudi vzgojna, kajti mnogi učenci, ki smo jih poznali kot nepopravljive divjake, izrabljajo zdaj odvečno energijo v raznovrstnih sekcijah svojih športnih društev.

Razen organiziranih treningov imajo šolska športna društva še namen vzgojiti mlade vodilne kadre, s katerimi bo rešen problem pomladitve vodstvenega kadra v telesnovzgojnih društvih.

Na občnem zboru, ki je bil pretekli četrtek v nabito polni telovadnici osnovne šole, se je pokazalo, da je ŠSD od ustanovitve do sredine letošnjega leta doseglo res lepe uspehe. Trenirali so naslednje panoge: atletiko, šah, streljanje, košarko, odbojko, rokomet, namizni tenis, nogomet, smučanje in ritmiko. Vse sekcije delujejo redno vsak teden in so zelo dobro obiskane. Vodijo jih priznani trenerji, ki imajo že večletno prakso. V preteklih letih je društvo doseglo velike uspehe, o katerih je Dolenjski list že pisal, omenili pa bomo večje uspehe, ki smo jih dosegli v letošnjem šolskem letu:

Smučanje: V Črmošnjicah pionirji in mladinci v veleslalomu in v tekih ekipno prvi. Pionirji so bili zmagovalci tudi na skakalnici pri Roku.

Košarka: Odigranih je bilo 6 tekem, od katerih smo tri izgubili. Igrali smo namreč z močnejšimi in starejšimi nasprotniki na tujem terenu. Sodelovali smo v zimski ligi Novega mesta.

Rokomet: Tekmovali smo v občinski ligi. S svojo tehnično dobro igro močnejšim nasprotnikom (Borac, Učiteljišče, Šmihel) nismo ravno kos, smo pa vseeno dobri.

Namizni tenis: V tekmi s Šentjernejem smo gladko zmagali s 5:0, pozna pa se odsotnost tov. Mikca.

Atletika: Atleti so dobri, kar so dokazali tudi na tekmovanju proti odličnim Šentjernejčanom. Na občinskem prvenstvu v krosu sa zasedli eno 1. in eno 4. mesto.

Streljanje: Sekcija dobro dela in zajema tudi dekleta. Na občinskem prvenstvu so zasedli pionirji prvo mesto, mladinci četrto, na republiškem prvenstvu pa so bili pionirji deveti.

Šah: Mladinci se na občinskem prvenstvu zasedli 1. mesto, na republiškem prvenstvu pa 6. mesto. Pionirji so nekoliko slabši.

Nogomet je najbolj popularen. Odigranih je bilo 61 tekem, v katerih je sodelovalo skupno 854 igralcev. Šolska reprezentanca je občinski in medobčinski prvak.

Ritmika: Dekleta mnogo nastopajo. Med drugimi nastopi so že dvakrat nastopile na televiziji.

Društvo je zelo hvaležno svojim trenerjem: Penku, Mislejevi, Splihalu, Degnu, Kopini in Romihu, ki imajo precej zaslug za tolikšne uspehe društva.

Gospodarsko stanje je razmeroma dobro. Pobrana je bila vsa članarina v višini 95.000 din, društvu pa so precej pomagali tudi Ob ZTK, DPM, Novoteks in drugi.

Z rekviziti ne kaže slabo. Imamo precej žog, dva gola, tri velike blazine, poligon itd.

Na občnem zboru se je pokazalo, da ima šola vse razumevanje za naše delo in nam pomaga, kjer se le da, kljub temu pa imamo težave. Za uspešnejše delo bi potrebovali še šprinterice, šahe, krogle, kopja, diske, stojala za odbojko, mrežo, lastne koše, puške in še kaj.

Trenutno denarja ni, upamo pa, da nam vse, ki so nam do zdaj pomagali, tudi v bodoče ne bodo odrekli pomoči in da bomo sčasoma tudi to lahko kupili.

Ob koncu so prejeli diplome za uspešno in požrtvovalno delo člani uprave: **Zdenko Kranjc, Cirila Turk, Cveta Urbas, Maja Rajić, Marjana Ilc, Nada Mirtič, Stojka Ahčin, Martin Malenšek, Tomaž Solmajer, Miha Gošnik, Janez Penca, Ernest Vončina in Stanislav Granda.**

Izvoljen je bil tudi novi odbor, ki mu odhajajoči učenci osmih razredov in člani društva želijo še mnogo uspehov.

S. Granda

Doslej nad 1400 prijavljencev!

Za letošnje delavske športne igre, ki bodo v poletnih mesecih v Novem mestu, se je do preteklega tedna prijavilo 199 moških ekip v 23 sindikalnih podružnicah, 11 sindikalnih podružnic pa je prijavilo več kot 1400 tekmovalcev in tekmovalk. Kakor so sporočili prejšnji teden, bodo glavna tekmovanja v Novem mestu, medtem ko se bodo plavalci pomerili v Dolenjskih Toplicah.

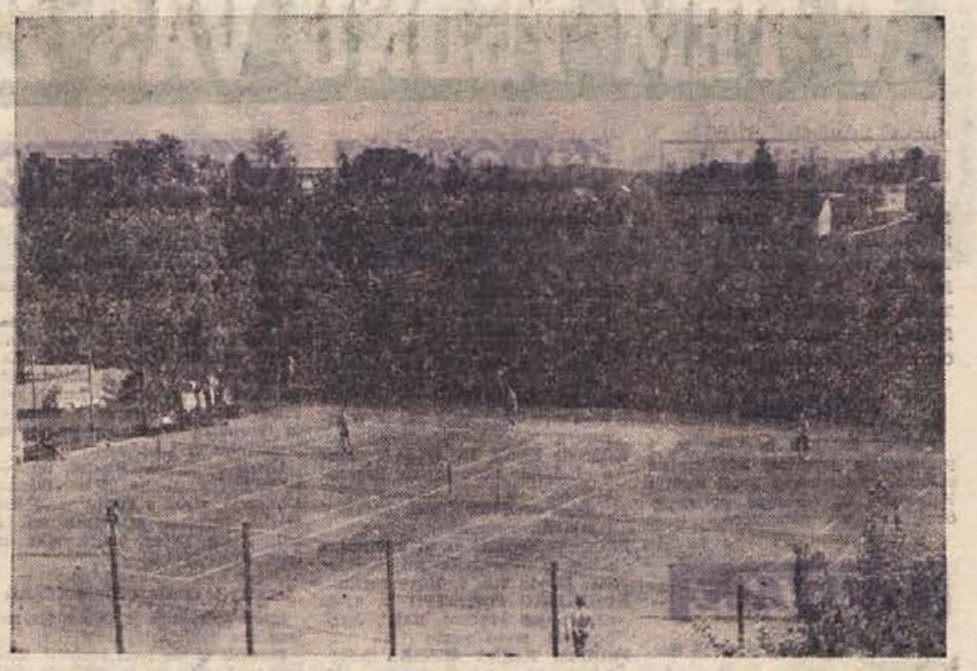

Igrišča za tenis nad novomeško Loko

O BELEM ŠPORTU V NOVEM MESTU

Turist, ki pride v Novo mesto, bo hitro zagledal na levi obali zelene Krke tri lepa igrišča za tenis in se ustavil pa opazoval igro z belo žogico. Nemara se bo začudil, zakaj niso zasedena vsa tri igrišča, saj ve, da veliko naših mest in teniških klubov samo sanja o takih pogojih za delo, kakor jih ima teniška sekcija TVD Partizan v Novem mestu. Kje je vzrok tako majhnemu udejstvovanju v tej športni panogi. Saj le nekaj desetin metrov dalje pogosto odmevajo bučni glasovi z igrišč za košarko, odbojko in rokomet. Ali so vsa novomeška igrišča za tenis zgrajena morda le »slučajno«? O tem smo se pozanimali v upravi sekcije.

Igrišča za tenis v Novem mestu so bila zgrajena leta 1957, začetek je dobro obetal, potem pa je na igrišča začelo prihajati čedalje manj igralcev. Izostajajo mladi, pa tudi tisti, ki so vrsto let sukali v roki lopar. Vzrok tako slabi udeležbi v tem športu je tudi v tem, ker le malo ljudi pozna pravila tenisa in vse tisto, kar ta športna panoga nudi človeku. To je res škoda, zlasti danes, ko smo priča, kako naglo in uspešno se jugoslovanski tenis uveljavlja v svetu.

Letos se je novomeška sekcija za tenis odločila, da začne iz temelja. Nekaj starejših prizadevnih članov se je lotilo popularizacije tega športa, toda mujno je, da to prizadevanje podpro tudi druge športne in družbene organizacije v Novem mestu, da bi se tenis uveljavil. Načrtno so začeli urejati igrišča, pri čemer je zlasti uspešno sodelovanje z Armado. Enkrat na teden pošilja Teniška zveza Slovenije v Novo mesto svojega trenerja. Določena sredstva sta novomeški sekciji dodelili teniški zvezi Slovenije in Hrvatske, predsednika obeh zvez dr. Nadj in general-podpolkovnik Dušan Korač sta pokazala veliko zanimanje za razvoj tenisa v Novem mestu. Obeta se tudi večja pomoč predavateljev telesne vzgoje na šolah. Za popularizacijo pa tudi zato, da se sedanja ekipa vigra, bo organiziranih nekaj srečanj z ekipami »Olimpije« in »Novinarjev« iz Ljubljane in »Jesenice« z Jesenic.

Posebno skrb bi morale razvoju tenisa posvetiti tudi turistične organizacije v Novem mestu, saj so jim teniška igrišča lahko zelo koristna. Med sezono je v bližnjih turističnih domovih in gostiščih precej domačih in tujih gostov, med katerimi je gotovo veliko takih, ki so navdušeni za tenis kot gledalci in kot igralci.

Posebno skrb bi morale razvoju tenisa posvetiti tudi turistične organizacije v Novem mestu, saj so jim teniška igrišča lahko zelo koristna. Med sezono je v bližnjih turističnih domovih in gostiščih precej domačih in tujih gostov, med katerimi je gotovo veliko takih, ki so navdušeni za tenis kot gledalci in kot igralci.

Upamo, da bomo lahko že prihodnje leto ugotovili napredek novomeškega tenisa. Pogoji za razvoj so ugodni, treba je samo še volje in dobre agitacije, pa bo vloženi trud hitro pokazal uspehe. In turist, ki se bo ustavil na Loki, bo z veseljem opazil, da je na teniškem igrišču dosti gledalcev, da pa vendar vse poteka brez hrupa, kar je tudi ena od značilnosti športa z belo žogico.

P.

Športni dvoboj ESŠ NOVO MESTO : ESŠ KRANJ

Pred dnevi so športniki ekonomske srednje šole iz Kranja povabili sovrstnike iz Novega mesta na dvoboj. Novomeščani so se vabilu radi odzvali in se tekmovanja udeležili z ekipo atletov in atletinj ter tekmovalk v rokometu in tekmovalcev v košarki. Pri atletskem tekmovanju so se posebno odlikovali Novomeščani, ki so imeli v svoji skupini nekaj dobrih atletov, predvsem šprinterja Padovana in vsestranskega športnika Ostanka, ki je nastopil kar v štirih panogah. Zmagal je v skoku v višino, pri teku na 100 m ima enak čas kot zmagovalec, pri skoku v daljino je bil tretji, zatem je tekel še na 1000 m in je le malo zaostal za zmagovalcem.

V tekmovanju v rokometu so bile tekmovalke iz Novega mesta skoro enakovreden nasprotnik tekmovalkam iz Kranja, kjer ima rokomet že večjo tradicijo kot v Novem mestu. V prvem polčasu so Novomeščanke celo vodile, na koncu pa so izgubile dvoboj z rezultatom 9:7.

Pri tekmovanju v moški košarki, ki je bilo zaradi slabega vremena v telovadnici, je bilo opaziti lepo, hitro igro na eni in na drugi strani.

Čeprav so Novomeščani v prvem polčasu vodili, so morali končno prepustiti zmago Kranjčanom v razmerju 29:26.

Rezultati najboljših v atletiki:

60 m ženske: 1. Tolar (Kranj) 8,3; 2. Tomc (N. m.) 9,0; 3. Pesjak (Kranj) 9,0.

400 m ženske: 1. Rogelj (N. m.) 1:12,1; 2. Križman (N. m.) 1:12,5; 3. Bobnar (Kranj) 1:12,6.

100 m moški: 1. Padovan (N. m.) 12,0; 2. Ostanek (N. m.) 12,0; 3. Mrkun (Kranj) 12,1.

1000 m moški: 1. Perčič (Kranj) 2:46, 2. Ostanek (N. m.) 2:46,5; 3. Vidmar (N. m.) 2:54.

Višina – moški: 1. Ostanek (N. m.) 157; 2. Pangrc (Kranj) 154; 3. Steh (Kranj) 154.

Višina – ženske: 1. Remic (Kranj) 136; 2. Štular (Kranj) 131; 3. Adamič (N. m.) 131.

Daljina – moški: 1. Mrkun (Kranj) 6,10; 2. Vidmar (N. m.) 5,75; 3. Ostanek (N. m.) 5,72.

Daljina – ženske: 1. Mikeln (Kranj) 4,28; 2. Mohorič (N. m.) 4,04; 3. Adamič (N. m.) 3,96.

Krogla – moški: 1. Mrkun (Kranj) 12,60; 2. Luštek (N. m.) 11,58; 3. Padovan (N. m.) 11,55.

Krogla ženske: 1. Jerman (N. m.) 9,87; 2. Lopatič (N. m.) 9,60; 3. Malenšek (Kranj) 9,60.

Popoldan so si Novomeščani ogledali znamenitosti Kranja, z gostitelji pa so se dogovorili, da pridejo Kranjčani v Novo mesto na povratni obisk.

J. G.

Zmage ne zadostujejo

5. junija sta se v Brežicah na rokometnem igrišču za pošto sestali ekipi vzhodne slovenske lige: Rudar iz Velenja in Partizan Brežice. Pred približno 400 gledalci je zmagala ekipa iz Brežic z rezultatom 29:24 (11:10).

Tekma se je pričela ob 17. uri. Moštvo Rudarja je prišlo pol ure prepozno, sodnika pa sploh ni bilo. Sodil je sodnik gostov. Gledalci so bili navdušeni nad lepo igro obeh moštev, pa tudi nad lepimi akcijami. To je bilo zadnje srečanje vzhodne slovenske lige. Brežiški Partizan je kljub odlični igri v spomladanskem delu prvenstva izpadel iz bodoče enotne slovenske lige, razen če se bo upoštevala njegova pritožba glede Branika iz Maribora.

Žalostno bi bilo in tudi nepravilno, da rokometna zveza Slovenije dopušča prepuščanje tekem brez borbe. V zadnjih borbah vrhunskih nogometašev je to že v navadi, ne smemo pa dovoliti, da se to prenaša celo na rokomet v slovenskem merilu!

–AB–

VOLIVCI: okrasimo volišča, postavimo mlaje! Glasujmo za mir in socializem!

Z osnovne šole v Škocjanu – v Brežicah

V okviru jugoslovanske prometne akcije, ki traja od 1. aprila do 30. junija, in v okviru letošnjih Jugoslovanskih pionirskih iger, se bo v Brežicah v prosvetnem domu 15. junija zvečer ob 20. uri v javni oddaji »Pokaži, kaj veš o prometu!« pomerilo 22 ekip iz 13 šol iz brežiške komune. Javna oddaja je plod koristnega sodelovanja prosvetnih delavcev, prometnih organov in Ljudske tehnike ter ostalih organizacij, ki se ukvarjajo z vprašanjem varnosti v prometu. Mladi rod, kateremu se obeta še hitrejši porast prometa na cestah in v zvezi s tem vsak dan več nevarnosti, se v okviru šolskega in izvenšolskega pouka prizadevno ukvarja s prometnim znanjem, velik polet pa je zagotovilo zlasti napovedano tekmovanje. Po vseh šolah v občini delujejo prometni krožki.

22. nastopajočih ekip so šole, ki sodelujejo v oddaji, izbrale izmed najboljših mladih prometnikov med šolsko mladino. Vsaka ekipa bo v oddaji odgovorila na 3 vprašanja. Nadobudni prometniki so predelali kar štiri učbenike: »Otrok in cesta«, »Stop, spoznavajte!«, »Na cesti nisi sam« in »Zbirka prometnih predpisov št. 4«. Tekmujoči so razdeljeni v dve skupini: v prvi so učenci do petega razreda osemletk, v drugi pa učenci višjih razredov.

V oddaji bo dobro preskrbljeno tudi za smeh in razvedrilo. V programu sodelujejo kar tri glasbene skupine: »Bratje Lopatiči«, »Veseli vandrovčki« in »Dobovskih pet«, šaljivi program iz prometnih predpisov bosta oskrbeli šoli Dobova in Artiče, oddajo pa bodo začeli mladi pevci iz dobovske šole, oblečeni v uniforme prometnih miličnikov, ki bodo zapeli ob spremljavi ansambla »Dobovskih pet« šofersko himno: Šoferju na pot.

Najboljše ekipe bodo nagrajene s praktičnimi nagradami, največ z orodjem za obdelavo lesa in kovin, ki bodo šolam lepo služili pri tehničnem pouku. Za vse ostale pa so na zalogi tudi tolažilne nagrade. Vstopnice za oddajo bodo izžrebane in nagrajene z raznimi nagradami. Pri zbiranju sredstev za lepo prireditev so se zlasti izkazali obrtniki iz področja vse občine, sredstva pa so darovala tudi družbena podjetja. Prireditelji imajo obljubljeno denarno pomoč od občinske skupščine in od komisije za vzgojo in varnost prometa, Ljudske tehnike ter AMD Brežice.

8

PREPREČUJMO ZOBNO GNILOBO!

(PONATIS KNJIŽICE UNIV. ASISTENTA DR. MITJE BARTENJEVA »PREPREČUJMO ZOBNO GNILOBO« – IZDAL GLAVNI ODBOR RDEČEGA KRIŽA SLOVENIJE)

Omejitev v uživanju ogljikovih hidratov deluje še dolgo potem, ko se otrok vrne na normalno hrano. Tudi nosečnica naj poje čim več zelenjave, ki je bogata vitaminov, in pa mesa, ki je izrazito beljakovinska hrana. Ureditev prehrane v smislu omejitve ogljikovih hidratov je sila važen ukrep za preprečevanje zobne gnilobe.

VII.

PREPREČEVANJE ZOBNE GNILOBE S FLUOROM

Čeprav je fluoriranje samo del kolektivnega preprečevanja zobne gnilobe, ga zaradi njegove pomembnosti opisujemo v posebnem poglavju.

Za preprečevanje zobne piškavosti nam je dala narava sila pomembno sredstvo — fluor. Pri nas ga izdelujemo po zamisli prof. dr. Krušiča in ga poznamo pod imenom »fluorkalcij«. Prof. dr. Krušič je fluorkalcij izpopolnil in dokazal njegovo koristnost v preprečevanju zobne gnilobe.

Fluorkalcij mora uživati nosečnica že od tretjega meseca dalje, ko začno otrokovi zobje poapnevati. Do poroda naj jemlje po 4 tablete na dan (0,3) prav toliko pa tudi še pozneje, dokler doji. Ko otroka odstavi od prsi, naj mu do konca drugega leta daje na dan po eno tableto, zdrobljeno in raztopljeno v mleku. Od drugega do sedmega leta naj dobi otrok po dve tableti, od sedmega do trinajstega pa po 3 do 4 tablete na dan, pač glede na njegovo težo in razvitost.

Fluor se vgradi v zobno sklenino in jo naredi odpornejšo. Zato taki zobje niso tako podvrženi piškavosti. Po drugi strani pa se fluor izloča tudi skozi slino v ustih in tudi že ob začetih gnilobnih procesih naredi na zobni površini tanko varovalno plast.

Če upoštevamo še dejstvo, da fluorkalcij zavira tudi razvoj bakterij v ustni votlini in hkrati zmanjšuje aktivnost kvasin, ki so potrebne za vrenje, tedaj lahko razumemo, da je fluor vsestransko pomemben ne samo za preprečevanje, ampak tudi kot zdravilo, saj že začeti gnilobni procesi ne morejo napredovati tako hitro, kakor bi sicer. Tako seveda ostane tudi več časa za popravilo zob, ki bi drugače morda že bolelí.

Pri nosečnicah deluje fluorkalcij na isti način, razen tega pa ženi sami varuje zaloge kalcija in je tako tudi njenemu organizmu v korist.

Fluorkalcij imajo na zalogi vse lekarne. Dobimo ga lahko v škatlicah po 100 in v zavojčkih po 1000 tablet. Tisoč tablet, količina, ki zadostoje za leto dni, pa stane samo 200 dinarjev.

Znanstveno je dokazano, da redno uživanje fluorkalcija zmanjša zobno piškavost tudi do 40 odstotkov, zato si moramo prizadevati, da ga bodo lahko uživali vsi otroci in vse nosečnice. Seveda pa moramo podčrtati, da je fluorkalcij le dodatno sredstvo v preprečevanju zobne gnilobe. Kljub uživanju tablet si moramo namreč zobe tudi redno čistiti in vsaj dvakrat na leto iti k zobozdravniku, da nam sproti popravi načete zobe.

IX.

O INDIVIDUALNEM ALI OSEBNEM PREPREČEVANJU ZOBNE GNILOBE

Razen vsega tega, kar smo že rekli, pa moramo vsaj vsakih 6 mesecev na pregled zob. To delo opravi lahko samo zobozdravnik. Vse luknjice, ki jih najde pri takem pregledu, je treba takoj popraviti, pa naj gre za mlečne ali za stalne zobe. Posebej podčrtavamo:

Mlečni zobje so prav tako potrebni in vredni popravila kakor stalni!

Odpraviti moramo tudi morebitno nepravilno lego zob, ker ta močno pospešuje zobno piškavost. V zvezi s tem je pa otrokom seveda

treba razložiti, da je zobozdravnik njihov prijatelj! Karkoli jim naredi, tudi če malo boli, jim naredi samo z namenom, da bi jim pomagal.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 14. junija — **Metod**
Sobota, 15. junija — **Vid**
Nedelja, 16. junija — **Beno**
Ponedeljek, 17. junija — **Gorazd**
Torek, 18. junija — **Bogdan**
Sreda, 19. junija — **Julijana**
Četrtek, 20. junija — **Nenad**

PREKLIC

FRANC KOZELJ iz Loke št. 1 preklicujem govorice, iznešene na sestanku v Orehovici proti Ruditu Pušenjaku iz Mokrega polja, p. Šentjernej, kot neresnične.

ZAHVALE

Vsem, ki ste našega dragega moža in ata

JOŽETA GAZVODA

spremili na zadnji poti, darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami, se iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo dolgujemo dr. Vodniku, ki je pokojniku lajšal bolečine in ga bodril, tov. Koviču iz Podjetja za vzdrževanje proge v Novem mestu, kolektivu osnovne šole Kranjska gora, sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, Pogrebnemu zavodu pa za hitre, cenene in točne usluge.

Gazvodovi

TEKMOVANJE MLADIH MATEMATIKOV

9. junija je bilo v Novem mestu tekmovanje mladih matematikov, ki ga je organiziral medobčinski zavod za prosvetno pedagoško službo v Novem mestu. Udeležilo se ga je 29 učencev in učenk osmega razreda osnovnih šol Črnomelj, Metlika, Mirna, Mirna peč, Mokronog, Novo mesto, Stopliče, Suhor, Šentjernej, Šentrupert, Škocjan, Šmihel pri Novem mestu, Šmarjeta, Trebnje, Vavta vas in Žužemberk.

Prvih pet mest so zasedli naslednji tekmovalci: 1. Tomaž Solmajer (Novo mesto), 2. Boris Surina (Šmihel pri Novem mestu), 3. Martin Malenšek (Novo mesto), 4. Zvonka Vidic (Vavta vas), 5. Nikola Kekić (Metlika). Navedeni so prejeli denarne, vsi ostali udeleženci tekmovanja pa lepe knjižne nagrade.

Tomaž Solmajer iz Novega mesta je zmagal na tekmovanju

Znano je, da ima matematika odločilen vpliv na razvoj fizike, mehanike in ostalih področij tehnike. Na njej sloni avtomatizacija gospodarstva. Dandanes prodira matematika v ekonomske vede, medicino, biologijo itd. Zato je razumljivo, da je matematično znanje ogromnega pomena za uspešen razvoj socialistične domovine. Iz navedenih razlogov pozdravljamo lepo uspelo akcijo medobčinskega zavoda za prosvetno pedagoško službo v Novem mestu.

F. M.

MALI OGLASI

PRODAM GOSPODARSKO poslopje in hektar zemlje. Ogled 16. junija pri Goršak, Budganja vas pri Žužemberku.

HIŠO Z VRTOM poceni prodam pri Metliki. Dam tudi za ček. Naslov v upravi lista (3160-63).

MOTORNO KOLO »Horex« 350 ccm v odličnem stanju nujno prodam. Ogled pri Turk, Bršlin 48.

PRODAM motor DKW 250 ccm, novega tipa. Rakovnik 26, p. Šentrupert.

KOSNJO SENA IN OTAVE prodam. Hadl, Novo mesto, Zagrebška 10.

PRODAM MOSKO KOLO. Kidričev trg 1. Novo mesto.

PRODAM SPALNICO in kuhinjsko pohištvo. Vprašajte pri Kalinovič, Majde Šilc 5, Novo mesto.

KUHINJSKO POHIŠTVO in spalnico nujno prodam. Bajić, Jerebova 16, Novo mesto.

PRODAM RAZNA ŽENSKA poletna oblačila, dobro ohranjena in po nizkih cenah. Naslov v upravi lista.

POSTENO DEKLE sprejme inž. Janez Avsenik, Ljubljana, Stanetova 33b. Nastop službe takoj.

NUJNO POTREBUJEM mizarskega pomočnika. Samsko stanovanje v hiši, hrana preskrbljena, plača po dogovoru. Interesenti naj se osebno ali pismeno zglasijo pri Matjažu Kocjanu, Bič 14, p. Veliki Gaber.

KUPIM ENODRUŽINSKO vseljivo hišo ali pol dvostanovanjske hiše v Novem mestu ali bližnji okolici. Plačam takoj v gotovini. Ponudbe pošljite na upravo lista (3152-63).

DVA BRIVSKA POMOČNIKA, dobro verzirana, vojaščne prosta, sprejme takoj ali po dogovoru brivec Franc Falkner, Novo mesto.

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA: Želodčni katar, čir na želodcu in na dvanajsterniku ter katar debelega črevesa zdravite z uspehom s prirodnim zdravilom rogaškim »Donat« vrelcem. Zahtevajte ga v trgovinah podjetja »Hmeljnik«, Novo mesto, in »Resa«, Videm-Krško.

KINO

Brestanica: 15. in 16. VI. jugoslov. film »Kozara«. 19. VI. jugoslov. film »Dr.«.

Brežice: 14. in 15. VI. italijanski film »Kam s truploma«. 16. in 17. VI. amer. barvni film »Vrnitev v mestece Peyton«. 19. in 20. VI. francoski film »Potepuhi«.

Črnomelj: 14. in 16. VI. italijanski barvni film »Kartagina v plamenu«. 18. in 19. VI. francoski film »Okus nasilja«.

Dolenjske Toplice: 15. in 16. VI. ameriški film »Doktor in ljubezen«.

Kostanjevica na Krki: 16. VI. ameriški barvni film »Bratje Karamazovi«. 19. VI. italijanski barvni film »Ši bomo v San Remo«.

Metlika: 15. in 16. nemški film »Navadno dekle«. 19. VI. nemški film »Zakon v senci«.

Mokronog: 15. in 16. VI. ameriški film »Mladi levi«.

Novo mesto, »Krka«: 14. in 15. VI. španski barvni film »Prodajalka vijolic«. Od 16. do 18. VI. nemški barvni glasbeni film »Ne pošiljaj žene v Italijo!« 19. in 20. VI. poljski film »Nocoj bo umrlo mesto«.

Semič: 16. VI. nemški film »Ti si moja pesem«.

Sevnica: 15. in 16. ameriški film »Ljubezen Marjorie Morningstar«.

Trebnje: 15. in 16. VI. italijansk barvni film »Poslednji raj«.

Žužemberk: 16. VI. ameriški film »Polkovnik in jaz«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIČNI URAD DOLENJSKE TOPLICE

Vmaju ni bilo rojstev izven bolnišnice.

Poročili so se: Anton Novinec, kmetovalec iz Podturna, in Jožefa Fifolt, delavka iz Drenja; Jožef Erpo, železničar z Uršnih sel, in Julka Gorše, delavka iz Drganjih sel; Franc Zamida, delavec z Jesenic, in Veronika Kmet, gospodinjska pomočnica iz Ljubljane.

Umrli so: Jožefa Bradač, upokojenka iz Dol. Toplic, 76 let; Ivanka Marković, otrok s Podturna, 5 let; Marija Bukovec z Uršnih sel, 2 leti; Ivana Krese, kmetovalka iz Dobindola, 75 let.

MATIČNI URAD VIDEM-KRŠKO

Izven bolnišnice je bila maja rojena ena deklica.

Poročili so se: Ivan Ivanetič, klepar iz Ljubljane, in Mihaela Solar, šivilja iz Spod. Starega grada; Franc Sulc, delavec, in Marija Umek, upokojenka, oba iz Vidma-Krškega; Jožef Les, delavec iz Sremiča, in Veronika Avsec, kuharica iz Bučerce; Blaž Pleterski, delavec, in Božena Spiler, poljedelka, oba iz Zdol.

Umrl je: Jožef Salmič, delavec iz Gorenje vasi pri Leskovcu, 23 let.

MATIČNI URAD VINICA

V maju so bili rojeni izven bolnišnice ena deklica in dva dečka.

Poročila sta se: Alojz Štefanič, orodjar iz Kvasice, in Ana Medoš, kmetovalka iz Drenovca.

Umrla je: Marija Madronič, kmetovalka iz Daljnih njiv, 81 let.

MATIČNI URAD NOVO MESTO

V času od 3. do 10. junija je bilo rojenih 20 dečkov in 13 deklic.

Poročili so se: inž. Branislav Ozvald, gradbeni inženir iz Ljubljane, in Gabrijela Zajc, uslužbenka iz Šmihela; Janez Zupan, delavec, iz Avstralije, in Melita Darovec, delavka iz Gor. Straže; Kazimir Gmajnar, vrtnar iz Ljubljane, in Matilda Gregorič, delavka iz Irče vasi.

Umrla sta: Henrik Ljubeljšek, upokojenec iz Tržišča, 65 let, in Jože Pincolič, upokojenec z Ajdovca, 85 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Anica Smuk iz Mlake — Anico, Jožefa Jakše iz Studenca — Boštjana, Jožefa Robek iz Velikega Gabra — Roberta, Alojzija Novak iz Kočevja — Sonjo, Zdenka Urbančič iz Srednjega Lipovca — Polonco, Ivanka Radović iz Metlike — Saša, Zlata Hočevar iz Zaloga — Sonjo, Terezija Bartolj iz Irče vasi — Mirico, Marija Brajdič iz Prečne — Milana, Marija Gnidovec iz Sel — Anico, Ljubica Kožar iz Dolnjega Bukovca — Dragico, Kristina Jerše iz Jame — Anico, Dorica Starešinič iz Preloke — Ivanko, Anica Poredoš iz Struge — Zlatka, Zvonka Avguštin iz Metlike — Vladimira, Rozalija Štravs iz Krupe — Branka, Ivanka Perpar s Korita — Metoda, Štefka Gričar iz Straže — Janeza, Antonija Butala iz Brstovca — dečka, Ana Matole iz Bogovcev — deklico, Kristina Može iz Verduna — deklico, Barica Marič iz Mahovnika — deklico, Tončka Lozar iz Črnomlja — dečka, Nada Ilotič iz Sevnice — dečka, Jožefa Lešnjak z Dolnje Prekope — dečka, Marija Žura iz Sevnega — deklico, Marija Horvat iz Kočevske Reke — dečka, Ivanka Stariha iz Črnomlja — dečka, Milena Balkovec iz Črnomlja — Nevenko.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: **Ano Bevc,** nečakinjo posestnika iz Globočodola, je kača pičila v desno nogo; **Janez Gornik,** kurjač z Bršljina, je padel z motorja in si poškodoval glavo; **Rudolf Iskra,** sin družinske upokojenke iz Krškega, je pri igri padel in si poškodoval glavo; **Jureta Matjašiča,** tesarja iz Zaloga, je kos lesa udaril v glavo.

ČESTITKA

Dragemu **FRANCU TOMAŽICU** iz Otarnika, ki služi vojaški rok v Paračinu, iskreno čestitajo za rojstni dan, za god in za uspeli šoferski tečaj — brat Jože, ki je pri vojakih v Uroševcu, in ostali domači.

OBJAVE — RAZPISI

Razpis Podjetja za PTT promet Novo mesto

I.

Učence z dovršeno osemletko in njihove starše opozarjamo na razpis šolskega PTT centra v Ljubljani za sprejem v

a) I. razred oddelka za rajonske monterje (za gradnjo in vzdrževanje TT naprav šole za telekomunikacije v Ljubljani in

b) I. letnik dvoletne Srednje PTT šole v Ljubljani.

Razpis je bil objavljen v »Delu« 7. in 9. junija 1963 med šolskimi razpisi in so v njem našteti vsi pogoji za sprejem v navedeni šoli. Za natančnejše informacije naj se interesenti obračajo na sekretariat uprave Podjetja za PTT promet v Novem mestu ter osnovne PTT enote v Brežicah, Črnomlju, Novem mestu in Vidmu-Krškem.

II.

Podjetje za PTT promet v Novem mestu sprejme v službo

a) več absolventov gimnazije za delovna mesta v PTT manipulaciji v Brežicah, Črnomlju, Novem mestu in Vidmu-Krškem;

b) dva mlajša moška z dovršeno osemletko ali najmanj štirimi leti osnovne šole ter odsluženim vojaškim rokom za dostavno službo pri pošti Novo mesto.

Prijave z obširnim življenjepisom pošljite sekretariatu uprave podjetja, kjer dobite tudi vse potrebne informacije.

Podjetje za PTT promet Novo mesto

Obvestilo

Cenjene goste obveščamo, da so vsako sredo v restavraciji HOTELA METROPOL V NOVEM MESTU na izbiro razna domača jedila. — Za obisk se priporoča kolektiv!

Privatno obvestilo

Obveščam vse, ki hodijo skozi moj vinograd, da tega ne dovolim, posebno pa še Marijo Erjavec in njenega sina iz Šel pri Ratežu, p. Brusnice, ki to pot stalno uporabljata. — **IVANA GORENC,** Ratež 20a, Brusnice.

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 4.05, 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00.

PETEK, 14. JUNIJA: 8.30 Naši amaterji nastopajo. 9.25 Petkovo simfonično dopoldne. 10.15 Po črnih in belih tipkah. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.05 KN — inž. Jelka Hočevar: Zaščita vrtnin v juniju. 14.35 Znamenite tenorske arije. 15.15 Napotki za turiste. 17.05 Dvořak in Čajkovski. 18.10 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov. 18.45 Iz naših kolektivov. 20.00 Pojo zabavni zbori. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 15. JUNIJA: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji. 9.25 Operetni napevi v plesnem ritmu. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.05 KN — inž. Jože Spanring: Kaj nudimo živinoreji s topinamburjem. 12.30 Koncertni drobiž. 14.05 Po naši domovini . . . 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zvoki s Havajev. 17.50 Pianist Russ Conway. 18.45 Naši popotniki na tujem. 20.00 Po domače . . . 20.20 Arsène Lupin. 2.15 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 16. JUNIJA: 8.10 Mladinska radijska igra — Miroslav Poković: Skrivnost skrivnostne globeli. 9.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 10.00 Se pomnite, tovariši . . . 10.30 Pesmi, ki so jih peli slovenski partizani. 11.30 Nedeljska reportaža. 12.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 13.30 Za našo vas. 14.00 Koncert pri vas doma. 15.30 Prijetno nedeljsko popoldne s športom in zabavno glasbo. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Zvestim in številnim poslušalcem naše pesmi. 21.00 Galerija opernih likov — 1. oddaja. 22.15 Skupni program JRT — studio Sarajevo.

PONEDELJEK, 17. JUNIJA: 8.55 Za mlade radovedneže. 9.25 Ponedeljkovo dopoldne ob narodni pesmi. 10.15 Ivo Petrič: Concerto grosso za godalni orkester. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Slavko Vesel: Možnosti intenzivne proizvodnje hrušk na Goriškem. 13.30 Falla, Granados in Turina. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Glasbena uganka. 18.10 Priljubljene popevke 18.45 Na mednarodnih križpotjih. 19.05 Glasbene razglednice. 20.15 Pol ure z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe. 21.00 Glasbena medigra.

TOREK, 18. JUNIJA: 8.05 Obisk v zagrebški operni hiši. 9.25 Mojstri simfonije. 10.15 Mali ansambli v plesnem ritmu. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Franc Zadravec: Načrtna zreja plemenskih bikov. 13.30 Melodije od tod in ondod. 14.35 Dve klavirski skladbi Vasilija Mirka. 15.30 V torek na svidenje. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.10 Odmevi z gora . . . 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Mali in veliki zabavni orkestri. 21.05 Serenadni večer.

SREDA, 19. JUNIJA: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.25 Popevke v sredo dopoldne. 10.30 Človek in zdravje. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — Veterinarstvo. 13.30 Prijetne operne melodije. 14.05 Za šolarje — Bevk: Pastirci. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Promenadni koncert. 18.45 Ljudski parlament. 19.05 Glasbene razglednice. 21.05 Skupni program JRT — studio Ljubljana.

ČETRTEK, 20. JUNIJA: 8.05 Od narodne pesmi do plesnih melodij. 9.25 Četrtkov dopoldanski operni spored. 10.15 Pet minut za novo pesmico. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Jože Levstik: O mednarodni akciji boja zoper lakoto. 13.30 Zabavajo vas veliki plesni orkestri. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Sovjetski violinisti — 1. odd. 18.10 Turistična oddaja. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer. 22.15 Skupni program JRT — studio Zagreb — Za ljubitelje jazza.

Ob pretežki izgubi našega dragega

ANDREJA PLENIČARJA

bančnega uslužbenca

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani. Posebno zahvalo smo dolžni tovarišema Ivanu Lavriču in Dušanu Čiči, ki sta nam prva priskočila na pomoč v najtežjih trenutkih, dalje političnim, gospodarskim in športnim organizacijam, govorniku tov. Francu Blažonu, kolektivoma Narodne banke in Komunalne banke, vsem prijateljem in sosedom, vsem darovalcem cvetja, pevcem in vsem, ki so ga poznali in imeli radi ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Vsem prisrčna hvala!

Družini: PLENIČAR in VRTAR.

Novo mesto, Podturn, 8. junija 1963.

UPRAVNI ODBOR

KOMUNALNEGA ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE NOVO MESTO

razpisuje

MESTO DIREKTORJA

Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje NOVO MESTO

POGOJI:

dovršena ustrezna visoka šola, 10 let splošne prakse v upravni službi, od tega 5 let pri socialnem zavarovanju ali dovršena ustrezna višja šola in 15 let splošne prakse, od tega 10 let v službi socialnega zavarovanja.

Nastop službe po dogovoru. Pravilno kolkovane ponudbe dostavite upravnemu odboru Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Novo mesto v roku 15 dni po objavi razpisa.

NESREČE

Nepojasnjena smrt

Pred hišo št. 27 v Smolenji vasi pri Novem mestu so v nedeljo zjutraj našli mrtvega Janeza Penco, starega 83 let, preužitkarja iz te vasi. Na kraj dogodka je odšla komisija, v kateri so bili miličniki, kriminalisti, krajevni zdravnik in preiskovalni sodnik okrožnega sodišča iz Novega mesta. Pri ogledu trupla je komisija našla na pokojnikovi glavi hudo rano. Od kod izvira ta rana, še raziskujejo.

Nesreča zaradi drobtin

1. junija dopoldne se je pripetila prometna nesreča na avtomobilski cesti pri Mrtvicah. S tovornjakom je proti Ljubljani peljal Stjepan Habazin. Med vožnjo je metal drobtine skoz okno in še opazil ni, kdaj je zavil v desno. Zapeljal je na robnik, podrl smernik, s precejšnjo hitrostjo pa je tovornjak v polkrogu zaneslo na levo stran cestišča, kjer se je prevrnil. Voznik ni bil poškodovan, medtem ko je vozilo utrpelo za blizu 350.000 dinarjev škode.

Zadremal je za volanom

9. junija se je zgodila prometna nesreča pri Karteljevem. Po avtomobilski cesti je peljal tovornjak-cisterno s prikolico Anton Starčič iz Ilirske Bistrice. Med vožnjo je zadremal, v tem pa ga je zaneslo proti travniku, kjer je obtičal. Poškodoval se ni niti voznik niti njegov sopotnik, ki je med vožnjo spal, pa tudi vozilo ni utrpelo škode.

Huda nesreča gasilca

Ko je prejšnjo nedeljo proslavljalo IGD »Novoteks« razvitje prapora, so zvečer streljali v zrak mine z raketami. Mladi gasilec, član novomeškega gasilskega društva, Jože Klajder je poizkušal prižgati raketno mino, ki dalj časa ni hotela vžgati. Sklonil se je nad njo in ponovno prižgal. Tedaj pa se je mina vnela in mu buhnila v glavo. Takoj se je ves krvav zgrudil. Hitro so ga prepeljali v bolnišnico, kjer so mu takoj nudili pomoč, vendar je njegovo stanje zelo resno.

-r-

Strela zažgala na Velikem Cirniku

6. junija popoldan je med hudim neurjem udarila strela v skedenj posestnika Franca Urbančiča na Velikem Cirniku. Kljub temu da je močno deževalo, je bil ves skedenj v trenutku v ognju. Ljudje so takoj prihiteli na pomoč. Z vedri so nosili vodo in gasilci, toda uspeh je bil majhen. Šele ko so prihiteli na požarni prostor gasilci domačega društva, so s svojo požrtvovalnostjo kmalu omejili požar in preprečili 2-milijonsko škodo. S tem so gasilci zopet dokazali, koliko je vredno, če je v bližini vsakega večjega kraja gasilsko društvo. Predvsem je to važno za take kraje, kot je Veliki Cirnik, ki je v primeru požara prepuščen samemu sebi, kajti ostala gasilska društva so oddaljena najmanj eno uro.

Naši gasilci imajo razne težave. Vas leži na hribu, zato je težko priti do zadostne količine vode. Prav bi bilo, da bi imeli do takih krajev, kot je Veliki Cirnik, več razumevanja, pa ne samo takrat, kadar nastane požar, ampak že prej.

EDI ZGONC

Pojasnilo

Bralcem Dolenjskega lista sporočamo, da so vsa imena v sestavku »Žalostne in okrogle iz sobe 69«, ki smo ga objavili pretekli četrtek, izmišljena. Opisane razprave so potekale na sodišču prav tako, kot jih naše poročilo omenja, prizadetim osebam pa smo hoteli tokrat ustreči s tem, da smo namesto njihovih objavili izmišljena imena. Na željo nekaterih naših naročnikov sporočamo to vsem našim bralcem.

UREDNIŠTVO

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje in Videm-Krško

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Miloš Jakopec, Drago Kastelic in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 20 din - Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1800 din - Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu: 606-11-608-9 - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 - Poštni predal 33 - Telefon 21-227 - Rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA: Časopisno podjetje »DELO« v Ljubljani